

***TOKIKO
IRAUNKORTASUNAREN
DIAGNOSTIKOA***

IURRETA

2006ko otsaila

DIAGNOSTIKOAREN OSAKETAN LAGUNDU DUTEN ERAKUNDE ETA PERTSONAK

Iurretako Udala

Jose Martin Etxebarria Maguregi. Alkatea
Iñaki Totorikaguera Sarrionandia.1go alkateordea
Esther Artiñano Agirre.2. alkateordea
Ainhoa Albizuri Bernaola. Zinegotzia
Iñaki Gil González. Zinegotzia
Isidro Gorrotxategi Zelaieta. Zinegotzia
Mª Ángeles Muñoz Llamas. Zinegotzia
Julio Martínez Diez. Zinegotzia
Miguel Ángel Fernández Calvo. Zinegotzia
Gabriel Rodrigo Izquierdo. Zinegotzia
José Luis Zubillaga Maturana. Zinegotzia

Beste Administrazio eta Erakundeak

Durangoko Merinaldearen Amankomunazgoa
Ingurumen Jarduketarako Sozietate Publikoa IHOBE A.B.
Bizkaiko Foru Aldundiko Nekazaritza eta Mendien Saila
Mendien eta Ingurumen Naturalaren Zuzendaritza
Bizkaiko Foru Aldundiko Herrilan eta Garraio saila
Errepideen Zuzendaritza Orokorra
Bizkaiko Foru Aldundiko Ingurumen Saila
Eusko Jaurlaritzako Lurraldearen Antolaketarako eta Ingurumen Saila
Ingurumen Kalitatearen Zuzendaritza
Biodibertsitate Zuzendaritza
Ingurumenaren Planifikazio, Parte-hartze eta Kontrol Zuzendaritza
Uraren Zuzendaritza
Eusko Jaurlaritza. Industria, Merkataritza eta Turismo Saila
Energiaren Euskal Erakundea
Iberdrola SA
Bilbao Bizkaia Ur Partzuergoa

Laguntza Teknikoa: Ingurune S.L.-Prospektiker, SA

Julen Rekondo. Teknikaria
Carlos Alonso. Teknikaria
Arkaitz San José. Teknikaria
Ibon Zugasti. Teknikaria
Mikel Irasuegi. Teknikaria
Olatz Errazkin. Teknikaria

AURKIBIDEA

0. SARRERA.....	3
0.1. Udalerria eta Tokiko Agenda 21	3
0.2. Diagnostikoaren aurkezpena.....	5
1. DEMOGRAFIA ETA BIZTANLERIA	7
1.1 Biztanleriaren garapena	7
1.2. Biztanleriaren egitura	9
1.2.1. Biztanleriaren egitura adinaren arabera	9
1.2.2. Biztanleriaren egituraketa generoaren arabera	10
1.3. Berezko mugimendua eta migratzailea	12
2. EKONOMIA ETA ENPLEGUA	14
2.1. Jarduera eta egitura ekonomikoa.....	14
2.2. Sektore ekonomikoak	15
2.3. Lan merkatua eta enplegua	19
3. GIZARTE EKINTZA, ELKARBIZITZA ETA ELKARTASUNA.....	21
3.1. Laguntza, gizarte ongizatea eta gizarte zerbitzuak.....	21
3.2. Osasun zerbitzuak eta biztanleriaren osasuna.....	22
3.3. Etxebizitza	22
3.4. Hezkuntza eta kultura	23
3.5. Euskara	24
4. LURRALDEA, ANTOLAMENDUA ETA HIRIGINTZA.....	26
4.1. Ingurune fisikoa eta naturala.....	26
4.1.1. Geologia, klima eta hidrologia	26
4.1.2. Flora eta fauna	31
4.1.3. Paisaia eta ekologia intereseko guneak.....	34
4.1.4. Paisaiaren eta biodibertsitatearen mantenuan eragina duten jarduerak	34
4.2. Lurralde antolaketa eta planifikazioa	37
4.2.1. Lurraldean Antolaketarako Artezbidetarako (LAA) eta Lurraldearen Zatikako Plana	37
4.2.2. Lurraldearen Antolamendurako Arloko Plana	38
4.3. Hiri egitura eta planeamendua	40
4.4. Ondare historikoa, arkitektonikoa eta arkeologikoa	43
4.5. Mugikortasuna eta garraioa	46
4.5.1. Azpiegiturak: ezaugarriak eta proiektuak	46
4.5.2. Hiribarneko eta hiri arteko mugikortasuna	49
4.5.3. Irisgarritasuna.....	50
5. INGURUGIRO SEKTOREAK	52
5.1. Uraren ziklo osoa	52
5.1.1. Uraren hornikuntza, kalitatea eta kontsumoa.....	52
5.1.2. Uraren saneamendua eta arazketa	54
5.2. Atmosferaren eta akustikaren kalitatea	56
5.2.1. Igorpen atmosferikoak eta airearen kalitatea	56
5.2.2. Zarata eta akustikaren kalitatea	60
5.3. Energia.....	62

5.4. Lurzorua.....	65
5.4.1. Potentzialki kutsatutako lurren inbentarioa.....	65
5.5. Hondakinen kudeaketa	68
5.5.1. Hiriko hondakinak	68
5.5.2. Hondakin industrialak eta arriskutsuak.....	72
5.6. Jardueren ingurumen eragina eta arriskua	73
5.6.1. Jarduera ekonomikoen ingurumen eragina	73
5.6.2. Arrisku natural eta industrialak eta arriskuaren kudeaketa.....	77
6. UDAL EGITURA ETA BERTAKO GIZARTEA	79
6.1. Gizartea eta hiritarren parte-hartzea.....	79
6.2. Ingurumen informazioa eta sentsibilizazioa	79
6.3. Udal egitura.....	80
6.3.1. Udalbatzaren osaketa	80
6.3.2. Elkarte sarea	80
6.4. Herritarren ingurumen pertzepzioa	82
7.1. Diagnostikoaren laburpena	96
7.2. Ondorioak	102
7.3. Interpretazioak	105

0. SARRERA

0.1. Udalerria eta Tokiko Agenda 21

Tokiko Agenda 21 kontzeptua Rio de Janeiron (Brasil, 1992ko ekaina) sortu zen, Ingurumenari eta Garapenari buruzko Nazio Batuen Konferentzian edo "Lurreko Goi bileran". Gailur horretan "Agenda 21" (edo Programa 21) onartu zen, Garapen Iraunkorra lortzeko bidean ekintza-plan orokorra. Agenda 21en 28. atalak "Agenda 21 babesteko Tokiko Agintarien Ekimenak" izena du eta hauxe dio:

- *1996rako, herrialdeetako herri-agintari gehienek beren komunitaterako "Tokiko Agenda 21"ri buruzko galdeketa-prozesua gauzatu beharko lukete beren herrietan.*
- *Herri-agintari bakoitzak elkarrizketa ezarri behar du bere komunitatearekin, gizarte-erakundeekin eta enpresa pribatuekin eta Tokiko Agenda 21 zabaldu behar du.*

EB-ko Ingurumen Arloko VI. Ekintza Programak ere ("Garapen Iraunkorra lortzeko bidean") herri-agintariak animatzen ditu zentzu bereko ekimenak garatzeko (3. eta 5. kapituluak).

1994ko maiatzean, ICLEIk deituta (The International Council for Local Environmental Initiatives), 600 pertsona baino gehiago bildu ziren Danimarkako Aalborg hirian, besteren artean: Europako tokiko agintaritzetako ordezkariak, nazioarteko erakundeak, gobernu nazionalak, zentro zientifiko aholkulariak eta partikularrak. Europako Hiri Iraunkorren Lehen Biltzar honetan, Iraunkortasunera iristeko Hiri Europarren Gutuna heldu eta sinatu zen, egun, Aalborg-eko gutuna bezala ezagutzen dena.

Gutunean, atxikidura azaldu zutenen artean borondatea azaltzen zen Tokiko Ekimen Plana edo Tokiko Agenda 21 idazteko, honek ekimen eta estrategia bateratuak eskatzen zituen, modu honetan hiriak XXI. mendean iraunkortasunerantz eramanez.

Aalborg-eko gutuna hedatzeko lehen denbora bat pasa eta gero, beharrezkoa zen ekintzara pasatzea, eta horrela, Lisboan, 1996an, Iraunkortasunera iristeko Hiri eta Herrien Bigarren Biltzarra iragarri zen, non lanerako hamabi puntu adostu eta sakondu ziren Tokiko Agenda 21en idazteko prozesuan eta beraien ezarpenean. Urte berean, Istanbulen iragarritako Nazio Batuen Biltzarrak Gizakiaren Kokalekuaz (Habitat II) aritu zen, bertan pertsona guztiek etxebizitza duin bat izateko eskubideaz eztabaidatu zen eta gizakien kokalekuen garapen iraunkorraz, honek Agenda 21ren printzipioak bere hartu zituen.

2000ko otsailean, Hannover-en izan zen Iraunkortasunari buruzko Europako Hiri eta Herrien III. Biltzarra, bertan 1400 pertsonen hartu zuten parte, autoritate nazionalen ordezkariak, eskualdekoak eta tokikoak, unibertsitateak eta Tokiko Agenda 21eko prozesuetan inplikaturik dauden beste hainbat entitatek.

2004ko ekainean, berrogeita bost herrialdetako mila politikaririk, teknikari adituek, gobernu kanpoko erakundeetako nahiz tokiko administrazioetako ordezkariak Aalborg-eko Konpromisoak sinatu zituzten Aalborg+10 Herri eta Hiri Iraunkorren Konferentzian. Aipatu Konpromiso horiek hiriko iraunkortasunaren arlo ezberdinei lotuta daude; eta tokiko gobernuak helburu kualitatiboak eta kuantitatiboak identifikatzen lagundu behar dute 10 urte lehenago zehaztutako printzipioak finkatzeko.

Euskal eremuan, Euskal Autonomia Erkidegoko Ingurumen Babeserako 3/98 Lege Orokorrak Udalerriek iraunkortasunean oinarritutako estrategiak hartzea onartzen du, beti ere gai urbano guztien inguruan ikuspuntu orokor bat izanaz.

Azken urteetan Lurralde Antolamendu eta Ingurugiro Sailetik batik bat Tokiko Agenda 21eko prozesuak sustatu dira euskal udalerrietan, zentzu honetan egin diren ekimenetatik honakoak nabarmendu daitezke:

- “Tokiko Agenden antolakuntzarako Gida Europarra” –ren Itzulpena, argitalpena eta banaketa.(ICLEI Gida)
- Urtero Udaletxeentzako diru-laguntza deialdiak Ingurumen Ekimen Planak eta prozesuak sustatzeko.
- “EAEko udalerrietan Tokiko Agenda 21 prozesuak Sustatzeko Programa 2000-2003”.
- “EAEko udalerrietan Tokiko Agenda 21 garatu eta ezartzeko Gida praktikoaren” argitalpena.
- EUDEL-ek, IHOBE-k eta Eusko Jaurlaritzak sustatutako UDALTALDE 21 Proiektua; EAEko 9 udalerritan Tokiko Agenda 21en gaineko proiektu-piloteak ezartzeko.
- UDALTALDE 21 eskualde mailako Lan Taldeak garatzea; Mankomunitateak, Eskualdeko Garapen Agentziak eta Foru Aldundiekin lankidetzan.
- UDALSAREA 21en edo Iraunkortasunerako Udalerrien euskal sarearen osaketa; EUDELek, IHOBE-Eusko Jaurlaritzak, Araba, Bizkaia eta Gipuzkoako Foru Aldundiek eta Tokiko Ekintza Plana baduten euskal udalerriek osatzen dute.

Gaur egun, 200 udalerrri baino gehiago eta 22 UDALTALDE 21 inplikaturik daude Tokiko Agenda 21en ezarpenean. Garapen Iraunkorren EAEko Ingurumen Estrategian (2002-2020) 2006. urterako ondoko konpromisoa biltzen da: 5.000 biztanle baino gehiago dituzten EAEko udalerrri guztiek Tokiko Agenda 21eko beren programa diseinatuta izatea da, banaka edo eskualdeka.

2004ko Azaroan Durangoko Merindateko Amankomunazgoak, Ingurumen Kudeaketarako Sozietate Publikoa den IHOBek eta Bizkaiko Foru Aldundiak kolaborazio hitzarmena sinatu zuten *DURANGALDEKO UDALTALDE 21* lan taldea martxan jartzearen. Lan taldea ondoko udalerriez osatua aurkitzen da: Abadiño, Atxondo, Berriz, Durango, Elorrio, Iurreta, Izurtza, Mañaria, Otxandio eta Zaldibar. Garai beranduago barneratu zen lan talde honetan.

0.2. Diagnostikoaren aurkezpena

Aurkezten den Iraunkortasunerako Diagnosi hau pertsona askoren arteko lanaren ondorio bat da, administrazio ezberdinen, enpresa publiko zein pribatuen, eta entitate nola herritarren lankidetzarekin batera. Diagnosi hau 2005ko Abenduaren eta 2006ko Martxoaren bitartean egin da.

Iraunkortasunerako Udal Diagnostikoak, iraunkortasun irizpide eta modu integratzaile batean aztertzen du egungo egoera. Analisi honetatik abiatuz, Ingurumen Diagnostika egiten da, eta hau Ingurumen Ekintza Plana definitu eta eraikiko duen oinarria izango da. Baina Planak ez du espero den jo muga bakarrik izan behar, baizik eta Tokiko Agenda 21aren prozesuaren abiapuntua ere beharko du izan.

Tokiko Agenda 21 konpromisozko dokumentu bat nola gerorako proiektu bat izango da, eta bertan gobernariak, herritarrak eta biltzen diren entitateak, beraien Udalerriko garapen iraunkorra lortzearen oinarriak jarriko dituzte.

1987an iraunkortasunaren kontzeptua iritzi publikoari aurkeztu zitzaion lehendabizikoz. Gro Harlem Bruntland andereak koordinaturiko informe batean, Ingurumen eta Garapenaren Munduko Batzordeak eskatuta, gizateriaren geroa garapen iraunkorrari erabat atxikita azaltzen da, hau da, gizarteak egungo beren beharrak ase behar baditu ere ondorengo generazioen beharrak konprometitu gabe izan beharko da.

Ondoko Diagnosi hau kapitulu ezberdinetan zatikatzen da ondoko gai esparruen arabera:

- Demografia eta biztanleria
- Ekonomia eta enplegua
- Gizarte ekintza, elkarbizitza eta elkartasuna
- Lurraldea, antolaketa eta hirigintza
- Ingurugiro sektoreak
- Udal egitura eta udalerriko gizartea

Azken Kapituluan, gai esparru bakoitzeko ondorioak aurkezten dira.

Iraunkortasunerako Udal Diagnostikoa *DURANGALDEKO UDALTALDE 21* Lan Taldeak egin du Udaleko arduradun politiko eta teknikoen zuzendaritzapean eta udalaz gaindiko beste erakunde batzuen teknikarien eta enpresa publiko zein pribatuen elkarlanean. Horretarako, eragile sozial eta ekonomikoen parte hartzea eta INGURUNE S.L. eta PROSPEKTIKER S.A. Aholkularitzen Laguntza Teknikoa kontuan hartu da.

1. DEMOGRAFIA ETA BIZTANLERIA

1.1 Biztanleriaren garapena

Iurretako elizateak udalerrri izaera Durangotik 1990eko urtarrilaren 1ean bereizi ostean berreskuratu zuen. Iurretako elizatea, Durangoko eskualdean dago eta iparraldera lbarrurirekin egiten du muga, hegoaldera Durangorekin, ekialdera Garai eta Abadiñorekin eta mendebaldera Amorebieta-Etxanorekin.

1. taula. Biztanleriaren banaketa eta demografia dentsitatea 2001.

Udalerrria	Biztanleak		Km ²	Dentsitatea
	Zenbakia	% Durangaldea		
Abadiño	6.843	12,7	36,1	189,6
Atxondo	1.427	2,7	23,2	61,5
Berriz	4.312	8,0	30,1	143,3
Durango	25.003	46,5	10,79	2.315,10
Elorrio	7.157	13,3	37,2	192,4
Garai	252	0,5	7,1	35,5
Iurreta	4.144	7,7	19	218,1
Izurtza	266	0,5	4,3	61,9
Mañaria	453	0,8	17,6	25,7
Otxandio	1.017	1,9	12,4	82
Zaldibar	2.877	5,4	11,8	243,8
Durangaldea¹	53.751	100	236	227,7
BIZKAIA	1.122.637	–	–	506,3

Iurria: EUSTATen datuetan oinarrituta.

¹ Estatistika hau EUSTATEk definitutako Durangaldea eskualdeari dagokio, alegia, bertan barnebiltzen dira Amorebieta-Etxano, Bedia, Ermua, Lemoa eta Mailabia eta kanpo uzten da Otxandio.

Ikuspegi demografikotik, 2005eko udal erroldaren arabera Iurretak 4.024 biztanle zituen. Jarraian biztanleria guztia eta generoaren arabera erakusten da:

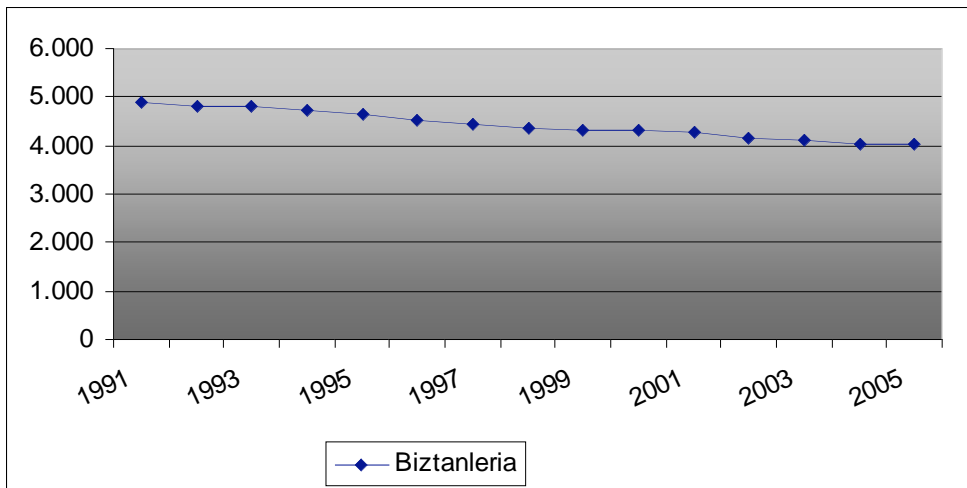
2. taula. Biztanleria lurraldearen eta generoaren arabera. 2005.

	<i>Egungo biztanleria</i>		
	Guztira	Gizonezkoak	Emakumezkoak
Iurreta	4.024	2.007	2.017

Iturria: Erroldaren arabera osatua..

Biztanleriaren garapenak beheranzko joera argia erakusten digu 1991 eta 2005 artean. Zehazki, azken hamabost urteetan biztanleriaren % 17,59a galdu du udalerriak.

1. grafikoa. Biztanleriaren garapena. Iurreta.

Iturria: Erroldaren arabera egindakoa (2000-2005) eta EUSTAT (1991-1999).

1.2. Biztanleriaren egitura

1.2.1. Biztanleriaren egitura adinaren arabera

2005ean Iurretako biztanleriaren egitura adinaren arabera modu honetan osatzen zen: biztanleriaren %15,10a 19 urtetik beherako pertsonak ziren, %66,8ak 20 eta 64 urte artean zituzten eta %18,09ak 65 urte edo gehiago zituzten.

3. taula. Iurretako biztanleriaren egitura. 2005.

Adina	Biztanleak	%
0-19	608	15,10
20-64	2.688	66,8
65 edo +	728	18,09
GUZTIRA	4.024	100

Iturria: Iurretako Udalak emandako datuetan oinarritua. Udal errolda.

Biztanleriaren egitura adinaren arabera aztertuta, ikus dezakegu 19 urtetik beherako taldea asko gutxitu dela, aldiz, 64 urtetik gorako biztanleriaren garrantzia erlatiboa hazi egiten da eta 20 eta 65 urte artekoenak pixkanaka garatzen jarraitzen du. Datu hauek erakusten dute orain arte lan egiteko adinetik kanpo zen biztanleriak hartzen duen garrantzia, etorkizunean areagotuko den garrantzia.

Zehatzago esanda, Iurretak zahartutako biztanleriaren indize handiagoa du eskualdearekin eta EA Erekin alderatuz gero, aldiz, gaur egun biztanleria ez horren zahartua du Bizkaiarekin alderatuz gero, 20 eta 64 urteko arteko handiagoa baitu.

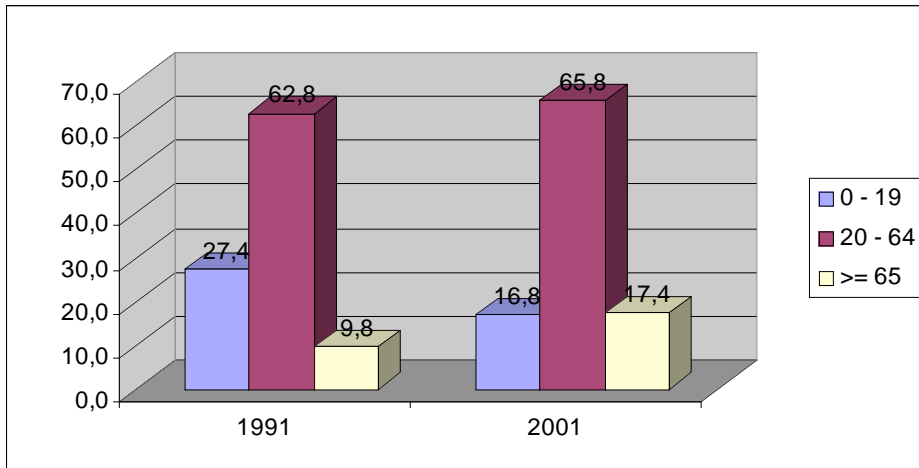
4. taula. Adin talde handien arabeko biztanleriaren garapena.

	Adina	1986	1991	1996	2001
EAE	0 - 19	25,5	20,6	18,1	25,5
	20 - 64	61,9	64,0	64,9	61,9
	>= 65	12,6	15,3	17,0	12,6
Bizkaia	0 - 19	25,2	20,4	17,7	25,2
	20 - 64	62,1	64,0	64,7	62,1
	>= 65	12,7	15,7	17,6	12,7
Durangaldea	0 - 19	27,0	22,0	19,5	27,0
	20 - 64	61,7	63,9	65,1	61,7
	>= 65	11,3	14,0	15,4	11,3
Iurreta	0 - 19	27,4	21,8	16,8	27,4
	20 - 64	62,8	65,2	65,8	62,8
	>= 65	9,8	12,9	17,4	9,8

Iturria: EUSTATen datuetan oinarritua.

Udalerrriaren egituraren garapenak 1996-2005 aldian erakusten du biztanleriaren zahartze joera dagoela eta aldaketa sakonak ematen ari direla biztanleriaren adinkako egituraren osaketan. Zehazki, biztanleria gazteenaren indizea 10,6 puntu gutxiagotu da, biztanleria zaharragoa 7,6 puntutan hazi den bitartean.

2. grafikoa. Adin taldeen arabera biztanleriaren banaketa. Iurreta.

Iturria: Udalaren datuetan oinarritua. Udal errolda.

1.2.2. Biztanleriaren egituraketa generoaren arabera

Iurretako biztanleria modu honetan osatzen da generoaren arabera:

5. taula. Biztanleriaren banaketa generoaren arabera.

	Emakumezkoak		Gizonezkoak	
	Guztira	%	Guztira	%
Iurreta	2.017	50,13	2.007	49,87

Iturria: Udalaren datuetan oinarritua. Udal errolda.

Esan dezakegu emakumezkoen kolektiboa gailentzen zaiola gizonezkoenari. Gainontzeko lurraldeekin alderatuz gero, Iurretan bezala eskualdean, herrialdean eta EAEn emakumezkoak gizonezkoak baino gehiago dira.

6. taula. Biztanleria lurraldearen eta sexuaren arabera. 2004-XII-31.

	Biztanleria eguneratua				
	Guztira	Gizonezkoak		Emakumezkoak	
		Guztira	%	Guztira	%
Euskal AE	2.124.846	1.040.525	48,96	1.084.321	51,04
Bizkaia	1.136.181	552.297	48,60	583.884	51,4
Durangaldea	92.796	46.257	49,84	46.539	50,16
Iurreta	4.069	2.016	49,54	2.053	50,45

Iturria: EUSTATen datuetan oinarritua.

Bestalde, biztanleriaren banaketa adin taldeen eta generoaren arabera antolatzen badugu, udalerriaz hartzen dugun ikuspegia honakoa da:

7. taula. Adin taldeen eta sexuaren araberako biztanleria. 2005.

ADINA	EMAKUMEZKOAK		GIZONEZKOAK		GUZTIRA	
	Guztira	%	Guztira	%	Guztira	%
0-19	302	14,97	302	15,24	608	15,10
20-64	1.323	65,5	1.365	68,01	2.688	66,8
≥ 65	392	19,43	336	16,74	728	18,09

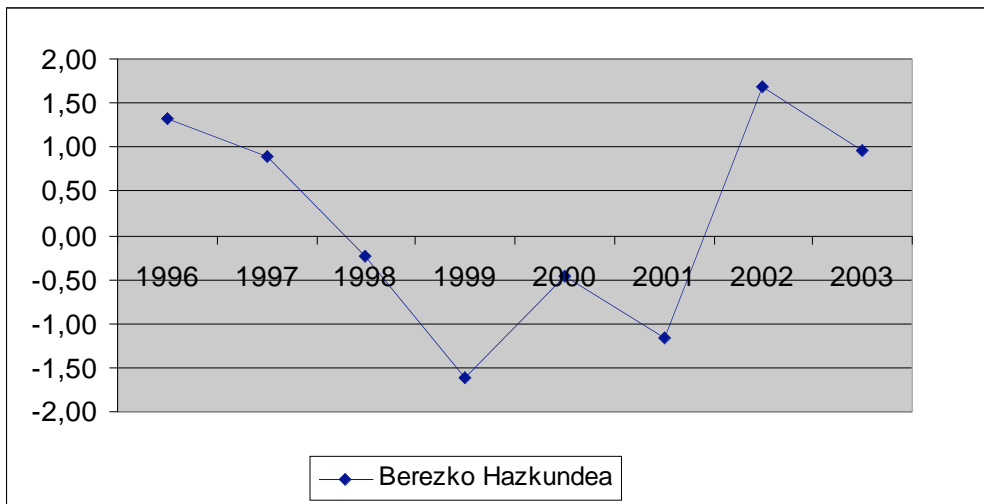
Iturria: Udal erroldan oinarritua.

Azpimarratu behar da 20-64 eta ≥ 65 adin taldeetan dagoela ezberdintasun nagusiena, izan ere lehen adin tartean gizonezkoak emakumezkoak baino gehiago dira, eta aldiz, 65 edo gehiagokoen artean emakumezkoen kopurua handiago da. Amaitu dezakegu esanez adinean aurrera egin ahala emakumezkoen kopuruak gora egiten duela.

1.3. Berezko mugimendua eta migratzailea

EUSTATEk emandako datuen arabera, 1996-2003 urte aldian 266 jaiotza izan dira eta garai berean heriotzak 260 izan dira. Datu hauek aztertutako garaian berezko + 6eko hazkundera erakusten dute. Hurrengo grafikoan ikusten den moduan, 1996-2003 urte aldian berezko hazkunderak gora behera handiak ditu, hala ere, azken bi urteetan joera positiboa hartzen du, alegia, jaiotza kopurua heriotzena baino handiagoa da.

3. grafikoa. Berezko hazkunderaren garapena. Iurreta.

Iturria: EUSTATen datuetan oinarritua.

Iurretako biztanleriaren osaketa aztertzeko xedez, hurrengo taulan jaioterriaren eta garaiaren arabera banatu dugu biztanleria:

8. taula. Biztanleria jaiotze lekuaren eta garaiaren arabera. Iurreta.

	1991	1996	2001
Guztira	4.901	4.483	4.144
Araba	20	16	15
Bizkaia	3.261	3.022	2.817
Gipuzkoa	88	98	119
Beste probintziak	1.495	1.312	1.139
Atzerria	37	35	54

Iturria: EUSTATen datuetan oinarritua.

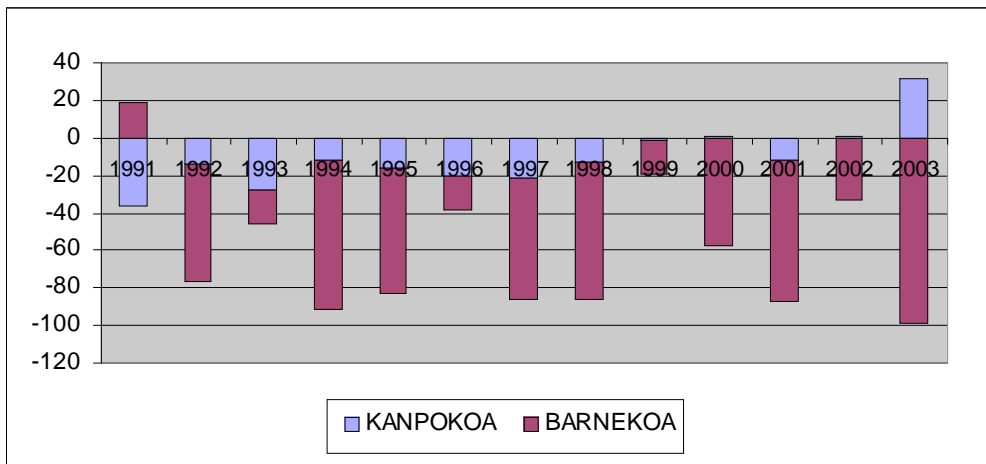
Ikus dezakegu Iurretako pertsona gehienak bizkaitarrak direla. Bestalde, nabari dugu beste herrialdeetatik etorritako pertsona kopurua (EAetik kanpokoena) gutxituz joan dela urteak pasatzearekin bat. Aldiz, urtez urte hazi egin da udalerrian ezarri den atzerritar kopurua.

Mugimendu migratzaileaz ari garenean administratiboki definituta dauden bi eremu geografikoren artean ematen den bizileku ohikoaren aldaketaz ari gara; zentzu horretan, migrazioak beti bi ekinbide ditu sortzez, emigrazioa edo bizileku duen lekua bertan behera uztea, eta immigrazioa edo beste zonalde baten bizitzen hastea. Barne migrazioa abiapuntua eta helmuga EAEko udalerrri banatan duenean deitzen zaio. Kanpo migrazioak dira EAE eta Estatuaren edo atzerriaren artean ematen direnean mugimenduak.

Hurrengo grafikoan ikus daitekeen moduan, laurogeita hamargarren hamarkadan eta mende berriaren hasieran migrazio saldoa negatiboa da, biztanleriaren gutxitzea azaltzen dun honek. Aldiz, ikus dezakegu 2003an kanpo migrazioen saldoa positiboa dela, Estatutik edo beste herrialdeetatik etorritakoen hazkundearen ondorioz.

Beraz, ikus dezakegu laurogeita hamargarren mendeko biztanleria galera barne migrazioek eragiten dutela, alegia, Iurretan sortutako migrazioak eta helburu EAEko udalerrri bat dutenak.

4. grafikoa. Migrazio saldoak eremu eta garaiaren arabera.

Iturria: EUSTATen datuetan oinarritua.

2. EKONOMIA ETA ENPLEGUA

2.1. Jarduera eta egitura ekonomikoa

Udalerrri baten garapen ekonomikoaren maila, besteak beste, biztanleko udalerrriaren Barne Produktu Gordinaren (BPG) arabera neurtzen da, garai zehatz batean eremu geografiko batek duen aberastasun maila neurtzen duen indikatzailea.

9. taula. Biztanleko errenta gordina lurralde eremuen arabera (eurotan) 2001.

	<i>Errenta biztanleko</i>	<i>Indizea</i>
<i>Euskal AE</i>	10.823	100
<i>Bizkaia</i>	10.571	98
<i>Durangaldea</i>	10.478	97
<i>Iurreta</i>	9.578	88

Iturria: EUSTATen datuetan oinarritua.

Iurretaren kasuan, udalerrriko biztanleko BPG 2001ean bere ingurunean baino baxuagoa zen, zehazki, EAEko batez bestekoa baino 12 puntu gutxiago, Bizkaikoa baino 10 puntu gutxiago eta Durangaldeakoa baino 9 puntu gutxiago.

Sektore ekonomikoen garrantzia aztertzerakoan, gehienez erabili ohi diren indikatzaileak hauek dira: balio erantsi gordinaren banaketa eta biztanleria landuna jarduera sektoreen arabera.

10. taula. Egitura ekonomikoa. Balio Erantsi Gordinaren banaketa (%)

	<i>1996</i>	<i>2000</i>
<i>Lehen sektorea</i>	0,4	0,3
<i>Industria</i>	51,4	45,3
<i>Eraikuntza</i>	1,9	1,1
<i>Zerbitzuak</i>	46,3	53,3

Iturria: EUSTATen datuetan oinarritua.

11. taula. 16 urte eta gehiagoko biztanleria landuna lurralde eta jarduera eremuaren arabera. 2001.

	Guztira	Nekazaritza	Industria	Eraikuntza	Zerbitzuak
Euskal AE	100,0	1,8	27,5	8,7	62,1
Bizkaia	100,0	1,5	23,6	9,3	65,6
Durangaldea	100,0	1,2	43,8	6,9	48,1
Iurreta	100,0	1,7	45,5	6,8	46,0

Iturria: EUSTATen datuetan oinarritua.

Aurreko tauletan ikus daitekeen moduan, zerbitzuen sektorea da lurretan nagusi, bai balio erantsiari dagokionez eta baita enpleguari dagokionez ere. Egitura hau oso antzekoa da enpleguari dagokionez beste lurraldeekin alderatuta. Baina, industriaren sektorea garrantzitsua da, izan ere, zerbitzuen sektoretik gertu kokatzen da eta eraikuntza eta nekazaritza sektoreak baino askoz ere gorago.

Azken urteetako garapenari dagokionez, azpimarragarria da zerbitzuen sektoreak izan duen hazkundea 1996-2000 urte aldian. Bestalde, ikus dezakegu lehen sektoreak eta eraikuntzak atzera egin dutela.

2.2. Sektore ekonomikoak

Aurreko mendeko hasieran Durangaldean industrializazio prozesua izan zen, Iurreta kanpoan uzten ez duen prozesua. Ibaizabal ibaiaren alboan zonalde lauak izatean eta Arandia, Mallabiena, Santa Apolonia eta antzeko zonaldeekin komunikazio ona izatean erakargarria da industria bertan ezartzeko. Prozesu hau bereziki 50 hamarkada pasatzean garatu zen, orduan ezarri ziren Celulosas del Nervion, Fundiciones Irubaserri, Fundiciones Amboto eta beste. Nahiz eta aurrez Fundiciones Echeverria y Cia edo Maquinaria Agricola Zaga ezarrita ziren. Enpresa hauek, bereziki, makina-erremintaren eraikuntzan eta burdinarekin lotutako jarduerekin aritu ziren.

Jarraian sektore bakoitzaren garrantzia ezarri dugu sektore bakoitzean lan egiten duen biztanle kopuruaren eta azken bi hamarkadetako joeraren arabera.

12. taula. Biztanleria landuna jardueraren arabera.

	1991	1996	2001
1. sektorea	1,5	1,5	1,7
Industria	54,0	48,0	45,5
Eraikuntza	6,7	6,5	6,8
Zerbitzuak	37,9	43,9	46,0

Iturria: EUSTATen datuetan oinarritua.

Aurreko taulako datuen arabera, 2001ean Iurretako biztanleria aktiboaren %46ak zerbitzuen sektorean lan egiten zuen, sektore garrantzitsuena bilakatuz enpleguari dagokionean. Industriaren sektorea ezartzen da bigarren tokian % 0,5eko tarte txikiarekin.

Azken urteetako garapenari dagokionez azpimarratu behar da 1991 eta 2001 artean Iurretako ekonomia hirugarren sektorerantz joan dela. Industria eremuko enplegua gutxitu egin da zerbitzuen sektorean areagotu den neurrian. Azkenik, nekazaritzak enpleguan duen garrantzia gutxitu egin da.

Lehen sektorea

Nekazaritza eta abeltzaintzako ustiapenei dagokionez, 1999an 197 zeuden eta hauetako %64,4 aberedunak ziren, %35,5 abere-gabeak eta ustiapen guztiek zituzten lurak. Iurretan nekazal jarduerarako gordetako azalera guztira 1.411 Ha-koa zen.

13. taula. Erroldatutako ustiapenak eta azalera orotara. 1999.

	Guztira		Abereduna		Abere-gabea		Lurrik gabea
	Kop.	Ha.	Kop.	Ha.	Kop.	Ha.	Kop.
Durangaldea	2.821	22.932	1.514	10.313	1.284	12.619	23
Iurreta	197	1.411	127	656	70	755	0

Iturria: EUSTAT.

Aurrez aipatu den moduan, nekazaritzak bere garrantziari heldu dio biztanleria aktiboari dagokionean, 2001ean biztanleriaren %1,7ak sektore horretan lan egiten zuen.

Bigarren sektorea

Bigarren sektoreari dagokionean azpimarratu behar da garrantzia galdu duela balio erantsiari eta biztanleria aktiboari dagokionean.

Gaur egun, hausnarketa estrategikoa egiten ari da eskualdean industria sektorearen inguruan. "Metalgiltza" izena daraman proiektuak Elkarte bat sortu nahi du Durangaldeako Industria Sektoreko Plan Estrategikoa bultzatuz.

Gaur egun, abian jarri da industria sektorean ekiteko planifikazio estrategikorako lehen fasea, aurrez Eskualdeko Enpresa Sarearen diagnostikoa eta sektorearen formakuntza beharren inguruko azterketa egin dira.

Elkartearen helburua da eskualdeko industria sarearekin lotura duten kolektiboak bilduko dituzten lau lan talde osatzea da. Teknikari bat arduratuko da koordinazioaz eta Plan Estrategikoaren Aurrerakinean jaso diren ideia batzuen exekuzioaz.

Hauek dira lan taldeetan landu nahi diren ildoak: produktuaren bilketa eta banaketa; formakuntza eta teknologia berriak; lurraldearen antolaketa eta ingurumen eta gizarte ezaugarriak – emakumearen integrazioa.

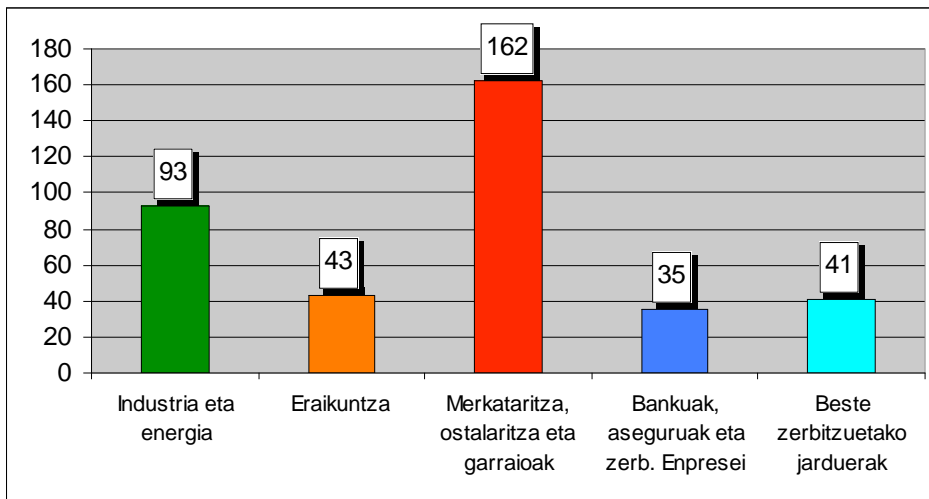
Azterketa hauetatik eta datuen analisitik ondorioztatzen da Industria Sektorea dela aberastasun gehien sortzen duena Durangaldean (Eskualdeko BPGaren %52,01), honek auto-mozioaz menpekotasun handiegia duela (industria jardueraren %76,03) eta langabezia tasa oso txikia dela (%5,23). Hala ere, etorkizunari begira puntu ilunak ageri dira, izan ere eskualdeko BPGaren erdia baino gehiago industriaren sektoretik dator eta hauetan auto-mozioarekin lotutako enpresa txiki eta ertainak dira nagusi. Zehatzagoak izateko, industria horren %53a mekanizatura, hotzean egindako estanzapaziora eta artikulu metalikoetara mugatzen da, hain zuzen ere, desagertzeko arrisku gehien duten jardueretara, motorrarekin lotutako enpresek Europako Ekialderako joera baitute. Horiekin automobilaren industriak Durangaldean sortzen dituen 19.000 lanpostuak desagertu daitezke, zonaldeko enplegu guztiaren erdia. Sektorearen antolamendua osagaiak egiten dituzten beste enpresen azpikontratazioan oinarritutakoa izateak kate arriskutsua sortzen du, katenbegietako bat apurtu orduko eteten den kate arriskutsua.

Hirugarren sektorea

Aurreko datuek erakusten duten moduan industriaren ezarpena handia den arren, zerbitzuen sektoreak garrantzia hartu du eta gaur egun sektore nagusia da biztanleria aktiboari eta balio erantsiari dagokionean.

Hurrengo grafikoak udalerriko jarduera adar ezberdinen presentziaren ikuspegia eskaintzen digu, adar horietako bakoitzean dauden establezimendu kopuruaren arabera. Esan dezakegu Iurretan dauden establezimenduen %86a zerbitzuetakoak direla (merkataritza, ostalaritza eta garraioak; Bankuak, aseguruak eta enpresentzako zerbitzuak eta bestelako zerbitzu jarduerak); nahiz eta bigarren sektoreko establezimenduen (industria eta energia eta eraikuntza) presentzia garrantzitsua den, bereziki industria eta energia adarrean (%24,8).

5. grafikoa. Jarduera eremuaren araberako establezimenduak. Iurreta. 2004.

Iturria: EUSTATen datuetan oinarritua.

2.3. Lan merkatua eta enplegua

Hurrengo taulan erakusten da Iurretako biztanleriaren banaketa jarduerarekin duten harremanaren arabera eta Durangaldeako, Bizkaiko eta Euskal Autonomia Erkidegoko datuekin alderatzen da. Iurretak 2001ean 1.932 pertsona aktibo zituen eta 2.212 ziren ez aktiboak, biztanleriaren %46,62 eta %53,37 dira, hurrenez hurren. Biztanleria osoarekiko biztanleria aktiboaren portzentajea eskualdeko eta EAEkoa baino txikiagoa da (Durangaldean %47a, EAEn %46,9a eta Foru herrialdean %45,4).

14. taula. Biztanleria jarduerarekin duten harremanaren arabera eta lurraldeka. 2001.

	Guztira	LANE aktiboak		LANE langabetuak			LANE ez aktiboak
		Guztira	LANE okupatuak	LANE langabetuak			
				Guztira	Lehen enplegua	Lan egin dute	
Euskal AE	100,0	46,9	41,4	5,4	1,2	4,2	53,1
Bizkaia	100,0	45,4	39,4	6,0	1,5	4,5	54,6
Durangaldea	100,0	47,0	42,9	4,1	1,0	3,1	53,0
Iurreta	100,0	46,6	42,1	4,5	0,8	3,7	53,4

Iturria: EUSTATen datuetan oinarritua.

Langabetuak adinaren eta generoaren arabera banatuz gero, langabezia 25 eta 34 urte artekoen artean kokatzen da emakumezkoetan eta gizonezkoetan, gainontzeko lurraldetan bezala. Generoaren arabera, emakumezkoen langabezia altuagoa da adin tarte guztietan.

15. taula. Langabezian dauden pertsonen banaketa generoaren eta adin taldeen arabera lurraldeka. SISPE (2005-XII).

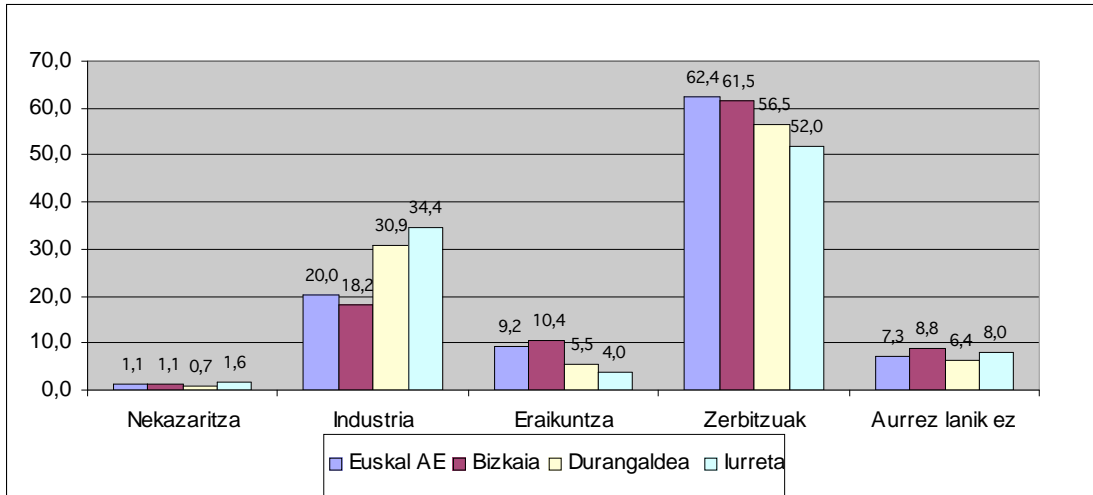
	Guztira	Gizonezkoak			Emakumezkoak		
		<25	25-44	>=45	<25	25-44	>=45
Euskal AE	100,0	5,8	20,8	16,5	4,8	30,2	21,9
Bizkaia	100,0	6,0	21,1	17,6	5,0	29,8	20,5
Durangaldea	100,0	5,6	21,6	11,3	6,4	35,6	19,5
Iurreta	100,0	6,4	20,0	12,0	12,0	31,2	18,4

Iturria: EUSTATen oinarritua.

Jarduera ekonomikoaren arabera banatuz gero langabezia, Zerbitzuen jarduera da langabetu gehien dituen, gainontzeko lurraldeetan gertatzen den moduan. Industria da bigarren lekuan dagoena langabeziari dagokionean. Baina alderatuz gero, Iurretan sektore honetako

langabeziaren portzentajea handiago da. Gainera, aurrez lanik egin ez duten langabetuen kopurua gainontzeko lurraldeetako bano handiagoa da.

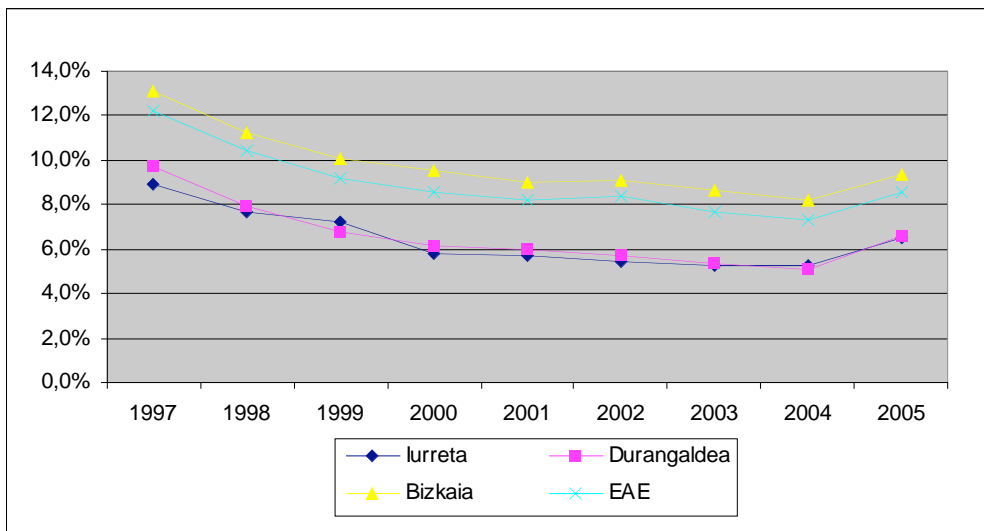
6. grafikoa. Lan bila dabilzan pertsonak lurraldearen eta sektorearen arabera. SISPE(XII-2005)

Iturria: EUSTATen datuetan oinarritua.

Azken urteetako langabeziaren alderatutako garapenari dagokionez, hurrengo grafikoan ikus daitekeen moduan, 1997 eta 2003 artean langabezia asko murriztu da, aztertu diren gainontzeko lurraldeetan gertatu den moduan. Hala ere, 2004-2005ean langabeziaren hazkundea jasotzen da. Zehazki, 2005ean lurretako langabezia tasa %6,5ean kokatzen da eta ia eskualdekoaren pare..

7. grafikoa. Langabezia tasaren garapena lurraldeka.

Iturria: EUSTATen datuetan oinarritua.

3. GIZARTE EKINTZA, ELKARBIZITZA ETA ELKARTASUNA

3.1. Laguntza, gizarte ongizatea eta gizarte zerbitzuak

Oinarrizko errenta (IMI zena)

Oinarrizko errenta laguntza izaera duen aldizkako laguntza ekonomikoa da, bizirauteko oinarrizko diru-sarrerak ez dituzten pertsonen beharrak asetzeko helburua du. Izaera subsidiarioa du eta egungo legedian aurreikusitako laguntza sozial eta ekonomikoaren osagarria da, horiek erabili beharko dira oinarrizko errentara jo aurretik.

Bizkaiko Foru Aldundiaren Gizarte Ekintzako Sailaren memoria ekonomikoaren datuen arabera, 2003n 30 familiek jaso zuten lurretako udalerrian Oinarrizko Errenta.

LARRIALDI SOZIALEKO LAGUNTZAK

Larrialdi Sozialeko Laguntzak EAEn bizi diren, edo bizikidetzat unitateko kideak diren, onurarako laguntzak dira, euren bitartekoak oinarrizko gastuei aurre egiteko adinakoak ez direnean, marjinazio soziala ekiditeko.

Durangoko Amankomunazgoari Oinarrizko Gizarte Zerbitzuetan Gizarte Larrialdietarako laguntza 290.707 eurokoa izan zen.

TELEALARMA

Bizkaiko Foru Aldundiko Ekintza Sozialeko Sailaren Telealarma programak segurtasuna eta berehalako laguntza eskaini nahi die oso gaixo edo ezintasun handia duten pertsonen, oso zaila egiten baitzaie – baita ezinezkoa ere batzuei – larrialdietako telefono zenbakira deitzea. Arazo honi aurre egiteko euren eskutara jartzen da telefono aparatua berezi bat erabilpen errazekoa, fijo edo eramangarria izan daiteke aparatua. Erabiltzaileak larrialdizko egoeran – edo normala ez den egoeran – aparatua duen botoiari ematen dio eta SOS DEIAK zerbitzuak jasotzen duen deia egiten du. Zerbitzu hau, onuradunaren eskaria jaso ostean, dagokion pertsona edo zerbitzuarekin harremanetan jartzen da arazoari aurre egiteko (medikua, anbulantzia, laguntzaile soziala,...)

Foru Aldundiak eskainitako datuen arabera (Ekintza Sozialeko Sailaren memoria, 2003) lurretako udalerrian 33 pertsonen zuten zerbitzu hau.

Asistentzia zentro eta azpiegiturei dagokionez, hurrengo taulan ikus daitezke 2003an udalerrian zeuden kopurua.

16. taula. Zentro kopurua zentro motaren arabera. 2003 urtea

Udalerrria	Guztira	Elkarteak	Zerbitzu tekniko orokorrak	Orientazio zentroak	Eguneko zentroak	Residentziak	Enplegu zentroak *	Besteak
Iurreta	3	1	1	-	1	-	-	-

Iturria: Eustaten datuetan oinarritua. *: Enplegu zentroak eta enplegu berezitarakoak.

3.2. Osasun zerbitzuak eta biztanleriaren osasuna

Iurretako biztanleriaren osasunari dagokionez, heriotza arrazoiaren inguruko datuek honakoa erakusten dute:

17. taula. Bizileku eremuaren, generoaren eta heriotza arrazoiaren arabera heriotzak. 2003.

	Generoa		
	Guztira	Gizonezkoak (%)	Emakumezkoak (%)
Bizkaia	100,0	52,3	47,7
Iurreta	100,0	44,66	53,3

Iturria: EUSTATen datuetan oinarritua.

Ikus dezakegun moduan, 2003an emakumezko gehiago hil ziren gizonezkoak baino, hala ere, bi kolektiboen arteko ezberdintasuna ia hutsa da.

Eustatek emandako datuen arabera, Iurretak bi zentro ditu: osasun zentro bat eta mutua asistentzia zentro bat.

18. taula. Ospitalez kanpoko zentroak lurraldearen eta izaeraren arabera.

	Guztira	Anbulatorioak	Kontsultategiak	Osasun zentroak	Larrialdi zerbitzuak	Inguruko zentroak	Osasun mentaleko zentroak	Mutua laguntza zentroak	Besteak
Euskal AE	440	28	52	108	37	118	50	44	3
Bizkaia	234	17	34	63	19	54	26	19	2
Durangaldea	25	1	5	7	3	4	1	4	-
Iurreta	2	-	-	1	-	-	-	1	-

Iturria: EUSTATen datuetan oinarritua.

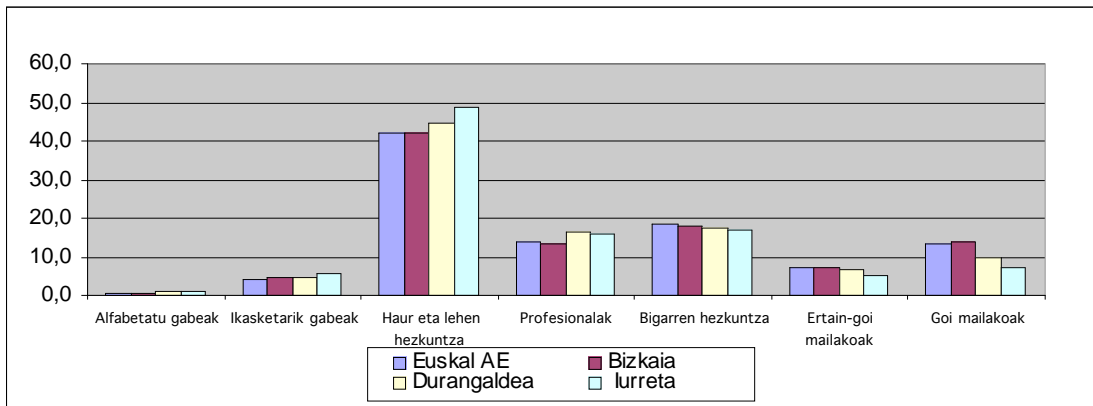
3.3. Etxebizitza

Dokumentu honen beste kapitulu baten aztertzen da gaia.

3.4. Hezkuntza eta kultura

Hurrengo grafikoan ikus daitekeen moduan, Iurretako biztanleriaren eskolatzeko maila Durangaldeako, Bizkaiko eta EAeko batez bestekoa baino baxuagoa da; izan ere, lehen mailako ikasketak dituzten eta ikasketarik ez duen biztanleen garrantzia handiagoa da, bigarren eta goi mailako ikasketak dituztenen kopurua txikiagoa den bitartean.

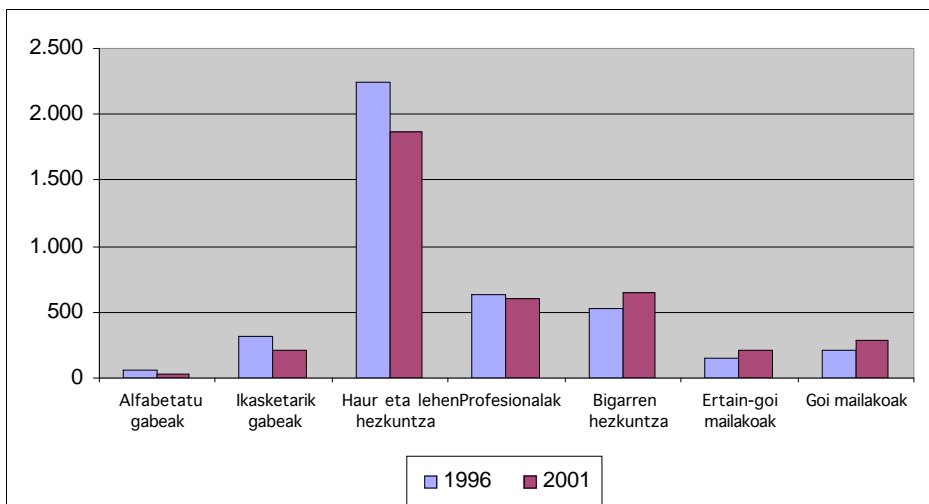
8. grafikoa. urte edo gehiagoko biztanleria lurraldearen eta eskolatzeko mailaren arabera. 2001.

Iturria: EUSTATen datuetan oinarritua.

Azken urteetako (1996-2001) datuen azterketak erakusten du hazkundera izan dela bigarren mailako, ertain-goi mailako eta goi mailako ikasketak dituzten biztanlerian, aldi berean, txikiago egin da ikasketarik gabeko eta lehen hezkuntzako ikasketak dituztenen kopurua.

9. grafikoa. Eskolatzeko mailaren garapena (10 urte edo gehiagoko biztanleria).

Iturria: EUSTATen datuetan oinarritua

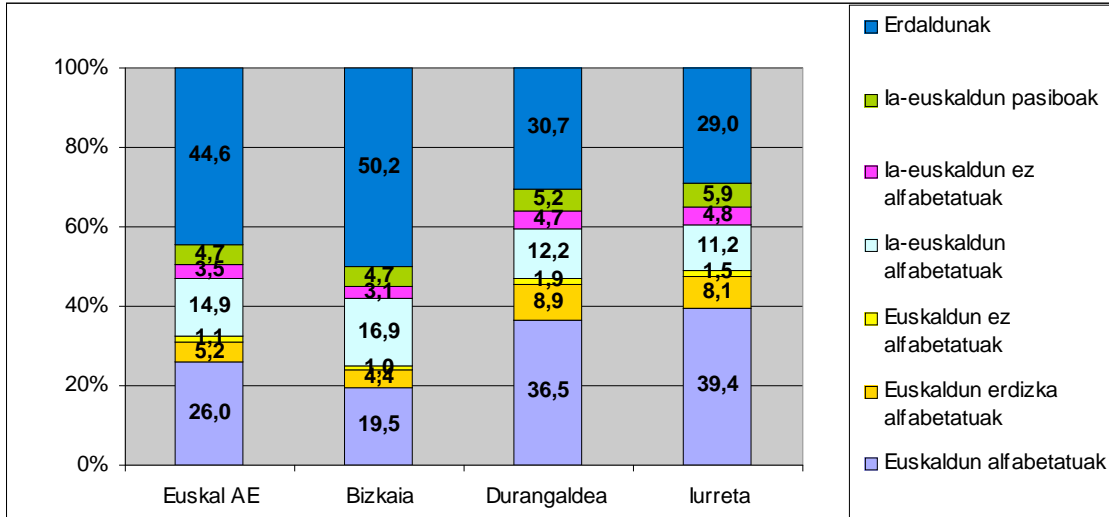
3.5. Euskara

Euskararen garapen maila euskal udalerrri baten diagnostikoan kontuan izan beharreko faktore sozial garrantzitsuenetako bat da. Udalerriak "Hizkuntza Erabileraren Neurketa" daraman 1998an egindako azterketa bat du; bertan euskararen egoera aztertzen da. Jarraian azterketa horretan jasotako ondorio orokorrak jasotzen ditugu:

- Euskararen ezagutza pixkanaka hazten ari da. Berreskurapen prozesu horretan aitzindariak pertsona gazteak izaten ari dira.
- Pertsona gazteen gehiengoa (15 urtetik gorakoak) euskaldunak dira, hala ere, euskararen erabilera moderatua da. Ondorioztatzen da benetan egunerokoan euskara erabiltzen dutenak 65 urtetik gorakoak direla..
- Euskaldunen portzentaje handi batek aitortzen du familia girotik kanpo oso gutxi erabiltzen duela euskara. Bestalde, erdaldunek uste dute eremu formalek kanpo oso gutxi erabiltzen dela euskara.
- Euskararen erabilera nabari den eremuetako bat Udala da.
- Aitortzen da euskararen erabilera oztopatzen duen arrazoi nagusia euskaldunek hizkuntza hau erabiltzeko duten ohitura falta dela. Bestalde, euskaraz ez dakitenek gaztelera erabiltzea eragiten dute.
- Ikusten da arriskua egon daitekeela euskara prestigiorik edo itxura onik ez duten eremuetara lotzeko.
- Euskararen erabilpenaren normalkuntza prozesuari begira, ikusten den arriskua da euskararen ezagutza eremu formal edo pertsonalean geratzea, eta ez egitea bere erabilpena egunerokoan.

Eustaten datuen arabera, 2001ean biztanleriaren %39,4a euskaldun alfabetatuak ziren eta %29a erdaldunak. Iurretako datuak gainontzeko lurralde eremuekin alderatzen baditugu, ikus dezakegu Euskararen ezagutza udalerrian handiagoa dela.

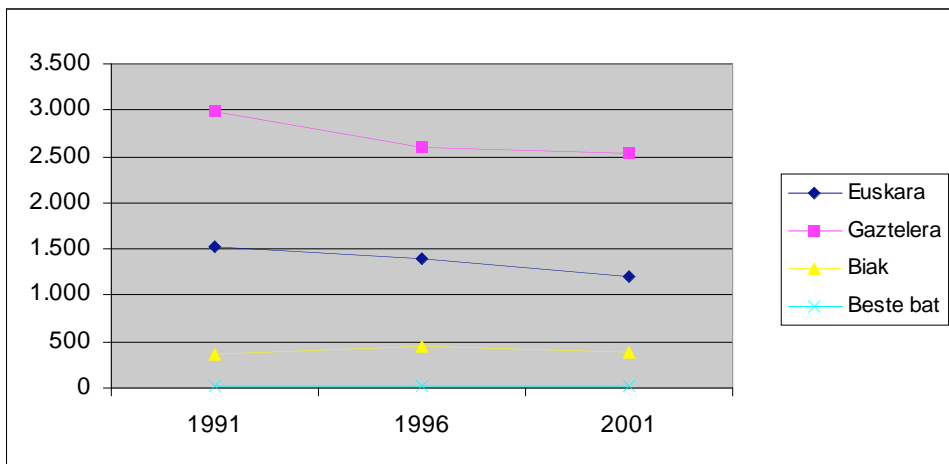
10. grafikoa. 2 urte eta gehiagoko biztanleria lurralde eremuaren eta euskara mailaren arabera. 2001.

Iturria: EUSTATen datuetan oinarritua.

Hala ere, gaiaren inguruko azterketa sakonagoa egiteko, komeni da kontuan izatea euskararen erabilera etxean izan duen garapena. Eustaten datuek erakusten dute euskararen erabilera gutxiagotuz joan dela 1991-2001 urte aldian. Gainera, gaztelaren erabilera nagusitasuna mantendu du aipatutako eremuan.

11. grafikoa. Etxean erabilitako hizkuntzaren garapena.

Iturria: EUSTATen datuetan oinarritua.

Azkenik, aipatu behar da Udalak euskara babesten duela hizkuntza ikasteko laguntzak emanez.

4. LURRALDEA, ANTOLAMENDUA ETA HIRIGINTZA

4.1. Ingurune fisikoa eta naturala

4.1.1. Geologia, klima eta hidrologia

Geologia eta Geomorfologia

lurretako elizatea, Durangoko merindadean kokatuta, bi erliebe mota ditu. Ibaizabal ibaiaren bi alboetara zabaltzen den eremu irekia; lurretako auzoak, Uribe eta Santa Apolonia biltzen dituena, eta bestetik; zonalde altuagoak, Gallanda, Mugarra... mendien behe aldean kokatuta. Udal lurraldearen barruan Gallanda mendia da garaiena, 527 metrorekin. Gainera, aipatzekoak dira Axmokil (413 m), Axmokil-txiki (380 m), Akamendi (385 m), Iruatxeta (394 m) eta Azkorra (358 m) mendateak.

Klima

Euskal Herriko klima atlantiar eta mediterranearen klimen arteko trantsizio eremuan kokatzen da eta hainbat faktore dinamiko orokorrek baldintzatzen dute, horien artean azpimarratu behar dira Mendebaldeko korrontea eta Frente Polarra. Mendebaldeko korrontek berarekin dakartza masa lainotsuak, hezetasunez beteta iristen dira Euskal Herrira Atlantiar ozeanoa igaro ostean eta prezipitazio askoren eragileak dira. Tenperaturetan berebiziko garrantzia du Frente Polarra urrunago edo gertuago egoteak.

Bestalde, maila lokalean, Euskal Herriko klimak lotura estua du egoeraren baldintzatzaileak deitzen direnekin. Baldintzatzaileak dira erliebea eta ozeanoarekiko gertutasuna. Erliebeak pantaila orografiko gisa ekiten du ekialdetik mendebalderako kokapena baitu orokorrean eta ozeanoarekiko gertutasuna kontraste termikoen erregulatzailerik da. Kantauriar isurialdeko baldintza klimatiko ozeanikoen ondorioz euria maiz egiten du eta tenperaturak epelak dira. Durangoko udalerrria kantauriar zonaldean dago, eta beraz klima atlantikoak eragiten dio, klima epel hezea da eta ez du urtaro lehorrik.

Prezipitazioei dagokionez urteko batez bestekoa 1.100 eta 1.800 l/m² baino gehiagokoa da. Euri egunak asko dira, urtean 180 inguru batez beste.

Tenperaturei dagokionez, neguko batez bestekoa 8° ingurukoa da eta izotz arriskua dago azaroa eta urtarrila bitartean. Urteko batez besteko tenperatura 13^oC eta 15^oC artekoa da, nahiz eta neguaren eta udaren arteko ezberdintasunak Durangaldean nabaritu daitezkeen.

Haizea mendebaldeko eta iparraldekoa izan ohi da, udaran salbuespena bada ere, haize lehorrak eta beroak nagusitzen baitira, hego-ekialdekoak. Haize bolada handienak 100 eta 105 Km/o abiadurakoak izaten dira.

Hidrologia

Ibai nagusia Ibaizabal da, Udalerriak igarotzean bitan banatzen du lurreta. Ibaizabal da zonalde luzeetan Durangoko udalerriarekin muga. Azpimarragarriak dira Zaldai eta Oromiño errekek ere, lurreta Amorebieta-Etxanoko udalerriarekin mugatzen duena..

IBAIZABALEN ARROA

Lurreta Ibaizabal ibaiaren arroan kokatzen da. 416 Km² inguruko azalera du arro honek Basaurin Nerbioirekin elkartu artean. Ibaizabalen jatorria askotarikoa da: batetik Intxortatik (689 m), Udalatxetik (1092 m) eta Anbototik (1296 m) datozen eta izen bereko herria zeharkatzen duen Elorrio ibaiarekin elkartzen diren Atxarte eta Orrio errekek ditu oinarrian. Bestetik, errekek Zaldu izena duen arroaren ipar-ekialdetik Zaldibarren, Berrizen eta sarrian Mañazardik (673 m) datozenak. Ezkerretik, Durangon eta harago, Urkiolatik (713 m) eta Sabigaindik (943 m) datorren Mañariaren ubide nagusia sartzten da, eta bere eskuinaldetik Magunasu Orobios, Larrea eta Larrabetzu.

Bere ibaiadar nagusia Arratia da, 25 kilometroko luzeraduna eta Gorbeiatik (1.475 m) datorrena, bere baitan Altunganetik (765 m) eta Saibigaindik (943 m) datorren 15 kilometroko Indusi jasotzen duena. Arratia ibai oso berezia da, izan ere goialdean Undurragako presak erregulatzen du. Presa honek Barazarko kanaletik arabar urtegieta ura eramaten du hainbat herri bizkaitar urez hornitzeko.

Lurzoru alubialetatik doa Ibaizabal, marrega, buztin eta hareharriz inguratuta. Arratiako azpi-arroak harearri, buztin eta kareharri lurrak igarotzen ditu eta amaieran formazio alubialak daude.

Ibaiaren ohea zatirik handienez harkaitz handiek eta harri borobilduek osatzen dute. Arratia eta Indusi ibaietan harkaitzek, harriek eta harri borobilduek osatzen dute. Ibaizabalen gainontzeko erreketan ere gehienez harri handiek osatutako eremu harkaitztsuak dira nagusi.

Lurzoruaren erabilera gehienez nekazaritza eta abeltzaintzarako eta basogintzarako da, koniferen birpopulatuak dira nagusi, pinuarenak bereziki. Arro nagusiaren hasieratik oso industrializatua eta biztanleria handikoa da eta honako herriak zeharkatzen ditu, besteak beste: Elorrio, Durango, Amorebieta, Etxano, Lemoa eta Galdakao. Zelaiek hartzen dute arnaren gehiengoa ibaiaren arroa inguratuz eta laboreekin tartekatuz. Arroaren goi

partearen haritza eta pegoa ere badira. Behealdean, berriz, banatuta bada ere badira artadiak eta hariztiak.

URAREN KALITATEA

Uraren kalitatea

Erkidego Autonomoko Ibaien Ingurumen Egoeraren Uren Kalitatearen Zainketarako Sareak zazpi kontrol estazio ditu Ibaizabalen arroaren kontrolerako.

Iurretako inguruan egiten den kutsadura aztertzeko daturik interesgarrienak I-140 (Smurfit Nervion SA papertegiaren gaineko urak) eta I-160 (Smurfit Nervion SA papertegiaren osteko urak) estazioetan jasotakoak dira.

19. taula. 2002ko laginketa.

IBAIAREN EKOSISTEMAKO INPAKTUA		
Estazioa	Ekosistemaren Mantenuaren galeraren maila	Arrainen faunaren toxikotasuna
I-140	99	N
I-160	100	B

20. taula. 2002ko laginketa.

Estazioa	Ingurumen egoera	Ibai ertzen mantenua	Egoera ekologikoa
I-140	E2	Eskasa	Eskasa
I-160	E1	Eskasa	Eskasa

1. Arrainen faunaren toxikotasuna:

N: Ur normalak

B: Efectu toxiko eta patologikoak eragiten dituen biometanizazioa duten urak.

I: Arrainen bizirako bidera ezina

2. E indizeak zehazten du urek biodebirtasitate ahalik eta handiena izateko probabilitatea. Terminologia: E1 Hipereutrofia-inguru oso gogorra, E2 Kutsadura; ur kutsatuak, inguru gogorra, E3 Eutrofizazioa-inguru gorabeheratsua, E4 Ur garbiak-inguru establea, E5 Ur oligomesotrofikoak; inguru oso heterogeneoa.

Datu hauetatik ondorioztatu daiteke Ibaizabal ibaiak mantenuaren %100eko galera duela, arrainen bizitzaren garapenerako inguru egoera oso gogorra da eta ibai-ertzaren mantenua oso baxua da bi estazioetan:

- EZEREZA I-140an, ertzean eraikuntzak daudelako, zuhaitzak sartu direlako eta zaborrak isurtzen direlako.
- BAXUA I-160 estazioan

21. taula. Laginketa puntuen ingurumen egoeraren garapena. .

	INGURUMEN EGOERA					
Laginketa puntua	1993 udaberria/ udara	1994 udaberria/ udara	1995 udaberria/ udara	1996 udaberria/ udara	1997 udaberria/ udara	1998 udaberria/ udara
I-140	E2/E3	E2/E3	E2/E3	E2/E3	E3	E2
I-160	E2/E3	E2/E3	E3/E3	E3/E3	E2	

	INGURUMEN EGOERA			
Laginketa puntua	1999 udaberria/ udara	2000 udaberria/ udara	2001 udaberria/ udara	2002 udaberria/ udara
I-140	E3	E1	E1	E2
I-160	E2	E1	E1	E1

Ikus daiteke ibaiaren arroaren ingurumen egoeraren galera 1997tik aurrera, garai honen aurretik I-140 eta I-160 estazioek E3 motako kalitate mailak erakusten zituzten maitasun handiagoz.

Europako Artezarauek ezarritako uraren kalitaterako mailen arabera, ikus daiteke ez direla erabilgarriak ur edangarria hornitzeko, ezta bainatzeko ere. Ur hauek kutsatuta daude eta zaildu egiten dute arrainen bizitza bertan.

22. taula. Uraren kalitatea.

	EUROPAKO ARTEZARAUAK		
Estazioa	Horniketa¹	Bainua²	Arrainen Bizitza³
I-140	A4	Ez egokia	III
I-160	A4	Ez egokia	III

1. 75/440/CEE hornikuntza artezaraia: Hornikuntza (A1, A2, A3)

A4 ur edangarrirako erabilgarria ez den ura, salbuespen kasuetan izan ezik, tratamendu zehatzekin.

2. Kontseiluaren Artezaraia 76/160/CEE: Bainua (Egokia, Ez egokia)

3. Kontseiluaren Artezaraia 78/659/CEE: Arrainen Bizitza (S.C, III)

III Ur kutsatuak, kalitate txarra

Uraren kalitate fisiko-kimiko orokorra

Ibaizabalen arroa oso humanizatua dago, hirigune garrantzitsuak ditu (Durango bera) eta industrializazio handia bizi du, bi arrazoi horiek kutsadura handia eragiten dut, beraz, kalitate orokorra “Ez da iristen kalitate kimiko onera”.

Urak dituen kutsatzaile organikoen presentzia handia da, azpimarratu behar dira zinka, kobrea, kromoa, burdina eta beruna. Ibaizabal ibaiko estazioetan (I-140 eta I-160) kromo maila handia jaso da, industria handia dagoelako eta inguruko emaria txikiagoa delako beste estazioetan baino. DBO5 (Oxigenoaren Eskari Biologikoa, 5 egun - *gazt. Demanda Biológica de Oxígeno, 5 días*) balioek gutxitzeko joera dute, aldiz DQO balioak iraunkorrakoak dira; badirudi egoera horrek erakusten duela izaera biologikoa duen kutsadura hori gutxitzen ari dela (saneamendurako instalakuntza berriak ezarri direlako) eta izaera kimikoa duenak garrantzitsua izaten jarraitzen duela. I-140 estazioan gatz kutsadurak hobekuntza bizi du, 1999a ezker ez dago kutsadurarik.

Arrainen komunitatearen osaketa

Arrainen bizitzari dagokionez Ibaizabal ibaiak komunitate oso urria erakusten du, ez dago espezien erreserbak kolonizatu ahalko lukeen ibaiaren berreskurapen kimikorik. Azken urteetako garapena aztertuz, Berriztik igarotzean izan dezakeen biztanleria aberastasuna arriskuan dago. Arrainen lau espezie detektatzen dira funtsean: amuarraina, lolina, zarboa eta ezkailua. Dibertsitate indizea oso baxua da. Gure ibaian gehien nabari den falta izokinarena da.

Arrainen komunitatearen Kontserbazio Diagnostikoa “Moderatu” gisa zehazten da, horrek esan nahi du azken urteetan bere horretan mantendu dela. “Faunaren osaketa eta ugaritasunaren” diagnostikoak, berriz, balorazio hau dakar: Oso Txarra edo Oso Egoera Txarrekoa.

Ibaizabal ibaiko estazioen (I-140 eta I-160) kalitate fisiko-kimikoaren garapenari dagokionez kromo maila handia jaso da, industria handia dagoelako eta inguruko emaria txikiagoa delako beste estazioetan baino. DBO5 (Oxigenoaren Eskari Biologikoa, 5 egun - *gazt. Demanda Biológica de Oxígeno, 5 días*) balioek gutxitzeko joera dute, aldiz DQO balioak iraunkorrakoak dira; badirudi egoera horrek erakusten duela izaera biologikoa duen kutsadura hori gutxitzen ari dela (saneamendurako instalakuntza berriak ezarri direlako) eta izaera kimikoa duenak garrantzitsua izaten jarraitzen duela. I-140 estazioan gatz kutsadurak hobekuntza bizi du, 1999a ezker ez dago kutsadurarik.

Ibai-ertzen kontserbazioa

I-140 estaziotik igarotzean ibai-ertzeko basoaren balorazioa eskasa da, batez ere industria eta etxebizitza eraikuntzak dituelako inguruan. Ibai-ertzean kalte gehien eragin duten inpaktuak baso-soiltzeak, nabarmentzeak eta ibaiaren arroaren gutxitzeak izan dira.

lurretatik igarotzen denean, I-160 estazioaren paretik, ibai-ertzeko basoak degradatuak daude, euren ertzetan ezarri diren hiri eta industria erabilpenen ondorioz.

Ibaizabal ibaiaren balorazio orokorra

23. taula. Ibaizabal ibaiaren egoera.

	<i>Egoera biologikoa</i>	<i>Egoera ekologikoa</i>	<i>Diagnostiko orokorra</i>
<i>I-140</i>	Eskasa	Eskasa	Eskasa
<i>I-160</i>	Eskasa	Eskasa	Eskasa

4.1.2. Flora eta fauna

Flora

Kontuan izanik normalean landarediaren baldintzatzaile diren faktoreak (klima, litologia, topografia...) euskal lurraldearen potentzialitatea zuhaitz-duna da. Soilik gazitasunean, harkaitz gandorretan eta hidromorfia garrantzitsuko eremuetan dauden lurrek izan ditzakete bestelako landaredia komunitateak.

Hala ere, berezko zuhaitziak aldatu egin dira denborak aurrera egin ahala, leku askotan gizakiarentzat ekonomikoki errentagarriagoak diren espeziekin ordezkatuak izan dira, eta bertan behera utzi diren lekuetan basoaren berezko etapa jarraituekin. Emaidza euskal paisaiaren dibertsifikazioa izan da; gaur egun, landaredi komunitate eta formazio aniztasuna eta aberastasuna dira emaitza. Beraz, Durangoko Jarduera Eremuaren baitako paisaiaren osagarri nagusiak koniferak eta zelai atlantikoak dira, potentzialki hariztiak eta ameztiak behar luketen lurretan.

Artadien eta pagadien kontserbazio egoera, hala ere, askoz ere hobea da. Nekazal balio txikiagoa duten lurrak hartzeak, batez ere artearen kasuan, eragin du bi baso formazio hauen zonalde handiak iristea gaur egun arte. Landaredia potentzialaren eta hauen kontserbazio egoeraren ingurukoak jarraian azaltzen dira modu laburrean.

Landaredia potentziala

Lurretako lurra, geologia, erliebea, klima eta hidrologia baldintzatzen dituen landaredia, landaredia potentziala deitutakoak, bost formakuntza bereizi biltzen ditu. Behe aldean (muinotarrean) harizti baso misto atlantiarra eta harizti azidofiloa aurkitzen dira. Menditarrean, Berrizen 500 eta 700 metro ingurutik gora kokatzen dena, pagadia aurkitzen da.

Substratuari lotuta ageri diren gainontzeko bi formakuntzak hauek dira: kare krestako artadiak, lurzoru harritsu eta lehorrei lotutakoa, eta ibai ibarretan aurkitzen den haltza, urez betetzen den lurretan.

Egungo landaredia

Egungo lurretako landaredia potentzialki izan beharko lukeenetik oso urrun dago, inguruan gizakiak izan duen ekintza handiaren ondorioz. Jarraian aipatzen dira modu laburtuan existitzen diren espezieak, nahiz eta beste atal baten ere aipatzen diren "Paisaiaren eta biodibertsitatearen kontserbazioan eragina duten Jarduerak" atalean.

Fauna

Iurretan honako habitatak ditugu fauna espeziarentzat.

Koniferak

Fauna ikuspegitik ez dute baso izaera betetzen eta komunitate espeziatan eskasa aurkezten dute. Hurrengo taulan ikus ditzakegu espezie garrantzitsuenak:

24. taula. Koniferetan aurkitu daitezkeen espezie nagusiak

<i>Koniferetako ohiko espezieak</i>	
Apo arrunta	Gerri-txori arrunta
Baso-igel gorria	Mokokerra
Zirauna	Millet satitsua
Gabiraia	Lursagu gorria
Txepetxa	Basasagua
Txantxangorria	Soro-muxarra
Erregetxo bekain-zuria	Katagorria
Amilotx mottoduna	Katajineta
Pinu-kaskabeltza	Azeria

Iturria: Eusko Jaurlaritzako Nekazaritza eta Arrantza Saila. 1989.

Hiriguneak

Ornodunen espezie batzuk hirigune nukleo txikitara ohitu dira. Komunitate ezaugarritua eta ez eskasa osatzen dute, gainera interesa dute biztanleriak ikusteko sortzen duten aukeragatik.

25. taula. Hirigunetan ohikoak diren espezieak.

<i>Hiriguneetako ohiko espezieak</i>	
Sugandila	Buztanikara zuria
Horma-sugandila	Araba-zozo beltza
Zikoina	Txolarrea
Usapal turkiarra	Arratoi beltza
Hontz zuria	Arratoi arrunta
Sorbeltz arrunta	Etxe-sagua
Enara	Erbinudea
Enara azpizuria	

Iturria: Eusko Jaurlaritzako Nekazaritza eta Arrantza Saila. 1989.

Ibaien goi ibilbideak

Bertan dira mendiko ibaiak. Hauek dira ohikoan aurkitzen diren espezieak:

26. taula. Ibaien goi ibilbideetako ohiko espezieak.

<i>Ibaien goi ibilbideetako ohiko espezieak</i>	
Amuarrain arrunta	Ur-zozoa
Ezkailua	Buztanikara horia
Mazkarra	Muturluze piriniarra
Aingira	Arrabioa

Iturria: Eusko Jaurlaritzako Nekazaritza eta Arrantza Saila. 1989.

4.1.3. Paisaia eta ekologia intereseko gunek

Ez dago gai honi dagokion daturik.

4.1.4. Paisaiaren eta biodibertsitatearen mantenuan eragina duten jarduerak

Aurrez esan dugun bezala, Berrizko udalerriak 19 Km² ditu azaleran, gutxi gora behera.

Lurraren erabilpen banaketari dagokionez, 1996an Iurretako lurraldearen %7,15a ez zen produktiboa; %32,75a zelaiak hartzen zuten; azaleraren %0,99a sastrakak ziren; %56,50a zuhaitz askoko basoei eskaintzen zitzaion eta %2,56 zuhaitz gutxiko basoak ziren. Beraz, esan dezakegu udalerriaren zati handiena basoek hartzen dutela eta horietan, garrantzitsua dela pinuak duen presentzia.

27. taula. Lurraren erabilpenaren banaketa lurralde eremuen arabera (hektareak). 1996

	<i>Ez produktiboak</i>	<i>Zelaiak</i>	<i>Bazkalekuak</i>	<i>Sastrakak</i>	<i>Zuhaitz askoko basoak</i>	<i>Zuhaitz gutxiko basoak</i>	<i>Laborantza intentsiboa</i>	<i>Guztira</i>
<i>Euskal AE</i>	45.259	111.078	25.378	53.971	359.547	30.458	97.790	723.481
<i>Bizkaia</i>	19.129	50.867	4.114	17.533	121.259	6.985	1.836	221.723
<i>Durangaaldea</i>	2.630	6.571	347	1.188	20.238	760	68	31.802
<i>Iurreta</i>	137	627	-	19	1.082	49	-	1.914

Iturria: EUSTAT. Eusko Jaurlaritzako Industria, Nekazaritza eta Arrantza Saila. Baso errolda 1996.

Hurrengo taulan ikus dezakegu bertako espezien aldean, nagusi direla koniferen basoak:

28. taula. Zuhaitz-dun baso azalera lurralde eremuaren eta espeziearen arabera (hektareak). 1996.

	Atlantiar basoa(%)	Artea (%)	Eukalipto (%)	Pagoa (%)	Radiata pinua (%)	Basapinoa (%)	Erkametzak (%)	Beste koniferak (%)	Beste hostotsuak (%)	Konifera denak (%)	Hostotsu denak (%)	Espezie denak (hektareak)
Durangaldea	4,90	2,30	0,15	9,33	77,45	0,48	0,009	8,68	2,17	86,61	13,36	20.998
Iurreta	9,72	0,44	-	0,17	86,47	-	-	0,88	2,21	87,35	12,55	1.131

Iturria: EUSTAT. Eusko Jaurlaritza. Industria, Nekazaritza eta Arrantza Saila. Baso errolda 1996.

Nekazal jardueretan ustiatutako azalerari dagokionez, 1999an Iurretan erroldatutako 197 ustiapenetatik %64,47a abeltzaintzakoak ziren, %35,53a abererik gabe. Azkenik, nekazal erabilpena bideratutako Berrizko lur azalera orotara 1.411 Ha-koa zen.

29. taula. Erroldatutako ustiapenak eta azalera orotara. 1999.

	Guztira		Abereduna		Abererik gabea		Lurrik gabeko ustiapenak
	Kop.	Ha.	Kop.	Ha.	Kop.	Ha.	Kop.
Durangaldea	2.821	22.932	1.514	10.313	1.284	12.619	23
Iurreta	197	1.411	127	656	70	755	0

Iturria: EUSTAT.

Basoen birpopulatzeak

Bizkaiko Foru Aldundiko Nekazaritza eta Mendien Saileko datuen arabera, 2000-2005 urte artean Iurretako udalerriak honako birpopulaketak egin ditu: 23,50 Ha. radiata pinua, 11,50 Ha larizio pinu eta 4,50 Ha amerikar haritza.

Baso suteak

Bizkaiko Foru Aldundiko Nekazaritza eta Mendien Saileko datuen arabera, 1999-2005 urte artean lurretan 5 sute izan ziren eta 800 m²-tan zuen eragina.

30. taula. Udaltalde 21en kide diren udalerrietan izandako suteak 1999 eta 2005 artean.

UDALERRIA	Suteak	Erretako azalera (m²)
Abadiño	10	19.800
Atxondo	1	3.000
Berriz	12	64.150
Durango	4	6.000
Elorrio	12	35.300
Garai	4	10.000
Iurreta	5	800
Izurtza	1	10.000
Mañaria	2	Alarma faltsuak
Otxandio	0	-
Zaldibar	10	29.000
GUZTIRA	61	178.050

Iturria: EUSTAT. Eusko Jaurlaritza. Industria, Nekazaritza eta Arrantza Saila. .

Erauzteak

Eusko Jaurlaritzako Industria, Merkataritza eta Turismo Sailak eskainitako informazioaren arabera hauek dira udalerrian izan diren erauzteak:

- Santa Apolonia auzoan dagoen Bidegane harrobia, hareharria erauzten du.
- Santa Apolonia auzoan dagoen Lersundi harrobia, hareharria erauzten du.
- Santa Apolonia auzoan dagoen Santa Apolonia harrobia, hareharria erauzten du.
- Santa Apolonia auzoan dagoen San Roke harrobia, hareharria erauzten du.

4.2. Lurralde antolaketa eta planifikazioa

4.2.1. Lurraldean Antolaketarako Artezbidetako (LAA) eta Lurraldearen Zatikako Plana

Lurraldearen Antolaketarako Artezbidetako

Euskal Autonomia Erkidegoko Lurraldearen Antolaketarako Artezbidetako (LAA) dira lurraldearen legegietan aurreikusitako antolaketa planak eta lurraldearen antolaketarako tresnak osatzeko erreferentziatzeko marko nagusia.

Artezbidetako finkatzen dute jarduerarako eremu egoki gisa lurraldearen antolaketarako eskualdeko eremua, gure kasuan Durangoko Jarduera Eremua.

Lurraldearen Antolaketarako Artezbidetako zonalde hauen mugapena "jarduera" irizpideen arabera zehaztu behar dira, eta bera osatu behar dute udalerririk ardatzak eta bere eragin eremuan dauden udalerririk. Honako baldintzak jaso behar dira Lurraldearen Jarduera Eremu ezberdinen osaketa eta egituratze egokia egiteko:

- Homogenitate geografikoa
- Bere inguru geografikoarekiko hirigune baten edo gehiagoren lidergoa
- Osagarritasuna, barne mailako harreman handiagoa dagoenean kanpo mailakoa baino.

Irizpide horiek kontuan hartuz osatu da Durangoko Jarduera Eremua, Durango da eremu ardatza eta berearekin batera dira honako udalerririk: Abadiño, Amorebieta - Etxano, Atxondo, Berriz, Elorrio, Garai, Iurreta, Izurtza, Mañaria eta Zaldibar.

LAA-ek proposatzen duten Lurralde Ereduek lurzoruen kudeaketarako irizpideak ematen ditu bizitegitarako edo jarduera ekonomikorako lurraldearen erabilpen gaitasuna definituz eta horretarako landuko diren eremuak zehazten ditu; bereziki Amorebieta-Etxano – Durango ardatza zehaztuz. Azken urtetako joera ikusita, ardatz hau zabaldu ahalko litzateke Amorebietatik Berriz, Abadiño, Atxondo eta Elorrio arte. Hala ere, azpimarragarria da eremuak Erkidego Autonomoaren jarduera industrialen baitan hartzen duen garrantzia. Bizitegitarako lurraldearen erabilpenaren aurreikuspenei dagokionez, Durango-Abadiñoaren hazkunde garrantzitsua proposatzen da, eta bigarren etxerako erabilpena bezalako aukeririk ez zaie garrantzirik ematen.

Lurraldearen Zatikako Plana

Euskal Hiriburuen Sistema Polinuklearraren (EHSP) baitan eta Lurralde Antolamendurako Artezbidetean (Otsailaren 11ko 28/1997 Dekretua, 12/2/97an EAO.-n argitaratuak) zehaztutako jardute eremuen barruan lurreta Durangoko Jarduera Eremuan kokatzen da.

Lurraldearen Zatikako Planek (LZP) LAA-ek zehazten dituzten udalerriz gaindiko guneen garapena dute xede, berak aurkeztutako irizpideak zehaztuz.

Durangoko Jarduera Eremua Lurraldearen Zatikako Plana lantzen ari da eta bere lehen bi faseak bete ditu: Informazioa eta Diagnostikoa egitea eta Aurrerakinaren osaketa.

Durangoko Jarduera Eremuko LZPren aurrerakina 2002ko otsailean osatu da eta COTPV-ra (Euskadiko Lurraldearen Antolamendurako Komisiora) bidaltzekotan da.

Bere Memorian proposatzen diren helburu nagusiak hauek dira:

- Durangoko Jarduera Eremua indartu Euskal Herriaren eta Bizkaiaren artikulaziorako gako gisa, bere kokapen estrategikoagatik.
- Aranaren amaierako urbanizazio handiaren eta baserrian oinarritutako nekazal jardueraren arteko elkarbizitza zaintzea.
- Lurraldearen erabilpen egoki horretan oinarritutako hiri garapena bultzatzea.
- Ibaizabalgo korridorearen konpetibitate eta birkualifikatze elementuak indartzea.
- Eusko Tren Jarduera Eremuaren elementu artikulatzailea: bikoizketaren ezaugarri baikorrak.
- Bitarteko naturalean eta landa paisaiaren babes aktiboa bermatzea, paisaia kalitatearen berme den baserriaren bideragarritasuna ziurtatuz.

Dokumentu honetan Durangok, lurretak, Abadiñok eta Izurtzak osatzen duten hirigune eremua aipatzen da. Bere garrantzia demografikoak eta bere zentzu eta lurralde garrantziak bilgune hau eremu egokia bihurtzen dute koherentziaz eskualdeko ardatza osatzeko, korridorean duen erdiguneko bere kokapenari etekina ateraz. Gainera, zehazten da Durango-Abadiño-Izurtza-lurreta udalerrien planeamenduak konpatibilizatzeko beharra eta bereziki Durango eta lurretakoak, azken hau Durangotik bereiztean jaino baizen eta lurzorua erabilerari dagokionean Durangorekin bat doan hiri hazkundea baitu.

4.2.2. Lurraldearen Antolamendurako Arloko Plana

Behin betiko onartutako Lurraldearen Antolamendurako Arloko Planei dagokionez, lurretako udalerrientzako aurreikuspen zehatzak gutxi dira. Garrantzitsuenei erreferentzia motza egingo diegu:

- Ibaien eta Erreken hertzak antolatzeko Antolaketa Plana - . Isurialde Kantauriarra (Abenduaren 22ko 415/1998 Dekretuak onartua). Ibaizabal ibaiaren eta bere isurkideen inguruan babes arau orokorrak aurreikusten dira.
- EAEko Errepideen Plan Orokorra, 355/1992 dekretuaren bidez onartua. Diagnostiko honen beste atal batzuetan garatzen dira aurreikuspenak.
- EAEko Trenbide Sarearen Plana (otsailaren 27ko 41/2001 dekretuak onartua). Udalerria zeharkatzen duen Abiadura Handiko Trenari eta Eusko Treni dagozkion aurreikuspenak jasotzen ditu. Proposatzen den ekinbideetako baten helburua Bilbo eta Durango arteko bidea hobetzea da.
- Hezeguneen Antolaketa Plana (uztailaren 27ko 160/2004 dekretuak onartua).
 - Jarduera ekonomiko eta Merkatal Ekipamenduentzako Lurzoru Plana, abenduaren 21eko 262/2005 dekretuak onartua (EAEAO 28/1/05). Iaz azaldutako LAAPren aurrerakinean, Durangoko Jarduera Eremuaren diagnostikoan, hiri egituratzea eta jarduera ekonomikoa atertzen dira, komunikazio sarea, kalifikatutako lur erretserbak eta eskariaren aurreikuspenak. Durangoko Jarduera eremuak 757 Ha. lur kalifikatu ditu, horietako 510 Ha. okupatuta daude eta 247 ha. ez okupatuta. Lurzoru ez okupatuko erretserba handiena Amorebieta-Etxanok du 117 ha-rekin (70 ha. Boroan). Durangok 48 ha. ditu, Abadiñok 13 ha., lurretak 34 ha. eta Berrizek 6 ha. Jarduera ekonomikoetarako lurzorurik ez duten gainontzeko udalerriek, Garaik salbu, 5 ha. inguruko erretserbak dituzte bakoitzak.

4.3. Hiri egitura eta planeamendua

lurretako Elizatea Durangoko udalerritik bereizteak (1990eko urtarrilaren 1ean) ondorio zuzenak izan ditu bere hiri planeamendua egiteko garaian.

Egun indarrean dauden Arau Subsidiarioek udalerriko lurraldearen antolamendua egitea dute xede, eta honakoak biltzen dituzte:

- *Antolamendurako oinarritzko sistemen definizioa*

lurretako hiri egituraren oinarritzko elementuak osatzen dituzten udalerriko edo udalerriz gaindiko lurzoru edo eraikinak, hiri lurrean edo hirigintzarako erabili ezin daitekeenetan daudenak, dira sistema orokorrak. Hauek dira sistema orokorretan aurreikusitako jarduerak:

- Komunikazio Sistema Orokorra.

lurretan honako azpiegiturek osatzen dute Komunikazio Sistema Orokorra: A-8 autobidea, BI-623 errepidea, N-634 errepidea, lurretatik Montecalvorako BI-3332 errepidea, lurretatik Orozkoetarako BI-4331 errepidea, lurretatik Garaira Goiuritik doan BI-3341 errepidea, Oromiñotik Artazara doan BI-4324 errepidea, Komunikazio Sistema Orokorretarako loturak, Eusko Trenbideak trenbidea eta Abiadura Handiko Trena.

Hauek dira aurreikusitako jarduerak:

- N-634 errepidea: Udalerria ekialdetik mendebaldera zeharkatzen du. Hiri lurraren zatian bere bidea moldatzen da hirigune trinkoturako sarrera eta zerbitzu kalea sortzeko. Gainera, Goiuriko errepidearekin gurutzatzen den eremuan errotonda bat aurreikusten da.
- BI-3332 errepidea: Egungo bidea mantentzen da, Arriandin N-634 errepidearekin duen lotura hobetuz, industrialdetarako loturaren bitartez.
- BI-4331 errepidea: Errepide honetan Santa Apoloniako industri lurrekin lotzeko eremua ezartzen da.
- Komunikazio Sistema Orokorretarako loturak: lurzoruen garapenak dagoeneko badauden errepideetarako Komunikazio Sistema Orokorretarako lotura berriak egitea dakar:
 - Bizitegiak diren hiriguneko zonaldeak lotzeko lurpeko pasabidea egiten zaio N-634ari Kapanaga kalearen jarraipen gisa, ibilgailuen igarobidea eginez eta oinezkoentzako pasabidea eginez kultur etxearen parean.

- UEI-2 Hiriguneko Industria Exekuzio Unitateari dagokionez, sarrera berri bat proposatzen da, Eusko Trenbideak gainetik pasako litzatekeen igarobidea Gasteizko norabidean BI-623 errepidearekin lotuz, Durangoko hirigunetik izaten den trafiko fluxuaren arazoak konpontzeko.
 - Hirigintzarako erabilgarria izan daitekeen SAPU-T-Mallabienari dagokionez, N-634 errepidera Arrandian egingo den lurpeko lotura egin ostean garatuko da. Lotura honi esker SAPU-I-ARRIANDI-B eta SAPU-T-MALLABIENA lotuta izango dira. SAPU-I-ARRIANDI B sektorea N-634ra lotuko da gainetik Arriandin egingo zaion lotura baten bidez, lotura hau hirigintzarako erabilgarria izan daitekeen lurzoruaren garapena gauzatu aurretik egingo da.
- Eremu libreen sistema orokorra

Hiru eremu libreko zonalde sailkatzen dira, horietako bi A-8 autobidearen iparraldera daude eta 54.500 m² eta 9.250 m² dituzte, hurrenez hurren. Kirol, Hezkuntza-Kultura Sistema Orokorra inguratuz. Bestea, eremu txikiagoan, Bixente Kapanaga eta Ibaizabal ibaiaren artean kokatzen da eta 496,00 m² ditu. Ez da aldaketarik aurreikusten eremu libreei dagokionean.

- Komunitate Ekipamenduaren Sistema Orokorra

Komunitate Ekipamenduaren Sistema Orokorra osatzen dute ikastetxeek, Udaletxeak, erlijio-kultur izaera duten eraikinak, kirol, kultura eta hezkuntza helburua dutenak eta hilerria.

Arau subsidiarioetan aurreikusten diren jarduerak honakoak dira: batetik, kirol instalakuntzen eskasiaren aurrean, futbol zelaiaren inguruan lurzoru berria kalifikatuko litzateke Goiriako errepidearen alboan eta hilerria handituko litzateke.

- Udalaz gaindiko Ekipamenduen Sistema

Hemen bildu dira udalerriaz gaindiko beharrei erantzuten dieten instalakuntzak eta erabilerak. Hauek EITB, Ertzaintza eta Suhiltzaileak dira. EITBk eta Ertzaintzak osatutako taldeak azaleraren handitzea dakarte, hauek dira: Egungo segurtasun perimetroaren baitan (3.584 m² dituen 5.3. eremua) dagoen Eusko Jaurlaritzaren jabetzako eremua eta helipuertoaren eta helikopteroen hangarraren inguruan daudenak (12.194 m² dituen 5.1. eremua).

- Instalakuntzen Sistema Orokorra

Egungo urtegiak azaleraren handitzea behar du, egungo 7.746,00 m²-ei beste 13.845,50 m² gehituz. Arazkailua bere egungo egoera geratzen da, eta baita A-8 autobidearen hegoaldera dagoen Iberdrolaren zentroa ere.

- *Hiri lurraren eta hirigintzarako erabilgarria den lurraren definizioa*

Hiri lur baten sailkapenerako ezaugarri nagusia legearen arabera eraikuntzarako egoera egonkorra izatea da, zerbitzuetarako instalakuntzak eta errepide bidezko lotura izatea. Irizpidea osatzea izan da, badagoen hirigunea betez eta bere baitan espazio publikoak sortuz.

Hirigintzarako erabilgarria den lurak egonkortutako hiriguneen arteko lotura osatuz doaz. Saiatu da bizitegitarako lurzorua eskaintza hazkuntza demografikoaren aurreikuspenekin lotzen.

Lurzoru industrialaren eta hirugarren sektorekoaren eskaintza N-634 errepidearen bi aldetara sortu da eta autobidearekiko loturaren mendebaldera.

- *Hirigintzarako erabili ezin daitekeen lurzorua definizioa*

Landa guneei trataera berezia dute. Euren landa izaera mantentzea aurreikusten da egungo biztanleriaren mantenua eta hazkundera ahalbidetuz. Gune hauek Orozketa, Oromiño, Bakijano eta Goiuria dira.

Orozketan 5 etxebizitzetarako bost eremu eraikitzea ahalbidetzen da, egungo 6ei gehituz gehienezko 11ko hazkundera arteko aukera ematen du. Bere aldetik, Bakijanon 4 eremutan 3 familiabakarreko etxebizitza eta bifamiliako beste bat eraikitzea ahalbidetzen da, dauden 6ei gehituz gero 11 izango lirake. Oromiñoko guneari dagokionez, 4 eremutan 3 etxebizitza familiabakarreko eta bifamiliako beste bat eraikitzea ahalbidetzen da, dauden 8ei gehituz gero gehienez ere 13 etxebizitza osatuz. Azkenik, Goiurin 6 eremutan 6 etxebizitza familiabakarreko eraikitzea ahalbidetzen da, dauden 12ei gehituz 18 osatuz.

Bestalde, aldapa handiko zelai eta tontorrek Babes Berezia behar dute daukaten paisaia interesagatik mantendu ahal izateko. Mantentzeko eta etorkizuneko hirigintza garapenak ez mugatzeko, Babes Berezia II kategoriarekin babesten dira bizitegitarako hiri gunearen inguruko landa eremuak. Azkenik, Lurgaineko Uren Babeseko hirigintzarako erabili ezin daitekeen lurra, 15na metro ezartzen dira Ertzailla eta Zaldai erreken alboetara, bertan uraren horniketa eta arazketarako eraikuntzak soilik egon daitezke. Baldintza hori bera aplikatzen da Ibaizabal ibaiaren 50 metrora (bi alboetara).

4.4. Ondare historikoa, arkitektonikoa eta arkeologikoa

Kultura, Gazteria eta Kirol sailburuordearen 1997ko maiatzaren 21eko ebazpenaren arabera, 21 zonalde, orube edo eraikin izendatu dira ondasun arkeologikoak izan ditzaketenak.

- Olabarri Burdinola
- Galarza Baserria
- Orobio Goikoa Baserria
- Artaza Baserria
- Erdikola Burdinola
- Trazaola Baserria
- Etxebarria Burdinola
- S.Cristóbal edo S. A.Gastañatzako tenplua eta nekropolia
- Ntra. Sra. de la Asuncioneko tenplua eta nekropolia
- San Martin de Amatzako tenplua eta nekropolia
- San Mames de Garaizargo tenplua eta nekropolia
- San Migel eliza
- Bekolea burdinola (ez du egiturarik agerian)
- Goikolea burdinola (ez du egiturarik agerian)
- Zubiko haizeola
- Santa Apolonia basiliza
- Arandiako dorrea
- Arandia burdinola
- Orozketa Bekoa baserria
- Santiago de Orozketako tenplua eta nekropolia
- Gastañaza dorrea (ez du egiturarik agerian)

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak Iurretako Interes kultureko ondasun higiezin zerrenda du. Hauek dira:

- Monumentu izendatzeko espedientea hasita duten ondasunak.
- Espedienteak abiatzeko zain diren babes legalerako proposatutako ondasunak.
- Babes lokaleko ondasunak.

Hauek dira Euskal Autonomia Erkidegoak espedientea hasita duten higiezinezko ondasunak:

- Goiuriako landa multzoa, hamar baserri, baseliza, garaia eta bere inguruko 100 metro biltzen ditu..
- Andra Mari baseliza.
- Mañerikua Goikoa baserria.
- Uribe Beazkoa baserria.
- Arnaga Uribe Ganekoa baserria.
- Palacio baserri garaia.

Hauek dira euren babes legalerako proposatutako ondasun higiezinak:

- Ertzilla baserria
- Ertzilla baserriaren garaia
- San Migel eliza
- Barabarri baserria
- Olabe Nagusia baserria
- Artaza baserria
- Galarza baserria
- Orobio Goikoa baserria
- Orobio Urrutigoikoa baserria
- Trazaola baserria
- Etxan baserria
- Isundegi Zaharra baserria
- Orozketa Bekoa baserria
- Orozketa Goikoa baserria
- Otalora baserria
- Iturriotz baserria
- Palacio San Julián baserria
- Aranzamendi baserria
- Uribe Nagusi baserria
- Uribe Ondo baserria
- Gaztañaga Beitia baserria
- Molino de Arandia Burdinola
- Molino Erdiko errota
- Erdikoa burdinola
- Olabarri burdinola

Azkenik, babes lokala duten ondasun higiezinak honakoak dira:

- San Martin baseliza
 - San Mames baseliza
 - San Antonio baseliza
-

- Santa Marina basiliza
- San Sebastián basiliza
- San Marcos basiliza
- Santa Apolonia basiliza
- Santiado basiliza
- Goikolea Jauregia (Udala)
- Landetxea
- Sta. Apolonia basilizaren inguruko etxe multzoa, Santa Apolonian
- Barriadako eskolak
- Agirrezabal Arza baserria
- Ibaibide baserria
- Ormaki baserria
- Basterreko baserria
- Garaizar baserria
- Isundegi Berri baserria
- Erditxe baserria
- Torre baserria
- Bidekoetxe baserria

4.5. Mugikortasuna eta garraioa

4.5.1. Azpiegiturak: ezaugarriak eta proiektuak

Iurretan diren errepide bidezko komunikazio bide nagusiak honakoak dira:

- A-8 autobidea.
- Gasteiza doan BI-623.
- CN-634 Bilbotik Donostiara.
- BI-3332 Pilastra-Zugastieta.
- BI-3341 Goiuria-lurreta-Garai.
- BI-4331 lurreta-Orozkoeta.
- BI-4324 Oromiñotik Artazara.

Azkenik, FV-ETk Bilbo eta Donostia artean duen trenbidea udalerritik igarotzen da.

Iurreta zeharkatzen duten errepide nagusien trafiko intentsitatea Bizkaiko Foru Aldundiaren Herri-Lan eta Garraio Sailaren eskutik jasotako datuekin osatu da.

A-8 autobidearen eguneko batez besteko intentsitatearen garapenak honako datuak erakusten dizkigu:

31. taula. A-8 autobidearen batez besteko eguneroko intentsitatea. 2004.

Korridorea	Errepide tarteak	Km.	Eguneroko Batez besteko Intentsitatea (EBI)							Urteko tasa pilatua (1999-2004)
			1999	2000	2001	2002	2003	2004		
			EBI	EBI	EBI	EBI	EBI	EBI	% Pisutsuak	
A-8 Autobidea	E. Basauri – E. El Gallo	5,2	29.505	31.226	33.418	34.508	36.725	33.308	12,2	2,5
	E. El Gallo – E. Erletxe	2,5	25.506	27.077	28.730	29.726	31.615	28.701	11,8	2,4
	E. Erletxe – Amorebieta O.	3,1	28.684	30.540	32.312	33.453	36.192	38.821	11,9	6,2
	Amorebieta O. – Amorebieta E.	3,7	22.893	24.269	25.557	26.412	28.292	30.476	11,9	5,9
	Amorebieta E. – E. Durango	8,2	23.815	25.291	26.653	27.545	29.597	31.936	11,9	6,0
	E. Durango – E. Ermua	13,4	17.603	18.559	19.385	20.027	20.945	23.124	15,1	5,6
	Guztira	36,1	22.769	24.117	25.447	26.300	27.985	29.080	12,9	5,0

Iturria: Bizkaiko Foru Aldundiko Garraio eta herrilan Saila, 2004.

Informazio honetatik abiatuz ondorioztatu dezakegu eguneroko batez besteko intentsitatea %21,70 igo dela 1999-2004 epealdian. Azken urtean Amorebieta E. – E. Durango tartean jasotako trafikoa 31.963 ibilgailukoa izan zen, horietako %11,9a ibilgailu pisutsuak ziren.

Bilbotik gertuen dauden aforo estazioekin alderatuz gero, ikus daiteke Iurretako udalerrria zeharkatzen duen eremuan trafikoa txikiagoa dela.

Interes handieneko errepidea den N-634ko ibilgailu kopuruari dagokionez, azpimarratu behar dugu Iurretan bi aforo estazio daudela. Amorebieta E-Iurretara zatian trafikoa hazi egin da 1999 eta 2004 artean. Aldiz, Iurretara-Matiena zatian, garai berean, eguneko batez besteko ibilgailu kopurua bere horretan mantendu da. A-8 autobidearen kasuan bezala, Bilbotik gertuen dauden aforo estazioetan ibilgailu kopuru handiagoa nabari da.

32. taula. Eguneroko batez besteko intentsitatea N-634 errepidean. 2004.

Korridorea	Errepide tartea	Km.	Eguneroko Batez besteko Intentsitatea (EBI)							Urteko pilatutako Tasa (1999-2004)
			1999 EBI	2000 EBI	2001 EBI	2002 EBI	2003 EBI	2004		
								EBI	% Pisutsuak	
N-634	E. Ibarsusi – Iru Bide	4,0	40.656	43.716	44.129	45.741	46.654	45.072	6,0	2,1
	Iru Bide – Galdakao	1,9	40.179	42.884	42.839	42.680	41.150	40.708	8,3	0,3
	Galdakao – El Gallo	2,8	39.010	38.805	39.720	40.190	39.019	37.331	8,4	-0,9
	El Gallo – Erletxe	1,6	26.844	26.897	27.535	27.427	27.373	28.181	12,0	1,0
	Erletxe – Amorebiet a O.	3,2	21.963	23.404	23.503	23.161	22.105	23.851	14,0	1,7
	Amorebiet a O. – Amorebiet a E.	3,8	21.111	22.496	22.592	22.263	21.248	22.014	16,0	0,8
	Amorebiet a E. – Iurretara	8,5	23.326	26.354	27.144	27.630	26.415	26.630	15,4	2,7
	Iurretara – Matiena	2,9	20.292	21.663	21.045	20.546	21.141	20.781	8,5	0,5
	Matiena – Olakueta (Berriz)	3,7	12.657	12.986	12.768	12.876	12.452	12.039	10,8	-1,0
	Olakueta (Berriz) – Ermua	8,0	7.516	7.493	7.205	7.368	7.220	6.931	12,5	-1,6

	Ermua – L.P. Gipuzkoa (Eibar)	1,6	16.593	16.275	15.929	16.312	17.109	15.916	6,5	-0,8
	Guztira	42,0	22.197	23.554	23.723	23.960	23.485	23.317	11,1	1,0

Iturria: Bizkaiko Foru Aldundiko Garraio eta Herrilan Saila, 2004.

1999-2004 urte aldian BI-623 errepidean jasotako trafikoaren Egunerako Batez Besteko Intentsitatearen balioak honakoak izan ziren:

33. taula. Eguneroko Batez besteko Intentsitatea BI-636 errepidean. 2004..

Korridorea	Errepide tarteak	Km.	Eguneroko Batez besteko Intentsitatea (EBI)							Urteko Pilatutako Tasa (1999-2004)
			1999 EBI	2000 EBI	2001 EBI	2002 EBI	2003 EBI	2004		
								EBI	% Pisutsuak	
BI-636	Durango – Abadiño	3,0	9.440	9.949	10.206	11.973	12.319	11.382	10,0	3,8
	Abadiño – Apatamonasterio	3,0	12.713	13.010	13.261	13.696	14.322	13.665	11,0	1,5
	Apatamonasterio – Vte. Elorrio O.	0,3	12.795	13.094	13.459	13.791	15.860	15.018	12,5	3,3
	Vte. Elorrio O. – E. Elorrio	2,0	5.352	5.477	5.630	5.769	5.722	5.518	17,0	0,6
	E. Elorrio – Vte. Elorrio S.	2,0	4.698	4.870	4.943	5.032	4.995	4.455	17,0	-1,1
	Vte. Elorrio S. – L.P. (Pto. Kanpazar)	5,6	5.923	6.266	6.232	6.344	6.464	5.880	16,0	-0,1
	Guztira	15,9	7.771	8.087	8.207	8.696	8.951	8.335	12,9	1,4

Iturria: Bizkaiko Foru Aldundiko Garraio eta Herrilan Saila, 2004.

Ikus daitekeen moduan, 2004ean jasotako batez besteko eguneko intentsitatea lurreta parean 16.463 ibilgailukoa izan zen, ia %30eko igoera erregistratuz 1999-2004 urtealdian. Tarte hau da trafiko gehien pairatzen duena gainontzekoekin alderatuz gero.

4.5.2. Hiribarneko eta hiri arteko mugikortasuna

Ez dago mugikortasun azterketarik udalerrri mailan.

Garraio publikoa

Iurretako garraio publikoaren eskaintza nagusia Bizkaibusen lineak dira:

- Durango-Lemoa- Galdakao Ospitalea- Bilbao.
- Eibar-Ermua- Durango-Lemoa-Galdakao Ospitalea-Bilbao.
- Ermua-Durango-UPV/EHU.
- Elorrio-Durango-Bilbao.
- Durango-Bilbao.

Parke mugikorra

Eustaten datuen arabera, 2003an, Iurretan zegoen ibilgailu kopurua 3.063koa zen; 4.122 biztanleko udalerrri batentzat kopuru honek 743 ibilgailu / 1.000 biztanleko motorizazio indizea eragiten du, balio altua.

Gainera, hurrengo taulan Iurretako parke mugikorraren garapena erakusten da. Ikus dezakegu urtez urte areagotu egin dela ibilgailu kopurua, hala ere, 2003an ibilgailu kopuruan txikitze handia nabari da.

34. taula. Iurretako parke mugikorraren garapena.

	2000	2001	2002	2003
Autoak	2.274	2.527	2.734	2.101
Motorrak	52	61	62	69
Kamioiak eta furgonetak	611	657	695	670
Autobusak	30	30	30	0
Traktore industrialak	41	49	57	62
Beste ibilgailuak	111	122	148	161
GUZTIRA	3.119	3.446	3.726	3.063

Iturria: EUSTATen datuetan oinarritua.

4.5.3. Irisgarritasuna

Udalak 2005ean idatzitako "Irisgarritasun Plana" du.

Irisgarritasun Plana egiteko datuak jaso dira udalerriko hirigunean dauden hiri eta garraio elementu guztien inguruan, eta udal eraikuntzak bisitatu eta aztertu dira. Plana udal kudeaketarako erreminta bat denez, udal eskumeneko eremuak soilik aztertzen dira.

Kontuan izan dira oinarritzko bi aurrebaldintza Irisgarritasun Plana osatzeko: batetik, jarduerak lehentasun irizpideei erantzun behar diete, alegia, garrantzia mailaren arabera egiten dira; eta bestetik, aurrekontua etapa orekatuetan egituratzea.

Hau da jardueren aurrekontua:

35. taula. Irisgarritasun planean aurreikusitako jarduerentzako aurrekontua.

	<i>Exekuzio materialeko aurrekontua</i>	<i>Azken aurrekontua</i>
Herri bidea	466.416,39€	681.714,20 €
Udal eraikuntzak	92.885,72€	135.761,77 €
Garraioa	7.408,27 €	10.827,93 €

Iturria: Irisgarritasun Planeko datuetan oinarritua.

Irisgarritasun planak urteko 4 etapa ditu eta jarraian zehazten dira:

- **Lehen etapa.** Lehen etapa honetan jarduerak biztanle gehien dituzten eremuei dagokie, lehen egutegi irisgarria ezartzen joatea ahalbidetuko dutenak, hurrengo etapetan betez joango dena. IURRETako hirigunea zeharkatzen duen ardatz nagusia osatzen duten kaleetan ekiten da, Bixente Kapanaga eta Zubiaurre kaleetan. Kale hauek irisgarritasun arazoak dituzte euren espaloien tamaina txikiagatik eta euren artean dagoen lotura faltagatik. Kale hauen moldaketa funtsezkoa izango da hiriguneko oinezkoen komunikazio irisgarritarako. Jarduera azpimarragarrienak bi zonaldeetan dauden oinezkoen pasabideen eraikuntza edo birreraikuntza da (6 pasabide orotara), eta Bixente Kapanaga kaleko espaloi zati ezberdinen zabaltze edo birreraikuntza (72 m²). Eraikinei dagokionez Adinduen etxearen moldaketa proposatzen da. Bestalde, garraioaren atalean autobus geltoki guztien moldaketa eta gordetako aparkalekuaren moldaketa bildu dira, baita, gordetako beste bi aparkalekuren sorrera ere.
- **Bigarren etapa.** Bigarren etapa honetarako proposatutako jarduerak aurreko etapen egindakoa garatzea dakar, Bixente Kapanaga eta Olalde kaleei eraginez. Modu honetan udalerraren bi hirigune nagusiak lotzen dituen bidea proposatzen da eta beraz, jarduera eta demografia intentsitate handiena biltzen den eremua. Etapa honetan sartu da Aita San Migel plazaren moldaketa. Jarduera azpimarragarrienak bi kaleetan dauden oinezkoen pasabideen eraikuntza edo

berreraikuntza (4 pasabide orotara), dauden zuhaitzetan babes hesiak jartzearen beharra (22) eta aldapa handiko zonaldeetan eskuentzat heldulekuak jartzea (112 m.). Bigarren eta hirugarren etapetarako proposatzen da interes bereziko eraikin baten moldaketa, bere moldaketak herritarrentzat izan dezakeen eragin eta garrantziagatik, Udaletxeaz ari gara.

- **Hirugarren etapa.** Hirugarren etapa honetan esku hartze proposamena Zubiaurreko eremuan zehazten da, aurreko etapetan egindakoa luzatuz. Bertan barnebildu da Amilburu eta Dantzari plazen moldaketa ere. Eraikinei dagokionez Udalaren moldaketari ekingo litzaioke.

- **Laugarren etapa.** Laugarren etapa honetan esku-hartze proposamenak aurreko etapetan garatutako Iurretako bi guneak luzatzean datza. Bidebarrieta, Fray Juan Askondo, Olaburu, Olalde eta Uralde kaleak moldatzea da. Azken hau erdi-onezko plataforma bakar bihurtzea proposatzen da, espaloien handitzeak eragingo litzuzkeen arazoak ekiditeko. Eraikinei dagokionez, laugarren etapa honetan Ibarretxe Kultur Etxerako irisgarritasuna bermatuko litzateke.

5. INGURUGIRO SEKTOREAK

5.1. Uraren ziklo osoa

5.1.1. Uraren hornikuntza, kalitatea eta kontsumoa

Iurretako udalerriko uraren hornikuntza Bilbao Bizkaiako Ur Partzuergoak kudeatzen du. Durangaldeako zonaldeari zerbitzua ematen dion Trataera Estazioa Garaizargo (Iurreta) ETAP-a da. Ohiko dekantazio, filtrazio eta desinfekzio sistema du. Gaur egun, Durango, Iurreta, Izurtza, Mañaria eta Zaldibarra ematen dio zerbitzua. Instalakuntza honekin aldian-aldian Abadiño, Atxondo, Berriz, Elorrio, Mallabia eta Ermua ere hornitzen dira.

Ur kontsumoa

Bilbao-Bizkaiko Ur Partzuergoak eskainitako datuen arabera, 2004an Iurretari 629.058 m³ eskaini zitzaizkion.

36. taula. -Bizkaiako Ur Partzuergoak hornitutako urteko uraren bolumenaren garapena (m³).

	2000	2001	2002	2003	2004
Iurreta²	501.363	639.164	665.290	771.876	629.058

Iturria: Bilbo Bizkaiko Ur Partzuergoa.

2000-2003 urteen artean ur kontsumoaren garapenak gora-behera asko izan zituen. 200 eta 2003 artean kontsumoan hazkunde handia izan zen. Hala ere, 2004ean uraren kontsumoa asko jaitsi zen.

Ur Partzuergoak eskainitako datuen arabera, sektorekako uraren kontsumoa modu honetan azaltzen da:

37. taula. Sektorekako Uraren Kontsumoa. 2004.

	Kontsumoa m3	% guztiarekiko
Etxebizitzak	162.863	46,81%
Besteak	31.571	9,07%
Industriak	40.826	11,73%
Dendak	112.624	32,37%
Udalarenak	-	-

Iturria: Bilbo Bizkaiko Ur Partzuergoa.

² Hornitutako bolumen hauek soilik Ur Partzuergoaren Durangaldeako Oinarrizko Sarearen bitartez banatutakoak dira. Beraz, ez dute zertan bat egin udalerrri bakoitzak kontsumitutako ur kopuruarekin; izan ere, udalerrriaren baliabide propioak ere izaten dira; Ur Partzuergoak kudeatzen ez dituen datuak dira horiek.

2004ean Iurretan etxeko uraren kontsumoa 162.863 m³/eguneko izan zen, 107,6 l/bzt./eguneko, urte berean inguruko herriekin alderatuz gero batez besteko txikienetakoa da Mañariarekin batera.

38. taula. Etxeko kontsumoan erabilitako urteko ur kopurua.

	m³	Litro/biztanle/eguneko
Elorrio	358.369	136,9
Iurreta	162.863	107,6
Izurtza	14.879	155,0
Mañaria	17.790	107,6
Zaldibar	114.274	108,9
Durango	1.225.500	130,5

Iturria: Bilbao Bizkaia Ur Partzuergoa.

Uraren tasak eta batez besteko kostua

Ur kontsumoaren tarifak 2005ean honakoak dira:

39. taula. Etxeko erabiltzaileentzat hornikuntzak, barneko zentralizatutako ur bero instalakuntzak barne.

	Ura	Saneamendua
90 eguneko kuota finkoa	4,1924 euro	3,9603 euro
100 m³/ hiruileko arteko kontsumoentzat	m ³ 0,3594 euro	m ³ 0,3396 euro
100 m³/ hiruileko baino kontsumo handiagoentzat	m ³ 0,7876 euro	m ³ 0,7440 euro

Iturria: Bilbao Bizkaiko Ur Partzuergoa.

40. taula. Ongintzako eraikinentzako hornikuntza, kontsumoa edozein izanik.

Ura	Saneamendua
m ³ 0,3163 euro	m ³ 0,2988 euro

Iturria: Bilbao Bizkaiko Ur Partzuergoa.

41. taula. Udalaren kirol ekipamenduentzako hornikuntza, kontsumoa edozein izanik.

Ura	Saneamendua
m ³ 0,3163 euro	m ³ 0,2988 euro

Iturria: Bilbao Bizkaiko Ur Partzuergoa.

42. taula. Ura lehengai edo ekoiztutakoaren parte duten industriak, edo komertzializazio edo lanen hornikuntzarako prozesuetan erabiltzen dutenak.

	Ura	Saneamendua
90 eguneko kuota finkoa, 40 m³-ko gutxieneko kontsumoarekin, kontsumoa edozein izanik.	25,2225 euro	23,8258 euro
Gehienezko m³ bakoitza	m ³ 0,7876 euro	m ³ 0,7440 euro

Iturria: Bilbao Bizkaiko Ur Partzuergoa.

43. taula. Gainontzeko industriak, merkataritza instalakuntzak eta zerbitzuetoakoak, zentro ofizialak, erakunde autonomoak, suteen aurkako sareak eta aurrekotan ez dauden gainontzekoak.

	<i>Ura</i>	<i>Saneamendua</i>
<i>90 eguneko kuota finkoa, 25 m³-ko gutxieneko kontsumoarekin, kontsumoa edozein izanik.</i>	15,4804 euro	14,6232 euro
<i>Gehienezko m³ bakoitza</i>	m ³ 0,7876 euro	m ³ 0,7440 euro

Iturria: Bilbao Bizkaiko Ur Partzuergoa.

5.1.2. Uraren saneamendua eta arazketa

Iurretako hondakin-uren arazketa tratamendua Arriandiko Arazkailuan egiten da, Durangaldeako gainontzeko herrietakoekin (Iurreta, Izurtza, Mañaria, Zaldibar, Abadiño, Atxondo eta Berriz) eta sistemara lotutako industriekin batera, horien artean isurketaren tamainagatik azpimarratu behar da Smurfit paper-fabrika.

Etxeko hondakin-urak

Azarketa sareak lurretako biztanleriaren %58ari eskaintzen dio zerbitzua. Arriandiko Azarkailuak 2004an 6.076.324 m³ tratatu zituen eta horietako 390.068 m³ (%6,41a) lurretakoa zen.

44. taula. Etxeko emarien banaketa. 2004.

Udalerrriak	Etxeko emariak (m³/ urteko)
Abadiño	989.013
Atxondo	151.980
Berriz	642.911
Durango	3.432.413
lurreta	390.068
Izurtza	35.295
Mañaria	67.395
Zaldibar	367.248
Guztira	6.076.324

Iturria: Bilbo Bizkaiko Ur Partzuergoa.

Industriako hondakin-urak

Ez dugu gai honi dagokion informaziorik.

5.2. Atmosferaren eta akustikaren kalitatea

5.2.1. Igorpen atmosferikoak eta airearen kalitatea

Ez dago Iurretan EAEko Airearen Kalitatearen Ikuskapenerako eta Kontrolerako Sareko estaziorik. Eusko Jaurlaritzako Ingurumen Sailak kudeatzen duen Sare horrek ezarritako zonifikatzearen baitan Durangoko estazioa dago.

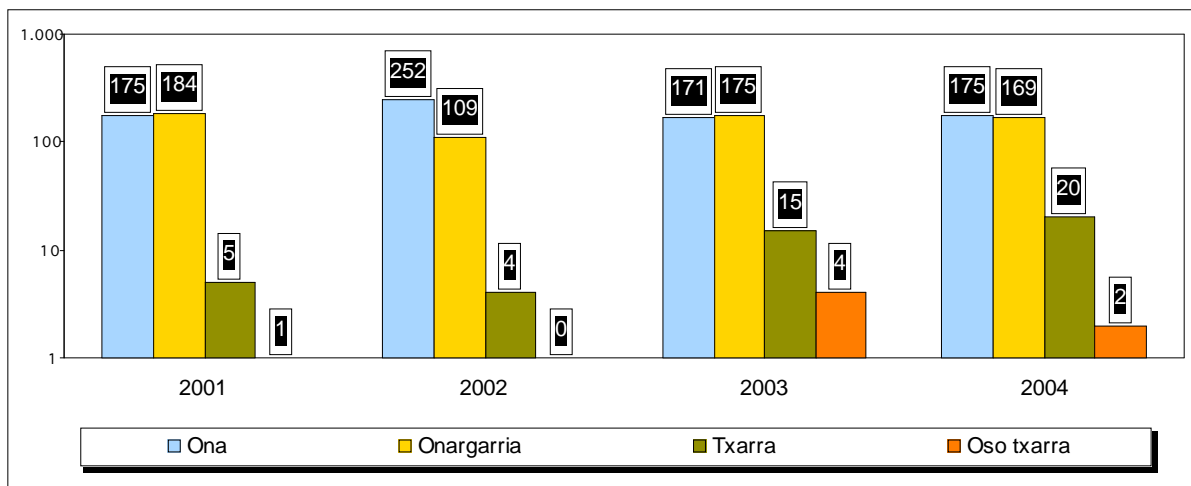
Udalerriaren atmosferaren kalitatea

Aurrez esan den moduan, ez dago Iurretan EAEko Airearen Kalitatearen Ikuskapenerako eta Kontrolerako Sareko estaziorik, baina bai Durangon. Estazio horrek 15 parametro ezberdin neurtzen ditu. Berriztik dagoen distantziak eta kutsatzaile bakoitzaren ezaugarrien arabera, denek ez dute esanahi bera, dagoen neurrian hartu behar dira kontuan.

Airearen kalitate indizea ona, onargarria, txarra eta oso txarra bezala kalifikatzen da. Esan behar da, 2004an bi egunetan airearen kalitatea oso txarra izan zela, 2003an 4 izan ziren mota horretako egunak eta 2001ean bakarra.

Hurrengo taulan Durangaldeako Airearen Kalitatearen Indizea ikus daiteke.

12. grafikoa. Durangaldeako airearen kalitatearen indizea.

Iturria: Eusko Jaurlaritzako Ingurumen Sailak eskainitako datuetan oinarritua.

Aztertutako datuen arabera, esan daiteke airearen kalitatea ez dela txarra, baina hobetu daitekeela.

Modu orokorrean, Euskal Herriko zonalde industrialetan komunak diren joera edo fenomeno batzuk azpimarratu daitezke:

- Jatorri industrialeko kutsaduraren gutxitze jarraitua, bereziki balio onargarrietan diren eta legezko mugatik oso behera dauden SO₂ eta NO_x-en kasuan, kasu zehatzetan izan ezik. Gutxitze honen arrazoi nagusiak teknologia oso zaharra zuten enpresen itxiera, sufre gutxi duten erregaien erabilera, erregai alternatibo gisa gas naturala ezartzeko politikaren sorrera eta minimizazio politikak dira.
- PST-ek eta nitrogeno oxidoek (NO_x) garapen txikiagoa dute, txikitze bat dagoen arren denboran gutxiago nabari dena. Euren balio handienak trafiko intentsitate handia edo merkantzia trafiko intentsitate handia duten hirigune zonaldeetan jasotzen dira.
- Gurpildun trafikoak eragindako atmosferaren kutsaduraren hazkuntza jarraitua, bereziki tamaina handiko hiriguneetan, eta CO eta O₃ mailetan arazoak sortzen dituen dentsitatea.

Atmosferaren kutsadura eragiten duten iturriak

Ibilgailuen trafikoa

Iurretako ibilgailu parkeak 2004an 3.296 ibilgailu zituen. Honek honako indizea ematen digu: 816,6 ibilgailu/1.000 biztanleko.

45. taula. Ibilgailu Parkea. 2004.

<i>Autoak</i>	<i>Motorrak</i>	<i>Kamioiak</i>	<i>Autobusak</i>	<i>Traktore industrialak</i>	<i>Besteak</i>	<i>Guztira</i>
2.291	78	703	-	64	160	3.296

Iturria: Eustaten datuetan oinarritua

Modu orokorrean, Euskal Herriko zonalde industrialetan komunak diren joera edo fenomeno batzuk azpimarratu daitezke:

- Jatorri industrialeko kutsaduraren gutxitze jarraitua, bereziki balio onargarrietan diren eta legezko mugatik oso behera dauden SO₂ eta NO_x-en kasuan, kasu zehatzetan izan ezik.
- Gurpildun trafikoak eragindako atmosferaren kutsaduraren hazkuntza jarraitua, bereziki tamaina handiko hiriguneetan, eta CO eta O₃ mailetan arazoak sortzen dituen dentsitatea.

Industria

Potentzialki Atmosferaren Kutsatzaileak diren Jardueren Katalogoa

Eusko Jaurlaritzako Ingurumen Antolaketa, Parte Hartze eta Kontrolerako Zuzendaritzako informazioaren arabera Berrizko industria hauek "Potentzialki Atmosferaren Kutsatzaileak diren Jardueren Katalogoan" daude, otsailaren 6ko 833/1975 Dekretuak ezarria, Atmosferaren Ingurumenerako Babeserako 38/1972 legea garatzen duena.

46. taula. Atmosferaren kutsatzaileak diren fokuak dituzten industriak eta foku kopurua.

ENPRESA	FOKO KOPURUA
Furesa, S.Coop.	9
Santiago Salberria, S.A.	2
Susensa, S.L.	3
Smurfit Nervión, S.A.	2
Euskal Kataforesis, S.A.	2
Cafés Baque	1
Gaurisa Autoak, S.A.	4
GUZTIRA	23

Iturria: Eusko Jaurlaritzako Ingurumen Antolaketa, Parte Hartze eta Kontrolerako Zuzendaritzako.

IPPC legean barneratutako jarduerak

Lurraren Antolaketa eta Ingurumen Sailak abian jarri du Euskadi EPER inbentarioa, tresna horren bidez modu normalizatu baten lortu nahi da IPPC gisa ezagutzen den Kutsaduraren Prebentzio eta Kontrolerako uztailaren 1eko 16/2002 legearen Igo eranskinaren baitan dauden euskal entitateen igorpenen eta horien fokuen ingurumen informazioa.

EPER Euskadiren lana da substantzia kutsatzaileen datuak modu sistematizatuan biltzea jakinaraziak izan behar baitute 2000ko uztailaren 17ko 2000/479/CE Erabakian zehaztutakoaren arabera; IPPC Legearen Igo eranskinarekin lotutako jardueraren baterako instalakuntzak dituzten entitateek osatzen duten Europako Igorpen Kutsatzaileen Inbentarioa osatzeko.

EPER Euskadi 2003ko inbentarioaren (Europako Igorpen Kutsatzaileen Inbentarioa) arabera udalerriko 5 enpresa daude EPER Euskadi 2003ren baitan: Euskal Kataforesis, S.A., Fundación Nodular Flesic, S.A., Fundiguel, S.A., Furesa, S.Coop., Smurfit Nervión, S.A.

Bizitegien eta Zerbitzuen iturriak

Etxeko igorpen kutsatzaileen iturri dira, gehien bat, berogailuak eta uraren berotzea. Erabilitako erregaiaren arabera aldatu egiten da igorritako gas mota, zentzu horretan, petroliotik eratorritako likido erregaien ordeztasun gas naturala erabiltzeak txikiagotu egin du kutsatzaile batzuen igorpena, karbono monoxidoa eta sulfuro dioxidoaren kasuan, esate baterako.

Besteak

Badira aldikako izaera duen kutsatzaile biotiko batek eragindako arazo eratorriak ere: polenak eragindakoak. Garai zehaztuetan (bereziki, martxoa eta ekaina artean) atmosferan euren ugalketa funtzioa betetzeko aurkitzen diren landare organo biziak dira, eta arnasketa arazoak eta prozesu alergiko eta asmatikoen bizitzea eragin dezakete. Gaur egun, ez dago inolako laginketarik atmosferan duen presentziaren eta giza osasunean duen efektuaren inguruan.

Beste ezaugarri garrantzitsua “energiaren formek” eragiten duten airearen kutsadura da, zarataz eta bibrazioez gain (beste atal baten lantzen dira) irradiazio ionizanteak eta uhin elektromagnetikoak ere bere baitan hartzen ditu.

Irradiazio ionizagarrien kasuan udalerraren eskumenetik at dagoen arazoa da; nahiz eta posible den osasun, zientzia eta industria erabilpenerako instalakuntzekiko kontrola egitea Udalak eskumena duten herri erakundeekin elkarlanean.

Uhin elektromagnetikoen arazoa konplexuagoa da osasunarekiko eta ingurumenarekiko duen eraginaren inguruan dagoen eztabaida zientifikoarengatik eta ez dagoelako behar bezalako lege arautzailerik. Tentsio altuko sare elektrikoen eta antenen izateari lotuta dago (hazten ari den arazoa, telefonia mugikorraren hazkundearen ondorioz).

Azkenik, argiaren kutsadura dago, argiak zeruan egiten duen distira, argi artifizialak atmosferako gasetan eta partikularretan eragiten duena. Distira honek, kanpo argiztapeneko instalakuntzetako argiak sortzen duena, zeruaren berezko distira handiagotzen du. Ez dago Berrizko neurketarik, baina eremu batzuetan gehiegizko kutsadura nabari da.

5.2.2. Zarata eta akustikaren kalitatea

Zarata gizakiaren osasunerako kaltegarria den zarata da (gorreria, zefalea, irritabilitatea, loaren galaraztea... sortu ditzake) eta akustikaren kutsadura eragiten du.

Biztanleria batek pairatzen duen hots maila zarata sortzen duten agente ezberdinen konbinaziotik ondorioztatzen da. Zarataren sortzaile ohikoenak honakoak dira: industriak, herri lanak, merkataritza establezimenduak eta ibilgailuen joan etorria, azken hau da denbora eta espazio intzidentzia orokortuena duena. Esan daiteke mugikortasunaren eta zarataren arteko harreman handia dagoela, zarataren azterketa batek mugikortasunarekin lotutako kontuen berri ere ematen du.

Puntu bati eragiten dion soinu maila dBtan (dezibeletan) jasotzen da, baina dBA-k ere erabiliko dira, gizakiak entzuten duenarekiko gertuago baitaude. Leq-a (ordu betean izandako soinu maila jarraitua) da erabilitako magnitude akustikoa.

Zarataren intentsitatearen arabera dezibel terminoekin gidatzeko, hurrengo taulak zarata (dBtan) eta ahozko komunikazioa harremantzen ditu:

47. taula. Entzute atariak.

0-20	Entzumen ataria
20-50	Komunikazio erraza
50-80	Komunikazio balekoa
80-110	Arrisku muga 8 orduko lan egunean
110-140	Komunikazio ia ezinezkoa
> 140	Mina

Lurretak ez du udalerriko akustikaren kalitatea ezagutzeko aukera emango lukeen zaraten maparik edo azterketa zehatzik. Hala ere, EAEko hotsen Mapak, Eusko Jaurlaritzako Lurraren Antolaketa eta Ingurumen Sailak egindakoak, udalerrian dauden hots foku nagusiak azaltzen ditu.

- Errepide sarea:

lurretak udalerriz gaindiko errepide sarea du eta hortik honakoak azpimarratuko ditugu euren soinu mailaren arabera:

- BI-623 errepidea Durango eta Izurtza artean, 70 dBa-tik goragoko soinu mailak hartzen dituzte 10 metrora.
- A-8an eta N-634 errepidean jasotzen diren zarata mailak 70 dBa-tik goragoko soinu mailak hartzen dituzte 10 metrora.

- Industria jarduera:

Industria zarata mota oso menpekoa da sortzen duen industriarekiko. Frekuentziarik desatsegina duten zaratak (haizagailuak, sirenak, makina errotatibak, transformatzaile handiak...) dira deserrosenak biztanleriarentzat.

EAEko zarataren mapan lurreta akustikaren inpaktua duten industrialderen bat duen eremu gisa ageri da. Gainera, zehazten da gauean zarata erregistratzen dela IUE inguruan.

- Trenbidea:

Trenbideak soinu maila altuak sortzen ditu trenbidetik gertu dauden etxebizitzetan. Momentu zehatzetan 90 dB-ko maximak hartzen dira eta gauez ez da maila hori jaisten. Hala ere, 10 metrotik gorako distantzietan zaratak ez du sekula 70 dB-ko maila gainditzen, beraz, oso gertuko etxebizitzetan kasuan izan ezik, trenbidea ez da arazo foku gisa ikusten.

Berrizen kasuan, garraibide honek duen eragina Eusko Trenek Donostia eta Bilbo artean duen lineara mugatzen da. Trenbide horrek 55 eta 60 dBA arteko mailak sortzen Amorebieta eta Durango artean.

5.3. Energia

Energia industrializatutako edozein herrialdetako ekonomiaren oinarrizko sektorea da eta garapen ekonomikoaren eremu guztiekin harremanetan dago: etxebizitza, industria eta zerbitzuak, trafikoa eta garraioa... Gainera, eragin zuzena du gizakiaren ekinbidearen ingurumen aspektu guztiekin.

Energiaren kontua udalerriko politikaren mugetatik haratago doan arren, eremu horretatik ere ezarri daitezke energiaren kudeaketa orekatua eta jasangarriagoa eragingo duten politiken garapenean lagunduko dute programak. Bi jardute ardatzetan:

- Zuzena, Udala bera energia kontsumitzaile gisa ikusita, udalaren zerbitzu eta instalakuntzetan energiaren aurreztea bultzatuz, erregai garbiagoak erabiliz eta iturri berriztagarriengandik datozen energiak erabiliz.
- Zeharkakoa, hiritarren sentsibilizazio eta kontzientziazio lana eginez eta kontsumo energetikoaren beharrak kontuan izango dituen hirigintza garapenerako neurriak hartuz (etxebizitzaren garapenean eta garapen ekonomikoan, hiriko mugikortasunean...)

Udalerri baten kontsumo energetikoa ikuspegi ezberdinetatik aztertu daiteke:

- Kontsumitzen den energia mota, bere jatorriaren edo kontsumo moduaren arabera.
- Udalerrian gauzatzen diren eta energia kontsumitzaileak diren aktibitate sozial eta ekonomikoak.

Lehenengoaren zentzuan, kontsumo energetiko nagusiak lehengaien konbustio zuzenaren bidez (petrolioa edo bere eratorriak, gas naturala eta erregai solidoak) edo lehengai horiek berak edo beste prozesu batzuk (nuklearra, ura, haizea, eguzkitikoa...) erabiltzen dituzten ekoizpen zentraletako elektrizitate kontsumoaren bitartez egiten dira. Energiaren sorrerako prozesu hauetako edozeinek ingurumen inpaktu handia du, inpaktu hori ekoizpen edo kontsumo eremuan sor daiteke.

Udalerriko energia kontsumitzaile diren jarduerak, modu honetan banatu daitezke:

- Etxebizitzakoak
- Industrialak
- Zerbitzuak
- Besteak

Energia kontsumoak

IBERDROLAK eskaintako datuen arabera, Iurretako kontsumo elektrikoak, sektore ezberdinen arabera eta 2000-2004 epealdian honakoak dira:

48. taula. Energia kontsumoaren garapena.

ENERGIA FAKTURATUA (kWh)										
Sektore Ekonomikoa	2000		2001		2002		2003		2004	
	Guztira	%	Guztira	%	Guztira	%	Guztira	%	Guztira	%
Etxebizitza	4.391.857	3,36	4.140.334	1,99	4.371.438	2,11	4.214.341	2,01	4.314.966	2,02
Industria	110.728.230	84	187.842.805	90,2	185.889.669	89,8	188.054.701	89,8	191.931.868	89,8
Zerbitzuak	13.893.064	10,6	14.571.050	7	15.260.800	7,37	15.783.801	7,53	16.125.685	7,54
Ez sailkatua	1.552.070	1,18	1.477.648	0,71	1.371.617	0,66	1.353.676	0,64	1.222.444	0,57
GUZTIRA	130.565.220	100	208.031.838	100	206.893.524	100	209.406.520	100	213.594.963	100

Iturria: IBERDROLAren datuetan oinarritua.

2000-2004 epealdian kontsumoaren %38,87ko igoera ikus daiteke orotara, 2000. urtean 130.565.220 kWh-eko kontsumo orokorretik 2004ko 213.594.963 kWh-tara igaroz.

Industriaren sektorea Iurretako energia elektrikoaren kontsumitzaile nagusia da. 2004an kontsumo guztiaren %89,9a zen, zerbitzuetakoa kontsumoa du atzetik (%7,54a) eta etxebizitzetakoa (%2,02).

Etxeko kontsumoari dagokionez, esan dugun moduan 2004an udalerraren %2,02a zen, azken urteetan goranzko garapen hau erakutsiz:

- 2000: 1.018 kWh. urteko biztanleko.
- 2001: 972 kWh. urteko biztanleko.
- 2002: 1.053 kWh. urteko biztanleko.
- 2003: 1.022 kWh. urteko biztanleko.
- 2004: 1.066 kWh. urteko biztanleko.

Energia berriztagarriak eta eraginkortasun energetikoa

Energiaren Euskal Erakundeak (EEE-EVE) emandako datuen arabera, udalerrian gaur egun dauden energia berriztagarrien instalakuntzak honakoak dira:

- Energia Minihidraulikoa:
 - Instalakuntza kopurua: 4.
 - Potentzia (kW): 607
 - Ekoizpena (kWh/urteko): 1.760.300

- Eguzkitiko Energia Fotovoltaikoa
 - Instalakuntza kopurua: 2
 - Potentzia (Wpico): 5.335
 - Ekoizpena (kWh/urteko): 5.335

- Biomasa:
 - Enpresa kopurua: 16.

5.4. Lurzorua

5.4.1. Potentzialki kutsatutako lurren inbentarioa

Batzuetan, gizakiaren jarduerak lurzorua konposaketa eraldatzen du, kutsatzaileak txertatuz eta denbora askoan eusten dutenak direlako edo kontzentrazio altua ematen delako deskonposatzen ez direnak. Kutsatzaile hauen pilaketak, izaera kimikodunak normalean, lurzorua funtzioan eragin dezake, lurzoru kutsatua deitzen dena sorraraziz.

Lurrari eragiten dioten kutsatzaile nagusienak metal pisutsuak, atmosferak baztertutako elementu azidoak, fitosanitarioak eta ongariak. Industrietik, nekazaritzatik eta trafikotik iritsi ohi dira lurrrera.

Azken urteetan EAEko Udalek daramaten hirigintza berrikuntzaren prozesuak agerian utzi du lur kutsatu asko dagoela. Horregatik, eta ondo landu ostean, Euskadiko Ingurumenaren Babeserako Lege Orokorrak 1998an lehen aldiz lurra airearen eta uraren pare jarri zuen babesari dagokionez.

Arazoak identifikatzea ezinbestekoa da inolako hirigintza garapen eman aurretik, ez soilik giza osasuna eta ingurumena babesteko, baita eskura dauden baliabide ekonomikoak optimizatzeko ere.

Eusko Jaurlaritzako Lurraldearen Antolaketa, Etxebizitza eta Ingurumen sailarentzat IHOBek egindako "EAEko Potentzialki Lurraren Kutsatzaile diren Jarduerak dituzten Eremuen Inbentarioan" erakusten da informazio historikoaren pilaketa egin ostean posible dela denbora luzez lurzoru zehatz batek izan duen jarduerak baldintzatzea potentzialki lur horri zegokion jardueraren jarraipena.

Definizio hori abiapuntu harturik, potentzialki lurraren kutsatzaile izan daitezkeen jarduerak (industrialak edo isurketak) jaso dituzten lurak biltzen dira. Darabiltzaten material eta substantzien eraginez giza osasunarentzat, ingurumenarentzat, azpiegiturentzat edo lurzorua produktibitatearentzat kaltegarriak izan daitezkeen jarduerak jasan dituztenak.

Laginak hartzeak eta aztertzeak, soilik, berretsi dezake kutsadura dagoen ala ez.

Inbentarioaren helburua izango da kutsatuta egoteko probabilitate handiena duten kokapenei kasu egitea.

Potentzialki kutsagarriak diren jarduerak orokorrean lau kokapen motatan banatzen dira, guztiak inbentarioan jasotzen dira, eta jarraian aipatzen dira epe motzean landu beharreko garrantziaren arabera, handitik txikira:

Kokapen ez aktiboak: aurrez potentzialki kutsagarria izan zitekeen jardueraren bat jaso ostean orain erabiltzen ari ez diren eremuak dira. Posible da hiru azpi-talde definitzea: orubeak, eraikuntza zantzurik ez dutenak; aurriak, egoera kaskarrean dauden eraikinak dituztenak; eta azkenik, industria ez aktiboak, jarduera amaitu arren, euren eraikuntzak berriz erabiltzeko moduan mantentzen dituztenak.

Hondakindegia: aktiboak eta ez aktiboak barnebiltzen dira, baimenduak edo ez, hemen biltzen dira hondakindegia kategoria izan ez arren, hondakinak isurtzen diren eremuak. Kokapen ez aktiboekin batera, kutsatutako lurrikiko politikaren lehentasunezko helburua dira; izan ere, askotan arriskutsuak izateaz gain, berriz erabiliak izan daitezke erabilpen berrien segurtasuna bermatu gabe. Talde honetan daude hondakindegia berreskuratuak ere, askotan kokapenean hondakinak mantentzen baitira, kutsadura foku garrantzitsua izanik.

Kokapen aktiboak: Gaur egun potentzialki lurraren kutsatzaile izan daitezkeen jarduerak dituzten eremuak. Hasteko, inbentariatuak egon behar dute, beharrezkoak diren prebentzio neurriak hartu behar direla ez ahazteko, eta gainera, jardueraren amaieran lurraren kalitatearen azterketa eskatu behar da, eta beharrezkoa balitz baita berreskurapena ere. Talde honen barruko kasu bereziak dira etxabeetan egindakoak. Hauek, orokorrean, ondo babestutako lurren gainean garatutako tamaina txikiko jarduerak dira.

Kokapen eraldatuak: Bere garaian potentzialki kutsagarriak ziren jarduerak jaso ostean eraldatu eta gaur egun kutsatzaileak ez diren jarduerak dituzten lurzorua. Ez dira jasotzen inguruko jarduerak eraginda kutsatu diren zoruak. Beraz, sailkapen honetatik kanpo daude kutsadura zehatza jaso ez dutenak (atmosfera baztertutako hondakinak, plagen aurkako trataera intentsiboak jasan dituztenak eta abar).

IHOBEk eskainitako "EAEko Potentzialki Lurraren Kutsatzaile diren Jarduerak dituzten Eremuen Inbentarioko" datuen arabera udalerrian potentzialki kutsagarriak diren kokapenak 90 dira eta 37,01 hektarea hartzen dituzte.

5.4.2. Jardute aukerak

IHOBEk osatutako "EAEko Potentzialki Lurraren Kutsatzaile diren Jarduerak dituzten Eremuen Inbentarioak" abiapuntu gisa du inbentarioan bildutako kokapen asko ez direla, azkenean, kutsatuta izango, beraz, helburua da lurzoruaren kudeaketa eraginkorra izatea eta ingurumenarekin errespetuan aritzea. Inbentario honek oinarritzko informazio eta tresna gisa balio behar du Udaleko teknikarientzat hirigintza planteamendua eta hiriaren kudeaketa egiteko eta horien baitan lurzoruaren kalitatearen faktorea kontuan hartzeko.

Inbentarioan kapitulu berezi bat dago Udaleko teknikariari ekinbide bakoitzean lurzoruaren kalitatearen faktorea barnebiltzeko irizpideak jasotzen dituenak.

Bestalde, Eusko Jaurlaritzako Batzordeak 2004ko martxoan Lurzoruaren Kutsaduraren Prebentzio eta Zuzenketarako Lege proiektua onartu zuen, geroago eztabaidatu eta onartzeko.

Lege horren helburua da EAEko lurzoruaren babeserako politika oinarritzen den hiru helburuak betetzea:

- Lurzoruko alterazio berriak aurreikustea
- Kasurik larrienei konponbidea ematea
- Epe ertain eta luzean gaur egun urgentziazkoa ez den lur kutsatuen berreskurapena planifikatzea.

Azkenik, aipatu behar da lurretan diren hondakin inkontrolatu berreskuratutakoak 4 direla.

5.5. Hondakinen kudeaketa

Edozein izaki bizidunen ekimenak hondakinak sortzen ditu eta modu naturalean degradatzen dira eta materiaren ziklo berri batera gehitzen dira. Azken mendeetan gizakiaren ekimenak bi berrikuntza eragin ditu: aurrez ezagutu ez den mailatan ezarri du hondakin sorrera, eta bestalde, deskonposaketa zaileko hondakinak sortzen ditu, toxikoak ez direnean.

Jaiotza tasaren txikitzea eta bizitza esperantzaren handitzea, emakumea lan merkatura batzea, kostan eta hirietan ematen den biztanleriaren pilatzea, lan ordutegiaren murriztapena, biztanleriaren hezkuntza eta kultura mailaren areagotzea... familiaren kontsumo egitura aldarazi duten faktoreak dira, eta ondorioz, hiriko hondakinen sorreran aldaketak eragin dituzte.

Datu azpimarragarri gisa esango dugu 2004ean Bizkaiko biztanle bakoitzak batez beste 1,09 Kg. Hondakin sortu zuela eguneko.

5.5.1. Hiriko hondakinak

Konpaktatutako kamioi bidez jasotako zaborra Durangon Garbiker SA-k kudeatzen duen plantara eramaten dira, bertan konpaktazio handiagoa egiten da zabortegi kontrolatu batera eramateko. Garbiker SA enpresak kudeatzen du azken hau ere.

Etxeko hondakinen sorrera (EH)

Iurretako biztanle bakoitzak eguneko 2005ean 1,23 Kg. sortu zituen. Hurrengo taulan ikus daiteke 2001-2005 urtealdiko garapena. Bertan azpimarratu behar da izan diren gora behera ezberdinak, azpimarratzen dugu 2004 eta 2005 urteen artean izandako hazkundea.

49. taula. Etxeko hondakinen sorrera 2001-2005.

	2001	2002	2003	2004	2005
Kg.	1.830.151	1.949.382	1.803.216	1.783.817	1.686.946
Kg/bzt/eguneko	1,13	1,24	1,15	1,13	1,12
Kg/bzt/urteko	414,06	452,29	418,37	413,87	407,08

Iturria: Garbiker-Bizkaiko Foru Aldundia.

50. taula. Iurretan bilketa masiboki egiteko dauden zabor ontziak. 2.005.

UDALERRIA	Masiboki egindako bilketa		Papera kartoia		Beira	
	Unitateak	Bizt. / zabor ontziak	Unitateak	Bizt. / zabor ontziak	Unitateak	Bizt. / zabor ontziak
Iurreta	105	38	40	101	21	192
Ontziak			Pilak			
Unitateak		Bizt. / zabor ontziak	Unitateak		Bizt. / zabor ontziak	
20		201	7		575	

Iturria: Garbiker-Bizkaiko Foru Aldundia.

Iurretako udalerriak dituen ratioek Hiriko Hondakinen Plan Nazionalak zehazten duen 2006rako 500 biztanleko zabor-ontzi baten irizpidea erraz betetzen ditu, pilen ontzien kasuan izan ezik.

51. taula. Hiriguneko hondakinen kudeaketaren garapena

	2001		2002		2003		2004		2005	
	Kg.	%	Kg.	%	Kg.	%	Kg.	%	Kg.	%
Berreskurapena – Birziklapena	284.975	14,61	302.223	16,76	321.668	18,03	344.027	20,39	335.556	18,49
Guztira isuritakoa	1.664.407	85,39	1.500.993	83,24	1.462.149	81,97	1.342.919	79,61	1.479.210	81,51
Guztira	1.949.382	100	1.803.216	100	1.783.817	100	1.686.946	100	1.814.766	100

Iturria: Garbiker-Bizkaiko Foru Aldundia.

Iurretan etxeetako hondakinen kudeaketaren garapena positiboa da azken urteetan – 2001-2005 artean – haziz joan baita berreskurapena-birziklapena, isurketak behera egin duen bitartean; hala ere, ikus dezakegu azken urtean behera egiten duela, gutxi bada ere, berreskurapenaren portzentajeak.

Sailkatutako bilketak

Beiraren sailkatutako bilketa eta kontenerizazio maila

2005ean beiraren kontenerizazio maila 192 biztanleko 1ekoa da.

Iurretan 2000-2005 urtealdian jasotako beira kopuruak gora egin du, hala ere, datuek erakusten dute 2005ean beherakada txikia duela beiraren bilketak, beraz, beiraren birziklapenaren portzentajeak behera egin du. 2005ean, edukiontzietan jasotako kopurua etxeetako hondakinen % 4,39a da.

52. taula. Beiraren sailkatutako bilketa

Urtea	KG.	% Berreskuratua
2000	70.317	3,84
2001	78.531	4,03
2002	79.332	4,40
2003	94.966	5,32
2004	87.992	5,22
2005	79.735	4,39

Iturria: Garbiker-Bizkaiko Foru Aldundia.

Paper / kartoiaren sailkatutako bilketa eta kontenerizazio maila

2005ean paper / kartoiaren kontenerizazio maila 101 biztanleko 1ekoa da.

2000-2005 urte aldian jasotako paper eta kartoi kopurua haziz joan da. Hala ere, kasu honetan ere, 2005ean atzerakada dago, beraz kartoiaren eta paperaren birziklapenak behera egin du. 2005ean, edukiontzietan jasotako kopurua etxeetan sortutako hondakinen %10,19a izan da.

53. taula. Paperaren / kartoiaren sailkatutako bilketa

Urtea	KG.	% Berreskuratua
2000	118.494	6,47
2001	135.269	6,94
2002	149.245	8,28
2003	155.708	8,73
2004	186.192	11,04
2005	185.013	10,19

Iturria: Garbiker-Bizkaiko Foru Aldundia.

Ontzi arinen sailkatutako bilketa eta kontenerizazio maila

2005ean ontzi arinen kontenerizazio maila 201 biztanleko 1ekoa izan da.

Ontzien berreskurapen indizeak baxuak dira oraindik, segur aski sistema orain dela gutxi ezarri delako. Hala ere, ontzi arinen bilketak gora egin du. Hondakin guztien %1,37ra gerturatzen da.

54. taula. Ontzi arinen sailkatutako bilketa

Urtea	KG.	% Berreskuratua
2000	17.261	0,94
2001	19.894	1,02
2002	21.046	1,17
2003	25.511	1,43
2004	28.088	1,67
2005	24.850	1,37

Iturria: Garbiker-Bizkaiko Foru Aldundia.

Ontzi handien sailkatutako bilketa

Ontzi handien sailkatutako bilketak balio ez oso handiak ditu, hala ere, esan dezakegu 2000-2005 urtealdian, gora beherak izan diren arren, haziz joan dela.

55. taula. Ontzi handien sailkatutako bilketa.

Urtea	KG.	% Berreskuratua
2000	32.896	1,80
2001	51.084	2,62
2002	52.390	2,91
2003	45.220	2,54
2004	41.533	2,46
2005	45.749	2,52

Iturria: Garbiker-Bizkaiko Foru Aldundia.

Pilen bilketa

2005ean kontenerizazio maila 575 biztanleko 1ekoa izan da.

Hurrengo taulan ikus dezakegu pilen sailkatutako bilketak nolako joera izan duen 2000-2005 urtealdian, azken urteetan bilketa portzentajea mantendu egin dela erakusten du. 2005ean, pilen bilketak hirian sortutako hondakinen %0,01ari eragiten dio.

56. taula. Pilen sailkatutako bilketa.

Urtea	KG.	% Berreskuratua
2000	206	0,01
2001	197	0,01
2002	210	0,01
2003	263	0,01
2004	222	0,01
2005	209	0,01

Iturria: Garbiker-Bizkaiko Foru Aldundia.

Lorezaintza eta kimatzearekin lotutako bilketa

Ez dago horrelakorik.

Hondakinen Biltoki Alternatiboak, Garbiguneak

Garbikerrek kudeatzen ditu Garbiguneak.

Iurreta Durangoko Garbigunearen eremuan dago. 2001eko abuztuaren 20ean inauguratu zen Garbigune hau eta Durango-Elorrio errepidean dago, Sabecoren parean. Durangaldeako beste bederatzi udalerritako hondakinak jasotzen ditu, zerbitzua 53.808 biztanleri eskainiz. 2.200 m²-ko azalera du. 2004an jasotako kopurua 1.428.473 Kg izan zen, eta ez daude udalerrien arabera berezita, beraz, ezin da jakin Berriztik iritsitako hondakin kopurua. Durangoko Garbigunean sailkatutako bilketak gai hauekin egiten dira: bizigabeak, metalikoak, zura, papera eta kartoia, plastikoak, beira, pilak, akumuladoreak, etxetresna elektrikoak, fluoreszenteak eta abar.

5.5.2. Hondakin industrialak eta arriskutsuak

Ingurumen Sailburuordetzako Hondakin Arriskutsuen Zerbitzuak eskainitako datuen arabera hondakin arriskutsuak sortzen dituzten enpresak honakoak dira: Euskal Kataforesis, S.A., Furesa S.Coop. Ltda., Josu Telleria Duñabeitia, Juferco, S.A., La Ferretera Vizcaína, S.A., Smurfit Nervión, S.A.

Hurrengo taulan ikus dezakegu 1998-2003 urtealdian sortutako hondakin arriskutsuen neurria.

57. taula. Berrizko hondakin arriskutsuen sorreraren garapena.

1998	1999	2000	2001	2002	2003
164.130	194.660	339.273	274.929,2	315.202	517.733,1

Iturria: Lurraldearen Antolamendu eta Ingurumen Saila. Eusko Jaurlaritzak.

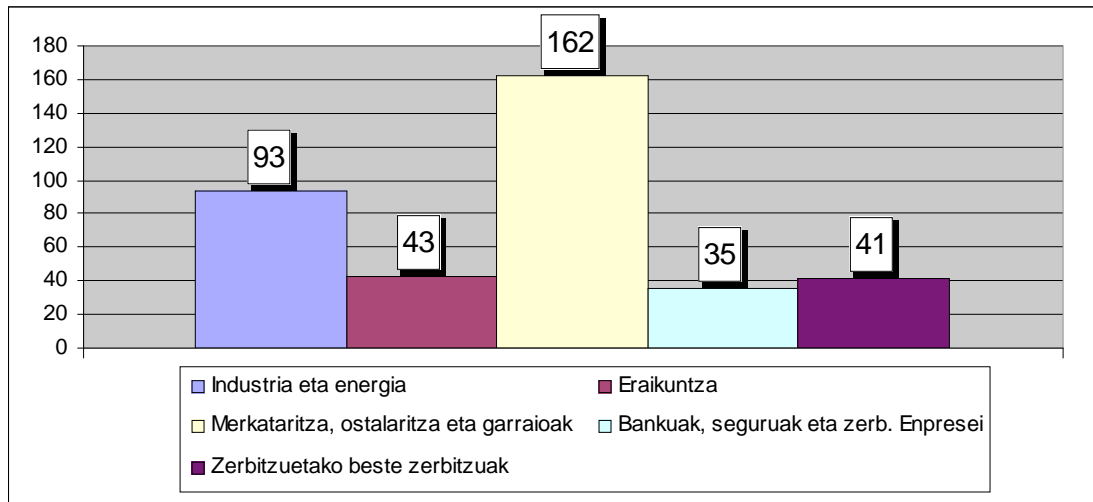
2003an lurretan sortu ziren hondakin arriskutsuak 517.733,1 Kg izan ziren, neurri handiko emaitza da eta erakusten du industria sektore zehatz batzuk daudela udalerrian (mekanika, auto-mozioa, siderurgia) eta hondakin asko sortzen dutela.

5.6. Jardueren ingurumen eragina eta arriskua

5.6.1. Jarduera ekonomikoaren ingurumen eragina

lurretako jarduera ekonomikoaren inguruko datuak Eustaten bidez lortu dira. 2004. urteari dagozkionak erakusten dira jarraian:

13. grafikoa. Udalerriko establezimendu kopurua jarduera adarraren arabera. 2004.

Iturria: Eustaten datuetan oinarritua.

Diagnostiko honen beste kapitulu batzuetan aztertzen da industriak ingurumen naturalaren elementu ezberdinetan duen eragin nagusia: atmosferan, zaratak, ur arroetan, lurzoruan... laburbilduz, azpimarratu ditzakegun inpaktu nagusiak honakoak dira:

- Airearen eta zarata. Dokumentu honen beste atal batean azaltzen da dagoen akustikaren eta atmosferaren kutsadura. EAEn orokorrean, esan behar da industriak utzi diola, jada, atmosferaren kutsadurarako faktore nagusia izateari. Airearen kontrol eta jarraipen etengabea Eusko Jaurlaritzako Ingurumen Sailburuordetzak egiten du.
- Ura. Ibaien egoerarekiko utzikieriazko historia tradizionalaren ordezturaren babes eta kontserbazio kultura ari da nagusitzen. Hala ere, saneamendu planak atzeratuta dabilta eta erabilpen industrialerako uraren hornikuntzaren kontrola eskasa da, horrek arazoak sortu ditzake etorkizun hurbilean.

Ingurumen kudeaketarako sistemadun enpresak (ISO 14001, EMAS eta Ekoscan)

Hauek dira ingurumen kudeaketarako sistemak dituzten enpresak:

- ISO 14001: Lau enpresek dute ISO 14001
- EKOSCAN: Santiago Salaberria, S.A., Estampaciones Durango, S.A., Troger, S.A., IFP Iurreta GLBH, Fotopolimeros Betikoak, S.A., Fundación Nodular Flesic, S.A.

Arrisku natural eta industrialak eta horien kudeaketa

2003ko EPER-Euskadi inbentarioaren arabera Iurretan bost enpresa dira IPPC legearen barnean daudenak:

58. taula. Euskal Kataforesis, S.A. enpresaren igorpen eta isurketak.

Enpresa	Igorpenak	Kopurua (Kg/urteko)	Atariko balioa (Kg/urteko)
EKT, EUSKAL KATAFORESIS, S.A.	KARBONO DIOXIDOA	583247,45	100000000
	METANOA	14,63	100000
	KARBONO MONOXIDOA	104,52	500000
	NMVOC(Konposatu Organiko Hegazkor Ez Metanikoak)	342	100000
	OXIDO NITROSOA (N2O)	10,45	10000
	NITROGENO OXIDOAK	648,05	100000
	Isurketak	Kopurua (Kg/urteko)	Atariko balioa (Kg/urteko)
	KARBONO ORGANIKO TOTALA (TOC)	12.579,28	50000
	ZIANUROAK	0,04	50
	KLORUROAK	7.687,34	2000000
	KOBREA ETA KONPOSATUAK	0,03	50
	KONPOSATU ORGANOHALOGENATUAK ETA MODU HONETAKOKONPOSATUAK URETAN SORRARAZI DITZAKETEN SUSTANTZIAK	3,77	1000
	FLUORUROAK	3,21	2000
	FOSFOROA	0,7	5000
	NIKELA ETA KONPOSATUAK	27,05	20
	NITROGENOA	419,31	50000
	BERUNA ETA KONPOSATUAK	0,02	20
	ZINKA ETA KONPOSATUAK	1,75	100

Iturria: EPER Euskadi gidaren datuetan oinarritua.

59. taula. Fundación Nodular Flesic, S.A. enpresaren igorpen eta isurketak.

Enpresa	Igorpenak	Kopurua (Kg/urteko)	Atariko balioa (Kg/urteko)
FUNDICIÓN NODULAR FLESIC, S.A.	AZIDO ZIAN HIDRIKOA	9,5	200
	AMONIAKOA	5,5	10000
	BENTZENOA	169,1	1000
	KARBONO DIOXIDOA	100533,8	100000000
	METANOA	1,6	100000
	KARBONO MONOXIDOA	27,3	500000
	NM VOC(Konposatu Organiko Hegazkor Ez Metanikoak)	219,9	100000
	OXIDO NITROSOA (N2O)	7,2	10000
	NITROGENO OXIDOAK	159,2	100000
	PM10 (PARTIKULAK FRAKZIO ARNASGARRIA)	14.693,54	50000
	Isurketak	Kopurua (Kg/urteko)	Atariko balioa (Kg/urteko)
	KARBONO ORGÁNICO TOTALA (TOC)	13,7	50000
	KLORUROAK	54,8	2000000
	KOBREA ETA KONPOSATUAK	0,23	50
	KROMOA ETA KONPOSATUAK	0,027	50
	FENOLAK	0,01	20
	FLUORUROAK	2,63	2000
HIDROKARBURU AROMATIKO POLIZIKLIKOAK	0,001	5	
ZINKA ETA KONPOSATUAK	8,22	100	

Iturria: EPER Euskadi gidaren datuetan oinarritua.

60. Taula. Fundiguel, S.A. enpresaren igorpenak.

Enpresa	Igorpenak	Kopurua (Kg/urteko)	Atariko balioa (Kg/urteko)
FUNDIGUEL, S.A.	AZIDO ZIAN HIDRIKOA	11,8	200
	AMONIAKOA	6,55	10000
	ARTSENIKOA ETA KONPOSATUAK	1,37	20
	BENTZENOA	385,6	1000
	KADMIOA ETA KONPOSATUAK	0,71	10
	KROMOA ETA KONPOSATUAK	5,82	100
	KARBONO DIOXIDOA	2847245	100000000
	HIDROKARBURU AROMATIKO POLIZIKLIKOAK	3,91	50
	KARBONO MONOXIDOA	334340	500000
	NIKELA ETA KONPOSATUAK	2,4	50
	NM VOC(Konposatu Organiko Hegazkor Ez Metanikoak)	4666,32	100000
	NITROGENO OXIDOAK	330,55	100000
	BERUNA ETA KONPOSATUAK	33,77	200
	PM10 (PARTIKULAK FRAKZIO ARNASGARRIA)	7327,488	50000
	ZINKA ETA KONPOSATUAK	22,9	200

Iturria: EPER Euskadi gidaren datuetan oinarritua

61. taula. Furesa, S.Coop. Ltd. Enpresaren igorpenak.

Enpresa	Igorpenak	Kopurua (Kg/urteko)	Atariko balioa (Kg/urteko)
FURESA, S.Coop.	AZUDI ZUAN HIDRIKOA	0,089	200
	AMONIAKOA	0,036	10000
	BENTZENOA	2,46	1000
	KADMIOA ETA KONPOSATUAK	0,142	10
	KROMOA ETA KONPOSATUAK	1,59	100
	KARBONO DIOXIDOA	341999	100000000
	HIDROKARBURO AROMATIKO POLIZIKLIKOAK	10,68	50
	METANOA	8,6	100000
	KARBONO MONOXIDOA	61,3	500000
	NIKELA ETA KONPOSATUAK	0,23425	50
	NMVOC(Konposatu Organiko Hegazkor Ez Metanikoak)	33,76	100000
	OXIDO NITROSOA (N2O)	6,1	10000
	NITROGENO OXIDOAK	380	100000
	BERUNA ETA KONPOSATUAK	1,733	200
	PM10 (PARTIKULAK FRAKZIO ARNASGARRIA)	19920,89	50000

Iturria: EPER Euskadi gidaren datuetan oinarritua

62. taula. Smurfit Nervión, S.A. enpresaren igorpenak eta isurketak.

Enpresa	Igorpenak	Kopurua (Kg/urteko)	Atariko balioa (Kg/urteko)
SMURFIT NERVION, S.A.	KARBONO DIOXIDOA	5764180,569	100000000
	METANOA	17149,871	100000
	KARBONO MONOXIDOA	256617,9	500000
	NMVOC(Konposatu Organiko Hegazkor Ez Metanikoak)	581914,041	100000
	SUFRE OXIDOA	28330,014	10000
	NITROGENO OXIDOAK	188413,528	100000
	PM10 (PARTIKULAK FRAKZIO ARNASGARRIA)	69687,062	50000
	Isurketak	Kopurua (Kg/urteko)	Atariko balioa (Kg/urteko)
	KARBONO ORGANIKO TOTALA	343625,27	50000
	KOBREA ETA KONPOSATUAK	19,96	50
	NITROGENOA	14068,67	50000

Iturria: EPER Euskadi gidaren datuetan oinarritua.

Nekazaritza-abeltzaintza eta basogintzako jardueren eragina

Nekazaritza eta abeltzaintza jarduerak ingurumenean duten eraginari dagokionez, honakoak azpimarratu behar ditugu:

- Hondakinen trataera eta sorrera, batez ere abeltzaintzatik datozenak. Beste atal batean garatzen da.

Basogintzako jarduerari dagokionez, hauek azpimarratzen ditugu inpaktu nagusi gisa:

- Koniferen birpopulatzeen gehiegikeriak, lurzoruen gaitasun produktiboaren txikitze garrantzitsua eragiten dute.

- Baso hustutzeek larriagotu egiten dute, gainera lurzoru produktiboaren galera eragiten dute, prozesu erosiboak eta isurketen areagotzea.
- Baso ustiapenak, gainera, baso pistak egitea dakar; eta horrek lurzoruaren mugimendu handiak eragiten ditu aldapa handiko lekuetan, paisaia inpaktu handia eragiten dute eta ez dira behar bezalako hustubideak egiten.

5.6.2. Arrisku natural eta industrialak eta arriskuaren kudeaketa

lurretako Udalak Udalerriko Larrialdietarako Plana du 2002 ezker. Larrialdi Planaren helburua istripu larri edo hondamendi kasuei erantzutea da, udalerraren barruan, beti ere modu honetako kasuen aurrean prestatuta egoteko helburuarekin.

Larrialdi Planean honako arriskuak zehazten dira hondamendia eragiteko moduko gisa: uholdeak, baso suteak, industria istripu kimikoa, luiziak, errepide bidezko Material Arriskutsuen Garraioa.

Uholde arriskua

Uholde arriskua lurretan Arandiako Zubian kokatzen da. Bestalde, N-634 errepidea uholde kasuen aurrean arriskutsua izan daitekeela ikusten da.

Industria Istripu Kimikoak

Jarraian zehazten dira istripuren bat izan ezker inguruan eragina izan dezaketen enpresen zerrenda: Estación de Servicio SHELL, Smurfit Nervión S.A., Probisa Tecnología y Construcción, S.A., CAMPSA Estación de Servicio, S.A.

Merkantzia Arriskutsuen Garraioa

lurretatik igarotzen den merkantzia arriskutsuen garraioa intentsitate handikoa da. Substantzia hauen garraio bide nagusiak N-634 errepidea eta A-8 autobidea da. Trafikoaren gatazka puntuak honakoak izango lirateke: Goiuriko bidegurutzea, N-634 saihezbidea, papertegiaren irteera, UAI4 irteera eta Arriandiko bidegurutzea.

Suteak

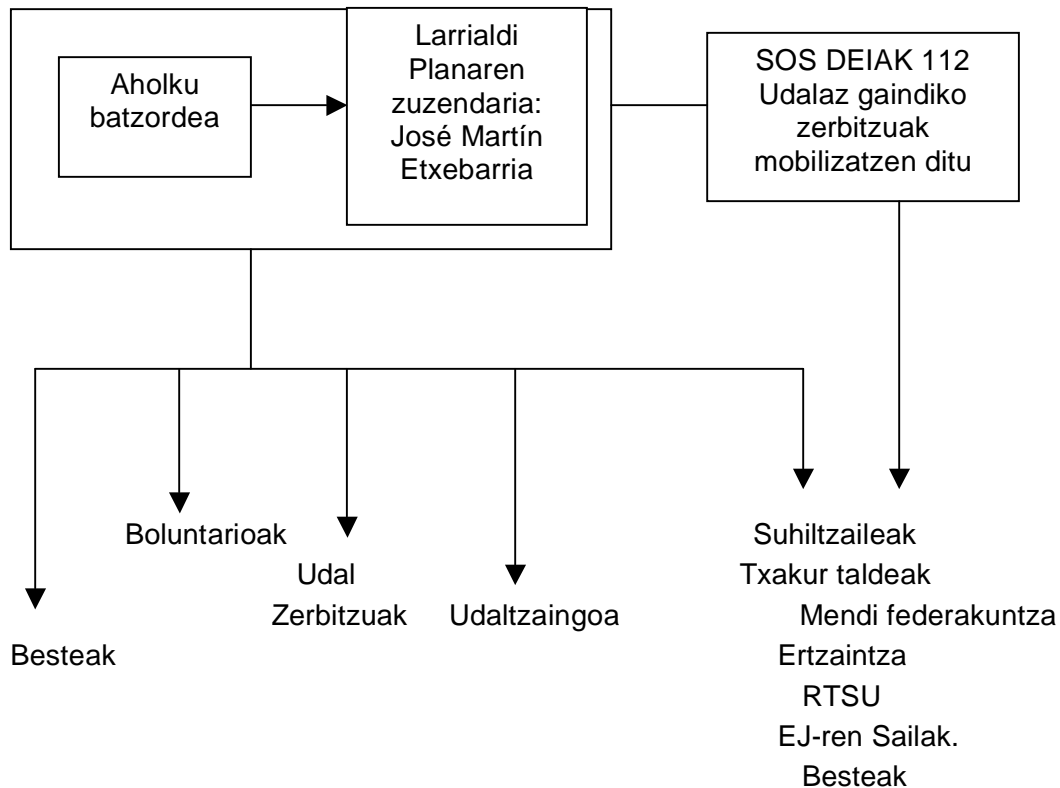
lurretako baso masa osatzen duten landaredi espezie ugarien eta hartzen duten eremu handiaren ondorioz, sute kasuan zonalderik arriskutsuenak zehazteko, larritasun potentzialaren maila irizpidea hartu da kontuan, honako ondorioei dagokiona: biktimak, ebakuazioak (herriak eta pertsona kopurua), errepide mozketak, oinarrizko zerbitzuen

etetea (telekomunikazioak, elektrizitatea, ur edangarria) eta inguruan diren enpresa arriskutsuak.

Luiziak

Harkaitzen erorketa edo Luiziak ohikoak dira eremu harritsueta. Hauek dira eraginpean dauden zonaldeak: errepede alboan, San Marcos baseliza eta Orozkoetako errepedea.

Organigrama funtzionala

6. UDAL EGITURA ETA BERTAKO GIZARTEA

6.1. Gizartea eta hiritarren parte-hartzea

Iurretako Udala Garape Iraunkorrerako Udal Estrategia zehazten ari da momentu honetan. Tokiko Agenda 21en garapenean planteatzen den erronka handienetakoa eragile sozialen eta ekonomikoen parte-hartzearekin Ingurumen Ekintza Plan bat osatzea da, modu horretan bermatzen da tokiko komunitateko kideen parte-hartzea.

Udal bakoitzaren ingurumen informazioa, ingurumen hezkuntza jarduerak eta egun martxan dauden ingurumen arloko parte-hartzerako organoak Udalaren ingurumen komunikazio politikari lotzen zataizkio.

Hiritarren parte-hartze honek garrantzia du Agenda 21n prozesu osoan, baita Diagnostikoaren fasean ere, horregatik, Iraunkortasun Foroa deitzea espero da. Bertan, udalerriko eragile eta elkarteek aukera izango dute prozesuan modu aktiboan parte hartzeko eta Iurretako ingurumen egoeraren eta errealitate sozio-ekonomikoaren gainean eztabaidatzeko.

6.2. Ingurumen informazioa eta sentsibilizazioa

Udalerrian ingurumenarekin zerikusia duten hainbat ekimen egin dira. Ikastetxeak Agenda 21ek proposatutako programa jarraitzen ari dira.

Gainera, urtero Foru Aldundiak eta Eusko Jaurlaritzak antolatutako formakuntza programetan parte hartzen da, udalerrira eta ikastetxeetara Garbibusa ekarriz.

6.3. Udal egitura

6.3.1. Udalbatzaren osaketa

EGITURA POLITIKOA:

Udalbatza modu honetan osatzen da:

63. taula. Udalbatza.

Udalbatza	
José Martín Etxebarria Maguregi	Alkate Lehendakaria
Iñaki Totorikaguera Sarrionandia	1go alkateordea
Esther Artiñano Agirre	2. alkateordea
Ainoa Albizuri Bernaola	Zinegotzia
Iñaki Gil Gonzalez	Zinegotzia
Isidro Gorrotxategi Zelaieta	Zinegotzia
Mª Angeles Muñoz Llamas	Zinegotzia
Julio Martínez Díez	Zinegotzia
Miguel Angel Fernández Calvo	Zinegotzia
Gabriel Rodrigo Izquierdo	Zinegotzia
Jose Luis Zubillaga Maturana	Zinegotzia

Iturria: www.iurreta.net

Udalean honako informazio batzordeak daude:

- Gobernu batzordea.
- Hirigintza.
- Kultura.
- Ogasuna.
- Gizarte ongizatea.

6.3.2. Elkarte sarea

Hauek dira udalerrian dauden kultur eta kirol elkarteak:

- APA Maiztegi. Eskolaz kanpoko ekimenak egiten dituzte ikastetxeko ikasleekin eta urteroko ekimen batzuen antolaketan parte hartzen dute.
- APA Juan Orobiogoitia. Ikastetxearentzat ekimenak antolatzen dituzte.
- APA Lanbide Heziketa.

- Iurreta Txirrindulari Elkartea.
- Olaburu Pelota Kirol Elkartea. Udal pilota eskola eta pilotalekua kudeatu eta dinamizatzen ditu.
- Iurretako Kirol Elkartea. Udal futbol zelaia kudeatu eta dinamizatzen du.
- Club de Atletismo Bidezabal Aletismo Kluba. Hiri Krosseko lasterketak kudeatzen dituzte.
- Ehiza eta Arrantza eskola. Lehiaketak antolatzen dituzte herriko auzoetako jaietan eta Durangorekin batera arrantza eskola dago.
- Club Deportivo Dantzari de Iurreta. Futbol taldea da.
- Mikel Deuna Dantza taldea.
- Mikel Deuna Kultur taldea. Kultur ekimenak antolatzen dituzte.
- Gurien Bai Euskara Elkartea. Euskararen aldeko ekimenak antolatzen dituzte.
- Festa Batzordea.
- Iurreta-Durango merkatarien elkartea. Merkataritza dinamizatzen dute.
- Bertsolari Elkartea.
- Hirugarren adinekoen elkartea.

6.4. Herritarren ingurumen pertzepzioa

Atal honetan biltzen ditugu Tokiko Agenda 21 osatzeko prozesuaren baitan Durangaldeako Udaltalde 21eko udalerrri guztietan egin den galdeketa Durango hiritarrek iraunkortasunaren problematikari buruz azaldu dituzten iritziak.

Informazioaren bilketa egiteko galdera-sorta modu honetan antolatzen zen: arazo sozioekonomikoen, ingurumenezkoen eta sozialen inguruko asebetetze maila jakin nahi zen, baita Durangaldeako Udaltalde 21eko udalerrietako hiritarrek zein balorazio egiten duten hauetaz ere, administrazioaren sentsibilizazioa, bizitzaren kalitatea hobetzeko ohiturak aldatzeko prestutasuna, jarduera ezberdinak abiatzeko beharraz duten iritzia eta Tokiko Agenda 21 prozesuaren garapenaz duten ezagutza eta problematika horren gaineko foroetan parte hartzeko prestutasuna.

Galdeketa prozesu hau telefono bidez osatu da Durangaldeako Udaltalde 21 udalerrietan bizi diren 834 pertsonako lagin batekin, 2006ko urtarrila eta otsaila artean egin dira elkarrizketak. Horretarako Durangaldeako Udaltalde 21eko udalerrien eta eskualdearen iraunkortasunarekin lotutako gai sozial, ekonomiko eta ingurumenezkoen inguruan zituzten kezka, iritzi eta jarrerak jasotzen zituen galdeketa egituratua erabili da. Iurretan 77 elkarrizketa egin dira:

64. taula. Inkesten banaketa genero eta adinaren arabera.

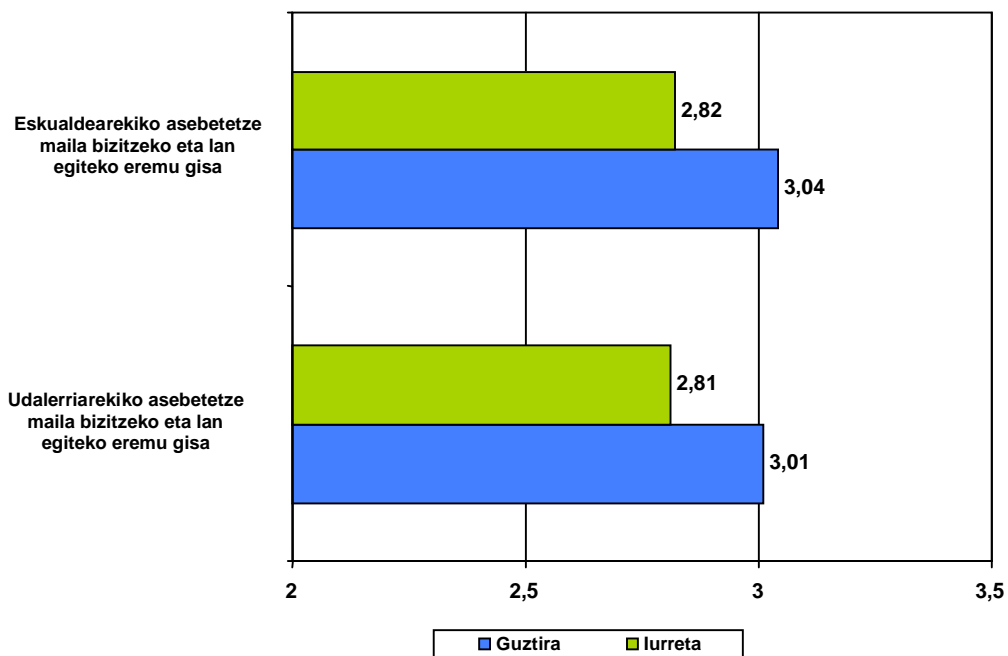
	Gizona				Emakumea				GUZTIRA
	18-25 urte	26-40 urte	41-64 urte	≥65	18-25 urte	26-40 urte	41-64 urte	≥65	
<i>Iurreta</i>	2	11	13	8	5	13	17	8	77

Jarraian udalerrian galdekatuak izan diren pertsonen emandako datu esanguratsuenak biltzen ditugu, eta alderatzeko, kide den udalerrri taldearenak eta laginketaren osotasunarenak.

Udalerriak eta eskualdeak bizitzeko eta lan egiteko eremu gisa sortzen diren asebetetze maila

Hurrengo taulan alde batetik Durangoko herritarrek euren udalerririkiko eta eskualdearikiko duten asebetetze maila jasotzen dugu (1etik 4rako eskalan); eta aldi berean, Durangaldeako Udaltalde 21eko udalerrietan lortutako batez bestekoarekin alderatu dugu. Iurretako herritarrek udalerririkiko eta eskualdearikiko bizitzeko eta lan egiteko eremu gisa duten asebetetze maila 2,81ekoa³ da. Eskualdeari dagokion lan egiteko eta bizitzeko asebetetze mailari dagokionez, batez bestekoa 2,82ra igotzen da; beraz, esan dezakegu pertsonak asebetetze maila altuagoa dutela bizitzeko eta lan egiteko eskualdearikiko udalerririkiko baino. Bestalde, ikus dezakegu Udaltalde 21 osatzen duten udalerrietako asebetetze mailaren batez bestekoa altuxeagoa dela (eskualdearikiko eta udalerririkiko) Durangon baino.

14. grafikoa. Asebetetze maila eskualdearikiko eta udalerririkiko.

³ 1etik 4ra jasotako erantzun guztietatik osatutako batez bestekoa.

Hiritarren asebetetze maila txikiena izan duten gaiak

Hurrengo taulan Iurretako pertsonentzat kezkarrienak diren gaiak zerrendatzen dira.

65. taula. Asebetetze maila txikiena jaso duten lehen 10 gaiak.

Asebetetze maila txikiena jaso duten lehen 10 gaiak	Batez beste	Eremua
1. Etxebizitzarako sarbidea eta honen kalitatea eta prezioa	1,17	Soziala
2. Dauden txirrindu bideak	1,19	Ingurumena
3. Enpresek sortutako kutsadura maila	1,74	Ingurumena
4. Nekazaritza eta abeltzaintza sektorearen egoera	1,84	Sozioekonomikoa
5. Gazteentzako zerbitzuak eta hauen kalitatea	1,95	Soziala
6. Mugitzeko ezintasuna duten pertsonentzako irisgarritasuna	2,03	Ingurumena
7. Nekazaritza ekologikoaren egoera	2,03	Sozioekonomikoa
8. Enplegu aukerak	2,05	Sozioekonomiko
9. Abiadura Handiko Trenaren proiektua	2,07	Ingurumena
10. Pobrezia, ezberdinkeria eta bazterkeria sozialari aurre egitea	2,08	Soziala

Hiritarren ustearen arabera, gaur egun Iurretan kezka handien sortzen duen arazoa etxebizitzarako sarbidea eta honen kalitatea eta prezioa da. Ingurumenari dagokionez azpimarragarriak dira txirrindu bideak falta direla eta enpresek sortzen duten kutsadura maila. Gainera, gai sozioekonomikoei dagokionez nekazaritza eta abeltzaintza sektorearen egoera, eta honi lotuta nekazaritza ekologikoaren egoera dira iurretarren kezka-iturri.

Hauek dira ingurumen eremuan asebetetze maila txikiena erakutsi duten gaiak:

66. taula. Asebetetze maila txikiena izan duten ingurumen gaiak.

Asebetetze maila txikiena izan duten ingurumen gaiak	Batez beste	Eremua
1. Dauden txirrindu bideak	1,19	Ingurumena
2. Enpresek sortutako kutsadura maila	1,74	Ingurumena
3. Mugitzeko ezintasuna duten pertsonen irisgarritasuna	2,03	Ingurumena
4. Abiadura Handiko Trenaren proiektua	2,07	Ingurumena
5. Zonalde berdeen, parkeen eta lorategien kalitatea	2,23	Ingurumena

Ikus dezakegu txirrindu bideen gabezia dela inkestatuak izan diren pertsonen iritziz arazorik handiena edo asebetetze maila txikiena duena. Aldi berean, udalerrian dauden enpresek sortzen duten kutsadurarekiko kezka ere badago. Modu berean ikus daiteke udalerriak ez duela mugikortasuna ziurtatzen mugitzeko ezintasuna duten pertsonentzat. Gainera, abiadura handiko trenaren proiektuak udalerrriaren etorkizuneko garapenari kalte egin diezaiokeela uste da eta hortik proiektu horrekiko dagoen asebetetze maila eskasa. Azkenik, zonalde berdeen, parkeen eta lorategien eskasiak kezka sortzen du.

Eremu sozialean, iurretarren artean asebetetze maila txikiena sortzen duten gaiak honakoak dira:

67. taula. Asebetetze maila txikiena duten gai sozialak.

<i>Asebetetze maila txikiena duten gai sozialak</i>	<i>Batez beste</i>	<i>Eremua</i>
<i>1. Etxebizitzarako sarbidea eta honen kalitatea eta prezioa</i>	1,17	Soziala
<i>2. Gazteentzako zerbitzuak eta hauen kalitatea</i>	1,95	Soziala
<i>3. Txirotasunari, desberdinkeria sozialei eta bazterketa sozialari egiten zaion arreta</i>	2,08	Soziala
<i>4. Adin nagusien arretarako zerbitzuak (eguneko zentroak, etxebizitza ikuskatuak...)</i>	2,20	Soziala
<i>5. Eskolako porrotaren problematikarekiko arreta</i>	2,22	Soziala

Aurreko taularen arabera, etxebizitzarako sarbidea eta honen kalitatea eta prezioa dira bertakoen artean kezka gehien sortzen dutenak. Bestalde, ikusten da gazteentzako zerbitzuen eta hauen kalitatea ez dela nahikoa edo ez diola erantzuten hiritarrek espero dutenari. Gainera, txirotasunari, desberdinkeria sozialei eta bazterketa sozialari egiten zaion arreta ez da behar bezalako inkestatutako pertsonen ustez. Gainera adin nagusientzat dauden zerbitzuak ez direla nahikoak uste dute. Azkenik, eskolako porrotaren problematikarekiko arreta gabeziak kezkatzen du.

Azkenik, eremu sozioekonomikoaren baitan, hauek dira asebetetze maila baxuena duten gaiak:

68. taula. Asebetetze maila txikiena duten gai sozioekonomikoak

Asebetetze maila txikiena duten gai sozioekonomikoak	Batez beste	Eremua
1. Nekazaritza eta abeltzaintza sektorearen egoera	1,94	Sozioekonomikoa
2. Nekazaritza ekologikoaren egoera	2,13	Sozioekonomikoa
3. Enplegu aukerak	2,16	Sozioekonomikoa
4. Turismoaren egoera	2,46	Sozioekonomikoa
5. Industriaren egoera	2,51	Sozioekonomikoa

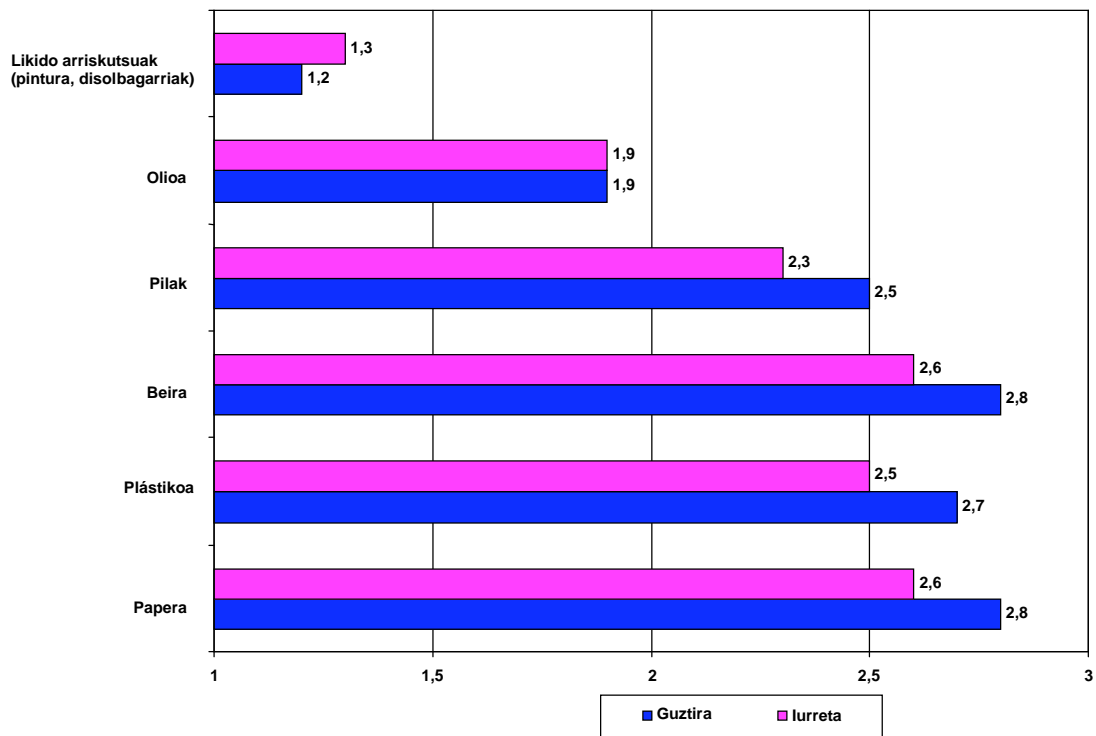
Kezkagarria da lurretako herritarrentzat nekazaritza eta abeltzaintza sektorearen egoera, baita nekazaritza ekologikoaren egoera ere. Bestalde, inkestatuak izan diren pertsonak ez daude gustura eskaintzen diren enplegu aukerekin. Gainera, udalerriko industriaren eta turismoaren egoera ere kezka iturri dira.

Zer hondakin mota birziklatzen duzu?

Biztanleriak birziklatzen dituen gaien inguruko pertzepzioa jaso asmoz, inkestan galdera-sorta bat egin zen birziklapenaren inguruan duten ustea jaso asmoz.

Hurrengo grafikoan jasotzen dira gai honetako erantzunak, bertan Durangoko batez bestekoa erakusten da eta baita Durangaldeako Udaltalde 21eko kide diren udalerrietakoak ere, 1 "inoiz ez" da eta 3 "normalean bai".

15. grafikoa. Birziklatzen diren hondakinak.

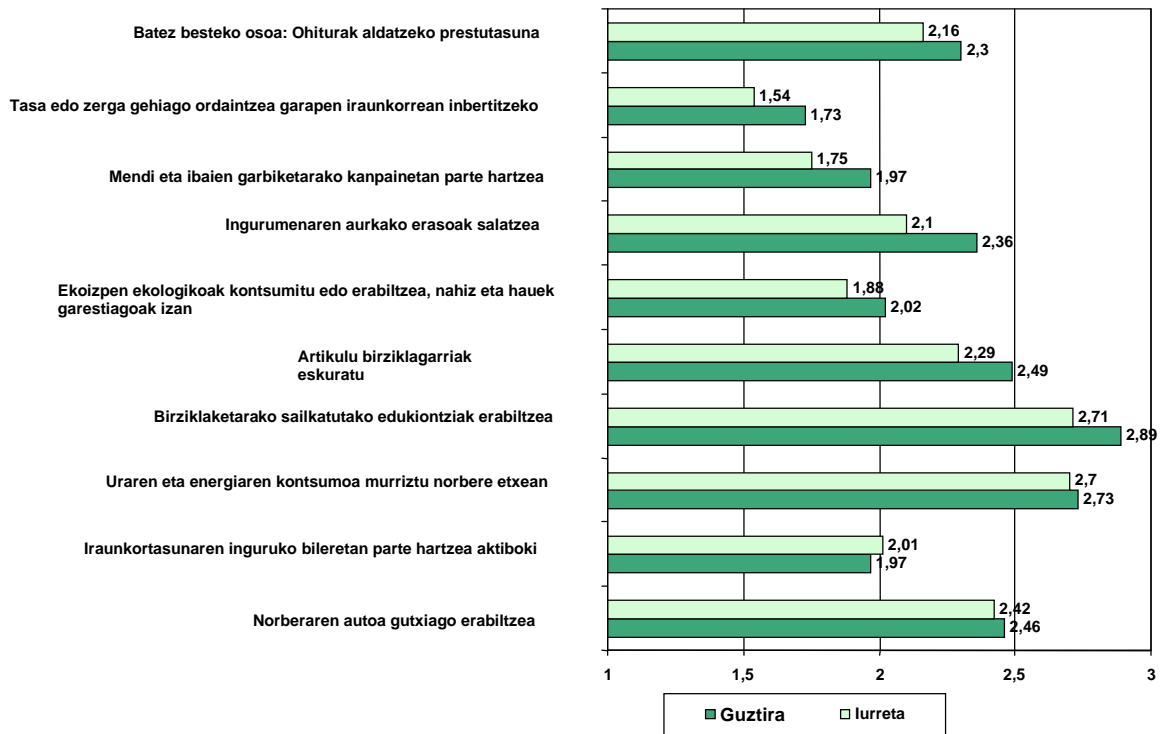
Ikus dezakegu papera, plastikoa eta beira birziklatu egin ohi direla. Esan dezakegu biztanleriaren portzentaje altu batek birziklatu egiten dituela material hauek. Zehazki, %58,70ak pilak birziklatu ohi ditu, %68,10ak plastikoak birziklatzen ditu, %74,10ak papera eta %76,70ak beira. Olioia ohikoan %42,30ak birziklatzen du eta margoa eta disolbagarriak bezalako likido arriskutsuak Iurretan bizi direnen %12,60ak birziklatzen ditu. Aldi berean, Iurretako hondakinen birziklapenaren batez bestekoa Udaltalde 21ekoa baino baxuagoa da, likido arriskutsuen kasuan izan ezik (-ren birziklapenaren batez bestekoa handiagoa da) eta olioaren kasuan.

Ez dago ezberdintasun esanguratsurik erantzunetan gizonaen eta emakumezkoen artean.

Bere inguruko bizi kalitatea hobetzeko ohiturak aldatzeko prestutasuna

Galdera-sortari erantzuten dioten pertsonen euren inguruko bizi kalitatea hobetzeko ohiturak zein neurritan aldatzeko prest egongo ziren erakusten dute, hurrengo grafikoan jasotzen da emaitza. Bertako biztanleen erantzunak honako eskalan zehaztu ditugu: 1etik "inoiz ez" 3ra "maiz".

16. grafikoa. Biztanleen ohiturak aldatzeko prestutasuna.

Aurreko grafikoaren arabera, lurretako udalerrian ohiturak aldatzeko batez bestekoa eskualdekoa baino pixka bat baxuagoa da. Bestalde, hauek dira aldatzeko prestutasun gutxien sortzen duten ohiturak:

- Garapen iraunkorrean inbertitzeko tasa edo zerga gehiago ordaintzea.
- Mendien eta ibaien garbiketarako kanpainetan parte hartzea.
- Ekoizpen ekologikoak kontsumitzea edo erabiltzea, nahiz eta hauek garestiagoak izan.
- Iraunkortasunaren inguruko bileretan aktiboki parte hartzea.

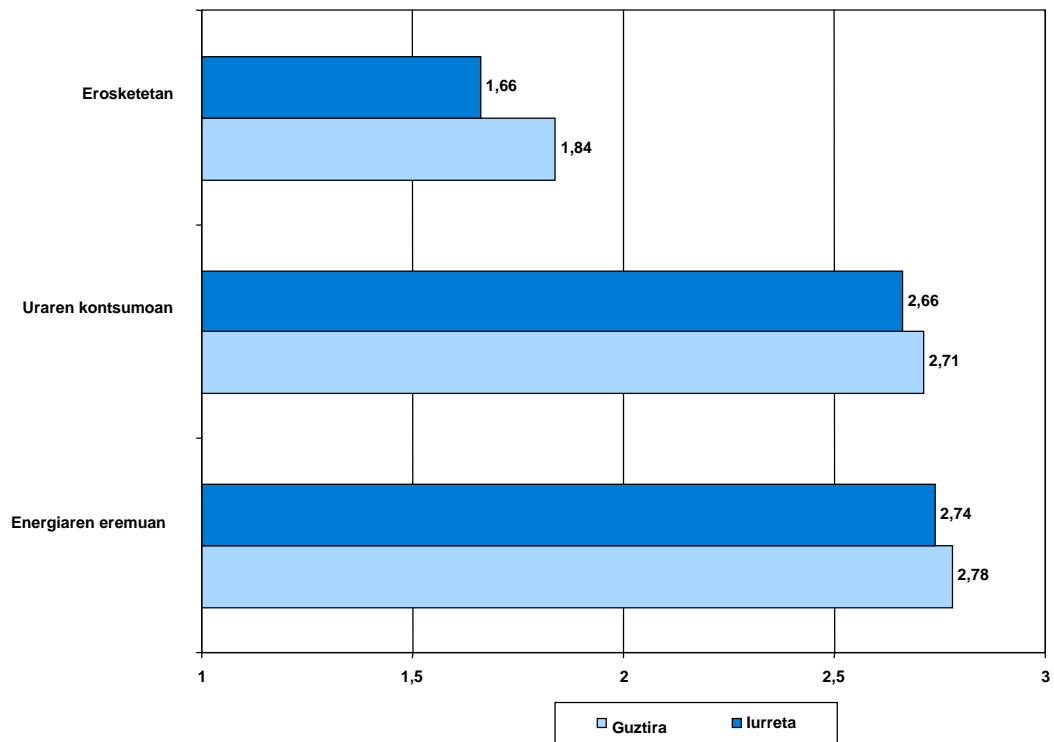
Aldi berean, ikus dezakegu ez dagoela ezberdintasun esanguratsurik emakumezkoen eta gizonezkoen erantzunen artean.

Jarrera iraunkorra eguneroko bizitzan

Inkestari erantzuten dioten pertsonak euren inguruko bizitza kalitatea hobetzeko iraunkortasunaren mesedetan zein neurritan jarduten duten zehazten dute. Jarraian azaldu dugu lurretako pertsonak hainbat eremutan iraunkortasunaren mesedetan jarduten duten neurria 1etik (inoiz ez) 3ra (maiz).

Hurrengo grafikoan jasotzen dira datu horiek.

17. grafikoa. Iraunkortasunaren mesedetan jarduten du egunerokoan.

Ikus dezakegu pertsona gehienek maiz iraunkortasunaren mesedetan jarduten dutela energiaren eta uraren kasuan. Aldiz, maiztasun hori txikiagotu egiten da erosketak egiterako garaian. Aldi berean, esan dezakegu lurretako maiztasunaren batez bestekoa Udaltalde 21eko batez bestekoa baino handiagoa dela eremu guztietan.

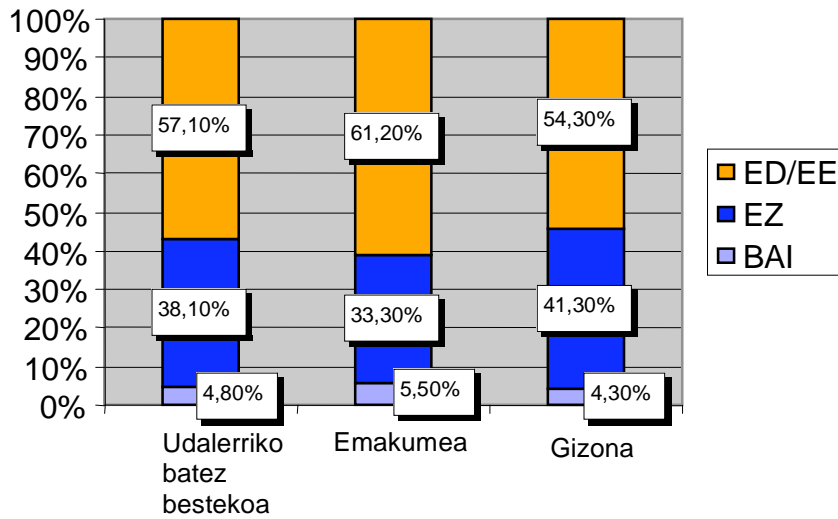
Bere udalerrian Tokiko Agenda 21 garatzen ari den badaki

Hurrengo grafikoaren arabera, biztanleriaren ia %4,80ak badaki Iurretan Tokiko Agenda 21 prozesua bultzatzen ari dela. Aldiz, %38,1ak prozesu hori Durangon egiten ari denik ez daki.

Emakumezkoen %5,5ak badaki bere udalerrian Tokiko Agenda 21 bultzatzen ari dela eta gizonezkoen %4,3a da prozesuaren berri duena.

Aipagarria da portzentaje altu batek, zehazki %57,10ak, ez diola galderari erantzuten, segur aski gaiaz ideiarik ere ez dutelako.

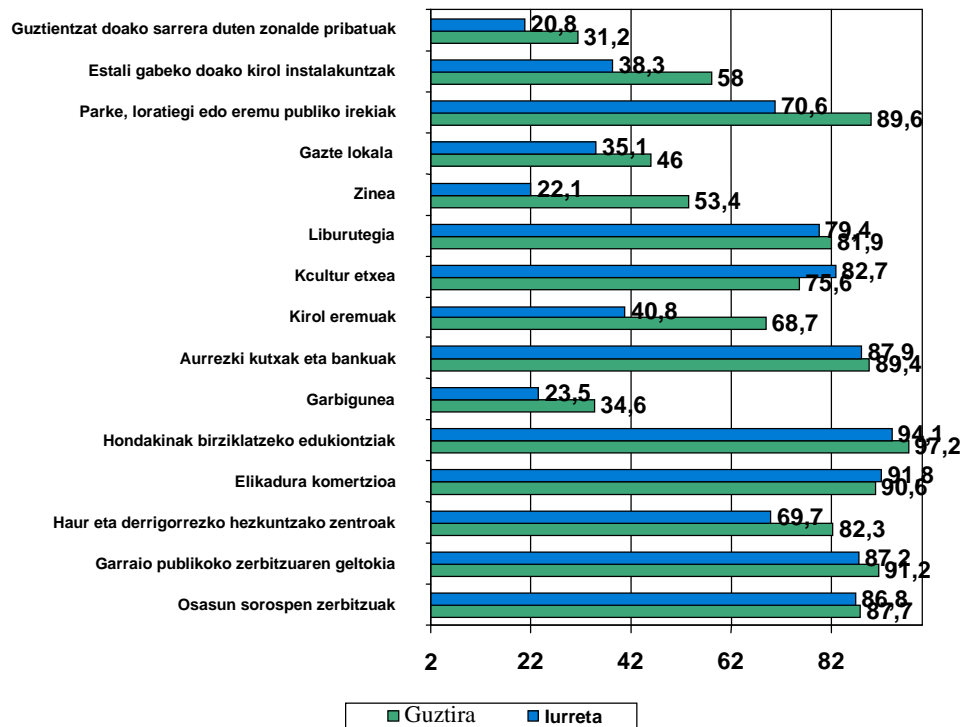
18. grafikoa. Badaki bere udalerrian Tokiko Agenda 21 bultzatzen ari dela.

Zerbitzuen gertutasuna oinez joanda

Hurrengo grafikoan lurretan bizi diren pertsonen oinez 15 minutu baino gutxiagora dituzten zerbitzuak jasotzen dira.

19. grafikoa. Oinez 15 minutu baino gutxiagora biztanleek dituzten zerbitzuak.

Grafikoan jasotako datuetatik azpimarratzen da bertan bizi diren pertsonen %94,1k badituela birziklatzeko edukiontzia oinez 15 minutu baino gutxira eta %29,8ak soilik dituela parke pribatuak 15 minutu baino gutxiagora. Iurretako pertsonen %22,2ak badu zinemaren bat 15 minutu baino gutxiagora. Aldiz, ikus dezakegu oinez 15 minutu baino gutxiagora zerbitzu hauek dituztenen portzentajea Udaltalde 21eko batez bestekoa baino baxuagoa dela.

Hurrengo taulan portzentajeen arabera biltzen ditugu zerbitzuak 15 minutu baino gutxiagora dutela erantzuten duten pertsonak.

69. taula. Oinez 15 minutu baino gutxiagora dauden zerbitzuak.

	15 minutu baino gutxiago %
<i>Osasun sorospen zerbitzuak (medikua, anbulatorioa, farmazia...)</i>	86,8
<i>Garraio publiko zerbitzuaren geltokia (autobusa, tren...)</i>	87,2
<i>Haur eta derrigorrezko hezkuntzarako zentroak</i>	69,7
<i>Elikadura komertzioak</i>	91,8
<i>Hondakinen birziklatzerako edukiontzia</i>	94,1
<i>Garbigunea</i>	23,5
<i>Aurrezki kutxak eta bankuak</i>	87,9
<i>Kirol eremuak (polikiroldegiak, estalitako igerilekuak, estalitako frontoiak)</i>	40,8
<i>Kultur Etxea</i>	82,7
<i>Liburutegia</i>	79,4
<i>Zinema</i>	22,1
<i>Gazte lokala</i>	35,1
<i>Parke, lorategi edo espazio publiko irekiak (oinezkoentzako eta aisialdirako plazak)</i>	70,6
<i>Doako erabilpeneko estali gabeko kirol instalakuntzak (publikoak)</i>	38,3
<i>Guztientzat doako sarrera duten zonalde pribatuak (parke pribatuak)</i>	20,8

Taularen irakurketatik ikus dezakegu zerbitzu gehienak biztanleriaren gehiengoarentzat 15 minutu baino gutxiagora daudela. Hala ere, zerbitzu batzuen kasuan, guztientzat doako sarrera duten zonalde pribatuak (parke pribatuak), zinemak eta Garbiguneak, adibidez, zerbitzu hauek 15 minutu baino gutxiagora dutenen portzentajea jaitsi egiten da.

lurretan bizi direnen joan-etorriak

Hurrengo taulan lurretan bizi diren pertsonen aste egun batean egiten dituzten joan-etorriak azaltzen dira eta datuak jaso ditugu Durangaldeako Udaltalde 21 osatzen duten udalerriekin eta Euskadiko Autonomia Erkidegokoekin alderatuta.

Bertako pertsona batek eguneko egiten duen batez besteko bidaiak kopurua bi da, joan-etorri bakoitzean egindako batez besteko distantzia 8.1 km da, eta batez beste 14,81 minutuko iraupenekoak dira.

Egunero pertsona bakoitzak egiten duen batez besteko distantzia 17,8 km-koa da eta joan-etorrietan pertsona bakoitzak hartutako denbora 32,14 minutukoa da batez beste.

Datu hauek Udaltalde 21ekoekin eta Euskadiko Autonomia Erkidegokoarekin alderatuta (2004ko Ekobarometro Sozialean jasoak) honako ezberdintasunak lortzen ditugu.

Bidaia kopurua Udaltalde 21ekoa baino (2 bidaia), eta EAEn baino (2,55 bidaia) baxuagoa da. Joan-etorri bakoitzean egindako batez besteko distantziari dagokionez, lurretan 8,1 km-koa da, Udaltalde 21ekoa (8,2 km) eta EAEn (10,34 km) baino txikiagoa da.

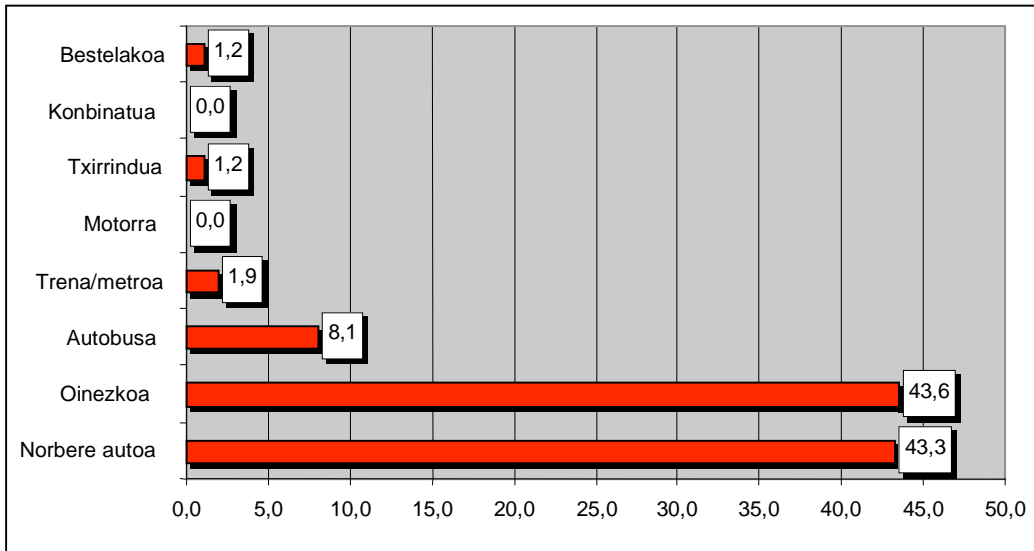
Joan-etorrien denbora txikiagoa da lurretan gainontzeko lurraldeetan baino, ez ordea pertsona bakoitzak egunero egindako distantziarekin, izan ere, Udaltalde 21en batez bestekoa 14,8koa da. Iragandako denboraren kasuan txikiagoa da.

70. taula. lurretan, Durangaldeako 21en eta EAEn bizi direnen joan-etorriak.

<i>Adierazleak</i>	<i>lurreta</i>	<i>Udaltalde 21</i>	<i>EAE</i>
<i>Pertsona bakoitzak egiten duen bidaiak kopurua</i>	1,9	2	2,55
<i>Joan-etorrien batez besteko distantzia</i>	8,1	8,2	10,34
<i>Joan-etorrien denbora</i>	14,8	16,55	20,0
<i>Pertsona bakoitzak egunero egindako distantzia</i>	17,8	14,86	26,37
<i>Joan-etorrietan pertsona bakoitzak iragandako denbora</i>	32,14	35,05	51,0

Garraioaren arabera joan-etorriei dagokionez, hurrengo grafikoan ikus ditzakegu lurretako datuak.

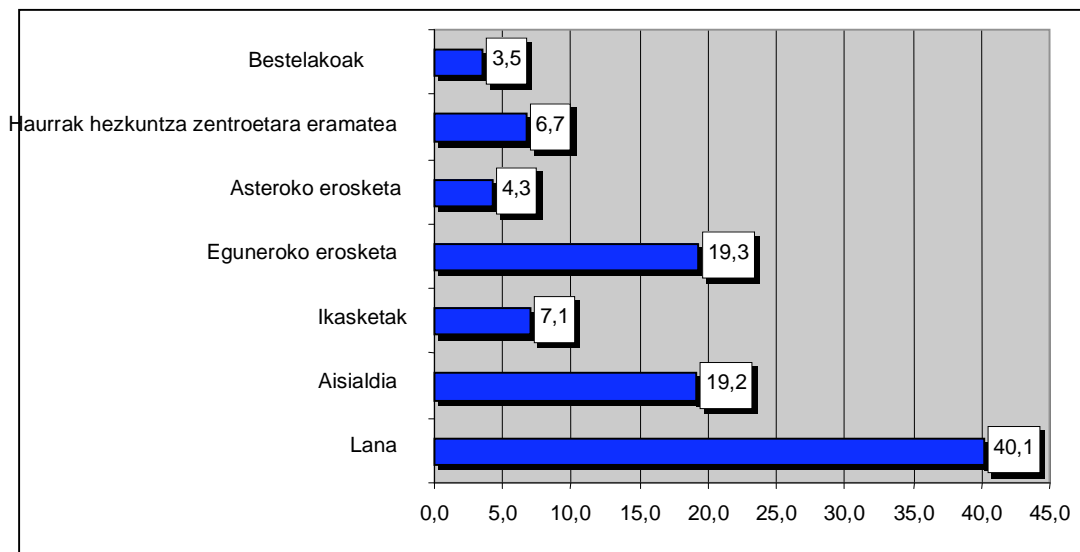
20. grafikoa. Joan-etorriak garraioaren arabera.

lurretako biztanleriaren %43,6ak bere joan-etorriak oinez egiten ditu. Baina, norbere autoan egiten diren joan-etorriak (%43,3) antzekoak dira. Beraz, esan dezakegu bi bitarteko horiek direla Durangoko biztanleriak gehien erabiltzen dituenak. Autobusa (%8,1) gutxiago erabiltzen da. Gainontzeko garraiobideen erabilpena oso txikia da.

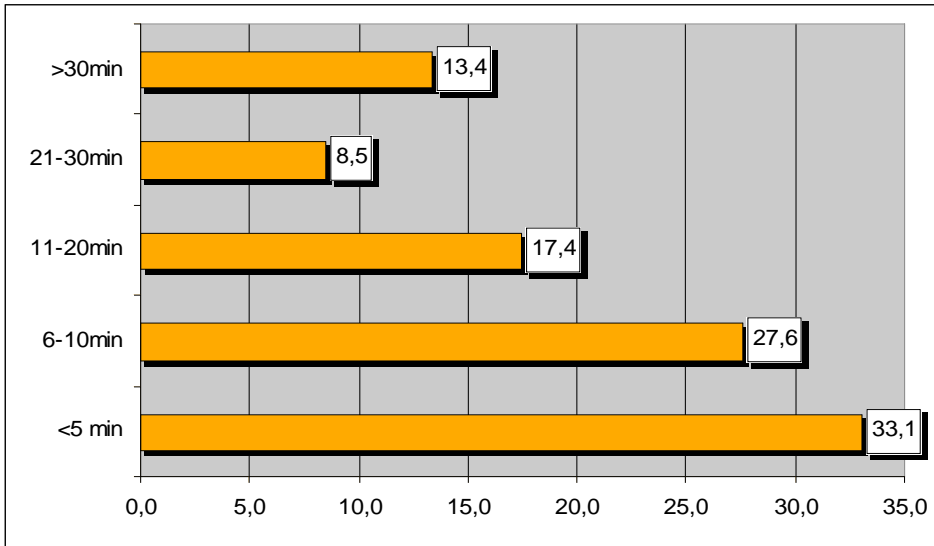
Hurrengo grafikoan lurretako biztanleen joan-etorriak erakusten dira arrazoiaren arabera.

21. grafikoa. Joan-Etorria arrazoiaren arabera.

Joan-etorrien arrazoi nagusia lana da. Aisialdia eta eguneroko erosketak, ordena horretan, dira hurrengo arrazoi nagusiak, atzetik dira ikasketak eta haurrak ikastetxera eramatea.

22. grafikoa. Joan-etorriak iragandako denboraren arabera.

Aurreko grafikoaren arabera, 5 minutu baino joan-etorri txikiagoak egiten ditu lurretako biztanleriaren %33,1ak. 6 eta 10 minutu arteko joan-etorrien portzentajea txikiagoa da (%27,6a). Beraz, esan dezakegu joan-etorrien gehiengoa minutu bat eta 10en artekoa da.

7.1. Diagnostikoaren laburpena

Demografia eta Biztanleria

- **Biztanleriaren garapena.** Udal erroldaren arabera, 2005ean lurretak 4.024 biztanle zituen. Biztanleriaren garapenak beherako joera argia erakusten digu 1991 eta 2005 artean. Zehazki, azken hamabost urteetan biztanleriaren %17,59a galdu du.
- **Biztanleriaren egitura.** 2005ean lurretako biztanleriaren egitura honakoa da: %15,10a 19 urtetik beherakoa da, %66,8ak 20 eta 64 urte artean ditu eta %18,05ak 65 urte edo gehiago ditu. Udalerriko biztanleriaren garapenak zahartze joera erakusten du, eta aldaketa esanguratsuak izan dira adinen egituraketan. Zehazki, biztanleria gazteenaren indizea jaitsi egin da eta zaharrenena igo egin da. Generoari dagokionez, adinean gora egin ahala emakumezkoen kopuruak gora egiten du gizonezkoen kopuruaren kaltetan.
- **Berezko eta migrazio mugimendua.** 1996-2003 urteen artean berezko hazkundearen tasaren datuen azterketatik ondorioztatu daiteke joera positiboa dela, alegia, jaiotza kopurua heriotza kopurua baino handiagoa da. Migrazio saldoari dagokionez, 90eko hamarkada guztian eta mende berriaren hasieran migrazio mugimendua negatiboa da, bereziki, barne migrazioaren saldoa (barne migrazioak dira EAEko udalerritik EAEko beste udalerririk batera egiten direnak). Beraz, biztanleriaren galtzea barne migrazioek eragiten dute, alegia, lurretatik EAEko beste udalerririk batera izandako mugimenduek.

Ekonomia eta Enplegua

- **Jarduera eta egitura ekonomikoa.** Zerbitzuen sektorea da lurretako jarduera sektore nagusia, bai balio erantsiari dagokionean eta baita enpleguari dagokionean ere. Hala ere, industriaren ezarpena handia da, bigarren lekuan dagoelako eta eraikuntza eta nekazaritza baino askoz ere gorago dagoelako.
- **Langabezia.** Pertsona langabetuen adinaren arabera banaketari dagokionez, langabezia 25 eta 34 urte arteko taldean da handiena, bai emakumezkoen kasuan eta baita gizonezkoen kasuan ere. Generoari dagokionez, langabezia emakumezkoen kasuan handiagoa da adin talde guztietan. Jarduera ekonomikoaren arabera banaketari dagokionez, “zerbitzuak” dira langabetu gehien dituen sektorea.
- **Langabeziaren garapena.** Langabeziaren azken urteetako garapenari dagokionez, langabeziak behera egin du 1997 eta 2004 artean, gainontzeko lurralde eremuetan gertatu den moduan. Hala ere, 2005ean langabeziaren igoera

izan da. Zehazki, 2005ean lurretako langabezia tasa %6,5ekoa da eta gainontzeko lurraldeetatotik (eskualdea, herrialdea eta EAE) behera kokatzen da.

Gizarte ekintza, elkarbizitza eta elkartasuna

- **Gizarte zerbitzuak.** Bizkaiko Foru Aldundiaren Gizarte Ekintza Saileko memoria ekonomikoaren datuen arabera, 2003an lurretako 30 familiek jasotzen duten Oinarrizko Errenta eta 2 pertsonen zuten Telealarma zerbitzua.
- **Hezkuntza eta kultura.** lurretako eskolatze maila Durangaldeko, Bizkaiko eta EAEko batez bestekoa baino txikiagoa da, izan ere ikasketarik gabeko eta lehen hezkuntzako ikasketak dituztenen kopurua handia da eta bigarren eta goi mailako ikasketak dituztenen garrantzia txikiagoa da. Hala ere, azken urteetan (1996-2001) bigarren, ertain-goi eta goi mailako ikasketak dituztenen kopurua hazi egin da, eta ikasketarik gabeko eta lehen hezkuntzako ikasketak dituztenen kopuruak behera egin du.
- **Euskara.** Eustaten datuen arabera, 2001ean biztanleriaren %39,4a euskaldun alfabetatuak ziren eta %29a ziren erdaldunak. Gaztelera da etxeetan gehien erabiltzen den hizkuntza. Bestalde, udalderriak 1998an egindako "Hizkuntza Erabileraren Neurketa" deritzon azterketa du. Beran euskararen egoera aztertzen da eta ondorioa da euskararen ezagutzak gora egin badu ere erabilerak behera egin duela.

Lurraldea

- **Ingurune fisikoa.** lurretako elizatea, Durangoko merindadean kokatuta, bi erliebe mota ditu. Ibaizabal ibaiaren bi alboetara zabaltzen den eremu irekia; lurretako auzoak, Uribe eta Santa Apolonia biltzen dituen, eta bestetik; zonalde altuagoak, Gallanda, Mugarra... mendien behe aldean kokatuta.
- **Hidrologia.** Ibai nagusia Ibaizabal da, Udalerriatik igarotzean bitan banatzen du lurreta. Ibaizabal da zonalde luzeetan Durangoko udalderriarekin muga. Azpimarragarriak dira Zaldai eta Oromiño errekek ere, lurreta Amorebieta-Etxanoko udalderriarekin mugatzen duena.
- **Flora.** Egungo lurretako landaredia potentzialki izan dezakeenetik urrun dago, ingurunean izan den gizakiaren ekimen handiaren ondorioz. Landaredia, bereziki, lurraldearen altitudeak berak baldintzatzen du, hala ere, gizakiaren ekimenak garai bateko paisaia aldatu du. Udalerriaren zonalde altuetan (itsasoaren mailarekiko 400 metrotik gorakoetan) landaredia hostotsua da nagusi eta bereziki intsigni pinua; zonalde ertainetan zelaiak eta fruta-arbolak dira nagusi; zonalderik baxuenetan kontsumo propiorako laborantza lurrak mantentzen dira. Azpimarratzen dugu basoetan koniferek bertako gainontzeko espeziekiko duten nagusitasuna.

- **Fauna.** lurretan honako habitatak ditugu fauna espeziarentzat: koniferak (Fauna ikuspegitik ez dute baso izaera betetzen eta komunitate espeziarentzat eskasa aurkezten dute), hiriguneak (ornodunen espezie batzuk hirigune nukleo txikitara ohitu dira) eta ibaien goi ibilbideak (bertan dira mendiko ibaiak).

Lurralde antolaketa

- Lurraldean Antolaketarako Artezbidetarako (LAA). LAA-ek proposatzen duten Lurralde Ereduek lurzoruaren kudeaketarako irizpideak ematen ditu bizitegiarako edo jarduera ekonomikorako luraren erabilpen gaitasuna definituz eta horretarako landuko diren eremuak zehazten ditu; bereziki Amorebieta-Etxano – Durango ardatza zehaztuz. Azken urtetako joera ikusita, ardatz hau zabaldu ahalko litzateke Amorebietatik Berriz, Abadiño, Atxondo eta Elorrio arte.
- **Lurraldearen Zatikako Plana.** Lurraldearen Zatikako Planek (LZP) LAA-ek zehazten dituzten udalerriz gairik guneen garapena dute xede, berak aurkeztutako irizpideak zehaztuz. Durangoko Jarduera Eremua Lurraldearen Zatikako Plana lantzen ari da eta bere lehen bi faseak bete ditu: Informazioa eta Diagnostikoa egitea eta Aurrerakinaren osaketa. Dokumentu honetan Durangok, lurretak, Abadiñok eta Izurtzak osatzen duten hirigune eremua aipatzen da. Bere garrantzia demografikoak eta bere zentzu eta lurralde garrantziak bilgune hau eremu egokia bihurtzen dute koherentziaz eskualdeko ardatza osatzeko, korridorean duen erdiguneko bere kokapenari etekina ateraz. Gainera, zehazten da Durango-Abadiño-Izurtza-lurreta udalerrien planeamenduak konpatibilizatzeko beharra eta bereziki Durango eta lurretakoak, azken hau Durangotik bereiztean jaio baizen eta lurzoruaren erabilerrari dagokionean Durangorekin bat doan hiri hazkundera baitu.
- **Lurraldearen Antolamendurako Arloko Plana Jarduera ekonomiko eta merkataritza ekipamenduentzat.** Durangoko Jarduera Eremuaren diagnostikoan, hiri egituratzea eta jarduera ekonomikoa atertzen dira, komunikazio sarea, kalifikatutako lur erretserbak eta eskariaren aurreikuspenak. Durangoko Jarduera eremuak 757 Ha. lur kalifikatu ditu, horietako 510 Ha. okupatuta daude eta 247 ha. ez okupatuta. Lurzoru ez okupatuko erretserba handiena Amorebieta-Etxanok du 117 ha-rekin (70 ha. Boroan). Durangok 48 ha. ditu, Abadiñok 13 ha., lurretak 34 ha. eta Berrizek 6 ha. Jarduera ekonomikoetarako lurzorurik ez duten gainontzeko udalerriek, Garaik salbu, 5 ha. inguruko erretserbak dituzte bakoitzak.

Mugikortasuna eta garraioa

- **Errepide sarea.** Udalerria zeharkatzen duen errepide sarea garrantzitsua da (A-8 autobidea; BI-623 Gasteiza; CN-634 Bilbotik Donostiara; BI-3332 Pilastra-Zugastieta; BI-3341 Goiuria-lurreta-Garai; BI-4331 lurreta-Orozkoeta; BI-4324 Oromiñotik Artazara) , eta gainera trafikoko karga handia dute.

- **Parke mugikorra.** Eustaten datuen arabera, 2003an, Iurretan zegoen ibilgailu kopurua 3.063koa zen; 4.122 biztanleko udalerrri batentzat kopuru honek 743 ibilgailu / 1.000 biztanleko motorizazio indizea eragiten du, balio altua.
- **Irisgarritasuna.** Udalak 2005ean idatzitako "Irisgarritasun Plana" du.

Ingurugiro Sektoreak

URA

- **Uraren hornikuntza eta kontsumoa.** Iurretako udalerriko uraren hornikuntza Bilbao Bizkaiko Ur Partzuergoak kudeatzen du. Durangaldeako zonaldeari zerbitzua ematen dion Trataera Estazioa Garaizargo (Iurreta) ETAP-a da. Ohiko dekantazio, filtrazio eta desinfekzio sistema du. S Bilbao-Bizkaiko Ur Partzuergoak eskainitako datuen arabera, 2004an Iurretari 629.058 m³ eskaini zitzaizkion. Kontsumoaren garapenak erakusten du 2003arekiko beherakada izan dela.
- **Saneamendua.** Iurretako hondakin-uren arazketa tratamendua Arriandiko Arazkailuan egiten da, Durangaldeako gainontzeko herrietakoekin (Iurreta, Izurtza, Mañaria, Zaldibar, Abadiño, Atxondo eta Berriz) eta sistemara lotutako industriekin batera, horien artean isurketaren tamainagatik azpimarratu behar da Smurfit paper-fabrika.

ATMOSFERAREN ETA AKUSTIKAREN KALITATEA

- **Atmosferaren kalitatea.** Ez dago lurretan EAEko Airearen Kalitatearen Ikuskapenerako eta Kontrolerako Sareko estaziorik, baina bai Durangon. Estazio horrek 15 parametro ezberdin neurtzen ditu. Berriztik dagoen distantziak eta kutsatzaile bakoitzaren ezaugarrien arabera, denek ez dute esanahi bera, dagokien neurrian hartu behar dira kontuan. Airearen kalitate indizea ona, onargarria, txarra eta oso txarra bezala kalifikatzen da. Esan behar da, 2004an bi egunetan airearen kalitatea oso txarra izan zela, 2003an 4 izan ziren mota horretako egunak eta 2001ean bakarra.
- **Zarata eta akustikaren kalitatea.** Errepideei dagokionez lurretak duen udalaz gaindiko errepide sareari dagokionez honakoak azpimarratuko ditugu: A-8a, N-634 eta BI-623; izan ere hauei 10 metrora 70 dBa-tik gorako balioak neurtzen baitzaizkie. Trenbidearen eraginari dagokionez, Eusko Trenek Donostia eta Bilbo artean duen trenbideak 55 eta 60 dBa arteko balioak ditu Amorebieta eta Durango artean. Azkenik, EAEko zaraten mapan lurreta akustikaren inpakturen bat duen industrialdedun udalerrri gisa ageri da.

ENERGIA

- **Energia kontsumoa.** IBERDROLAK emandako datuen arabera 2000-2004 urteen artean %38,87ko igoera ikus dezakegu kontsumoan. Industriaren sektorea da lurretan elektrizitate indar gehien erabiltzen duena (%89,8) eta atzetik zu zerbitzuen sektorea (%7,54) eta bizitegitarako erabilpena (%2,02).
- **Energia berriztagarriak.** Energiaren Euskal Erakundeak (EEE-EVE) emandako datuen arabera, udalerrian gaur egun dauden energia berriztagarrien instalakuntzak honakoak dira: lau energia minihidraulikoa dutenak, 2 eguzkitiko energia fotovoltaikoa dutenak eta 16 biomasa sistema dutenak.

LURZORUA

- **Potentzialki kutsatutako lurren inbentarioa.** IHOBek eskainitako "EAEko Potentzialki Lurraren Kutsatzaile diren Jarduerak dituzten Eremuen Inbentarioko" datuen arabera udalerrian potentzialki kutsagarriak diren kokapenak 90 dira eta 37,01 hektarea hartzen dituzte.

HONDAKINAK

- **Hiriko hondakinen sorrera.** Iurretako biztanle bakoitzak eguneko 2005ean 1,23 Kg. sortu zituen. Sorreraren garapenak erakusten digu goranzko joera dagoela 2001-2005 urtealdian.
- **Sailkatutako bilketak:**
 - *Beira.* Iurretan 2001-2004 urte aldian jasotako beira kopuruak gora egin du. 2004ean, edukiontzietan jasotako kopurua etxeetako hondakinen % 4,39a da.
 - *Papera/Kartoi.* 2001-2004 urte aldian jasotako paper eta kartoi kopurua haziz joan da. 2004ean, edukiontzietan jasotako kopurua etxeetan sortutako hondakinen %10,19a izan da.
 - *Ontzi arinak.* Ontzien berreskurapen indizeak baxuak dira oraindik, segur aski sistema orain dela gutxi ezarri delako. Hala ere, ontzi arinen bilketak gora egin du. Hondakin guztien %1,37ra gerturatzeko da.
- **Hondakin industrialak eta arriskutsuak.** 2003an Iurretan sortu ziren hondakin arriskutsuak 517.733,1 Kg izan ziren, neurri handiko emaitza da eta erakusten du industria sektore zehatz batzuk daudela udalerrian (mekanika, auto-mozioa, siderurgia) eta hondakin asko sortzen dutela.

7.2. Ondorioak

lurretako elizateak, Durangoko merindadean dagoenak, bere udalerrri izaera 1990eko urtarrilaren 1ean lortu zuen Durangotik bereiztean. lurreta Durangotik bereizteak eragin zuzena izan du udalerrriaren ondorengo garapenean; ekonomiari, hirigintzari eta gizarte arloari dagokionean.

Bere kokapen geografikoak lurreta Euskal Autonomia Erkidegoaren zentroan kokatu du eta bertako ondoen kokatuta dagoenetako bat da. Hala ere, bere kokapen estrategikoak eragin du hainbat azpiegiturek udalerrria zeharkatzea: A-8 autobidea, 634 errepide nazionala, BI-623 errepidea eta Bilbao-Donostia Eusko Trenen trenbidea. Gainera, Abiadura Handiko Trenaren bidea lurretatik igarotzea aurreikusten da. Gainera, komunikazioen egokitasunak garrantzi handiko industriak ezartzea eragin du.

Gaur egun, lurretaren hirigintza garapena Durangokoarekin lotuta dago. Lurraldearen Zatikako Planaren aurrerakinean aipatzen da beharrezkoa dela planeamenduak Durango-Abadiño-Izurtza-lurreta udalerrien artean konpatibilizatuak izatea. Horrekin hirigune elkartua sortuko litzateke helburu eta beharrei udalerriz gaindiko ikuspegiarekin aurre eginez. Gainera, ikusten da lurreta zeharkatzen duten azpiegitura ezberdinek udalerrriaren bateratzea oztopatzen dutela, eta baita bere planifikazioa ere. Hirigunea kokatuta dagoen eremuak ere arazoak sortzen ditu bere garapenean. Bestalde, urbanizatutako zonaldearen kalitatea hobetzeko aukera ikusten da, gabezia ikusten baita aisialdirako zonaldeen kasuan eta lorategi, parke eta antzekoetan.

Garapen sozialari dagokionez, 2005ean lurretak 4.024 biztanle zituen, azken urteetan behera egin du horrek, inguruko udalerrietan ez bezala. Biztanleriaren jaitsiera honen arrazoa udalerrian dagoen etxebizitza eskaintza txikia da. Gainera, Durangorekiko mantentzen den menpekotasunak, eta udalerrri horretan dagoen etxebizitza eskaintzak, eragin du biztanleak bertara joatea.

Biztanleriaren egituraketa aztertuz gero, inguruko udalerrietan gertatzen ari den moduan, lurretan ere 19 urtetik beherako adin taldean jaitsiera izan da, eta 64 urtetik gorako garrantzia handitu egin da eta 20 eta 65 urte arteko biztanleria handitzen ari da pixkanan pixkana. Ezaugarritze horrek erakusten du garrantzia handia duela orain arte lanerako adinetik kanpo kokatzen zen adin taldeak, etorkizunean areagotuko den garrantzia.

Gaur egun, industriaren ezarpena udalerrian handia bada ere, zerbitzuen sektorea da lurretako sektore garrantzitsuena, balio erantsiari dagokionean eta baita enpleguari dagokionean ere. Nahiz eta, aipatu behar den industriaren sektorearen garrantzia handia dela sortzen duen aberastasunari dagokionean eta baita sektore horretako pabilioiek hartzen duten lur eremu handiagatik ere. Gainera, lurzoru aurreikuspena dago jarduera

honen garapenerako. Bigarren sektorearen ezaugarriak dira gutxi dibertsifikatua dagoela eta automozioaren sektorean kontzentratua dagoela; enpresen jarduera mekanizatura lotzen zaio, hotzaren estanziora, artikulu metalikoetara eta antzekoetara. Udal lurreen duen tamaina eta ingurumenaren inpaktuagatik garrantzia handia duen paper fabrika ere kokatzen da. Bestalde ikus dezakegu ia ez dagoela merkataritzarik udalerrian.

Industriaren ezarpena handia bada ere lurretako ingurune naturalak garrantzitsua izaten jarraitzen du. Udal lurraldearen gehiena landa lurra da. Hala ere, inguruko udalerrietan bezala, lehen sektorearen jarduerak beherakada handia izan du, ondorioz, lurrak eta ustiapenak bertan behera utzi dira, garai bateko baserriak etxebizitza gisa eraldatuz.

Pertsonen eta merkantzien mugikortasun indize altuek gizarte honen arazo nagusienetakoa eragiten dute, zehazki lurretako arazo hau eskualdeko beste edozein udalerrik baino gehiago pairatzen du, izan ere trafikoaren dentsitate handia duten, eta udalerrria zeharkatzen duten, azpiegiturek udalerrriaren ingurumen kalitatean eragin handia dute. Azpiegitura hauen akustikaren eta atmosferaren inpaktua handia da. Gainera, norberaren autoaren erabilpen handiak azpiegitura gehiago sortzea eragin du eta baita egungoen zabaltzea ere. Zehazki, A-8aren zabalpenak (hirugarren karrila bi noranzkoetan) eta Abiadura Handiko Trenak udal lurren okupazio handiagoa eragingo dute. Bestalde, industriaren ezarpen handiaren ondorioz, merkantzien eta kamioien joan-etorria handia da.

Ingurumen balioei dagokionez, esan behar da udalerrriaren ezaugarriak oso lotuta daudela eremu honekin. Akustikaren eta atmosferaren kalitatea industriaren eta udalerrria zeharkatzen duten azpiegiturekin (A-8 autobidea, errepide nazionala, Euskotren trenbidea...) oso lotuta dago; eta baita biztanleen ohiturekin ere, norberaren ibilgailuarekiko menpekotasunarekin edo kontsumo jarrerekin. Energiaren kontsumoari dagokionez, goranzko joera du eta industria da kontsumo sektore nagusia. Hondakinen sorrerari dagokionez, joera goranzkoa da, eta berreskurapen indizeek azken urtean atzera egin dute.

Tokiko iraunkortasun diagnostikoarekin batera Durangaldeako Udaltalde 21 osatzen duten udalerrietan galdeketa prozesua egin da, bertan lurretako biztanleriak iraunkortasunaren problematikarekiko dituen iritziak eta usteak jaso dira.

Bertan bizi direnen artean kezka gehien sortzen duten gaiak eskualde osoan atzeman daitezkeen arazoen ingurukoak dira. Etxebizitzarako sarrera eta honen prezioa eta sarrera da arazo nagusia eta lurretako gizartearen ustez faktore klabea, etxebizitzaren gehiegizko baloratzeak familien zorpetzean eragin du eta baita gazteen emantzipazioan ere. Udalerrian gazteriarentzat zerbitzuak falta direla ikusi da.

Ingurumenari dagokionez mugikortasun iraunkorrari dagozkien gaiak dira nagusi. Bidegorri gutxi dagoela ere badiote biztanleek, udalerrri barruan eta beste udalerriekin lotzeko balio dezaketenak. Udalerrriaren orografiak lagunduko luke bidegorriak ezartzen, gainera, txirrinduaren erabilerak lurreta-Durango hiri bilgunean dagoen trafiko pilaketa arinduko luke. Hala ere, inkestaren datuek erakusten dute bidaia gehienak lan arrazoiengatik egiten direla eta norbere autoan egiten dituztela biztanleek. Mugikortasun arazoak dituzten pertsonentzat irisgarritasun arazoak daudela ere ikusten da.

Bestalde, enpresek sortzen duten kutsadurak ere kezka sortzen du. Aurrez aipatu den bezala, industriaren ezarpena handia da lurretan; enpresa hauen ezarpenak, eta hauek sortzen duten akustikaren eta atmosferaren kutsadurak, lurzorua okupazioan zabaltzen da sortzen duen kutsaduraz gain (udalerrian 90 dira potentzialki kutsatutako eremuak). Gainera, ibaien kalitateaz ere kezka dago enpresek bertatik ura hartzen dutelako, egiten dituzten isurpenez gain. Ibaizabal ibaiko uraren kalitatea, egoera ekologiko eta biologikoari dagokionean, eskasa da lurreta parean.

Sozkioekonomiari dagokionez, eskualdeko hainbat udalerritan jaso den bezala, kezka sortzen du nekazal-abeltzaintza sektorearen egoerak eta baita nekazaritza ekologikoarenak ere. Kezka horren iturri da sektore hori desagertu egin dela udalerrian, izan ere, sektoreak udal ekonomian duen garrantzia ia hutsa da. Gainera, udalerrian dauden enplegu aukera eskasek ere ezinegona sortzen dute, zehazki, lurretako marko ekonomikoak metalaren eta automozioaren sektorearekiko menpekotasuna duelako eta sortzen den enplegua sektore horri oso lotuta dagoelako. Hazi egin dira prekaritatea lanean eta aldibatekotasuna.

Ingurumen balioei dagokionez azpimarratu behar da inkestaren datuek erakusten dutela lurretako biztanleek euren hondakin gehienak birziklatzen dituztela (beira, plastikoa, papera eta pilak). Modu berean, inkestatuak izan diren pertsona gehienek zaborrontziak oinez 15 minutu baino gutxiago dituztela diote. Inkestatutako ia pertsona guztiak prest dira euren ohiturak aldatzeko eta birziklapenerako sailkatutako zaborrontziak erabiltzeko. Hala ere, ikus dezakegu azken urtean birziklapenaren mailak behera egin duela, hondakinen sorrerak gora egin duen bitartean.

Azkenik, esan behar da inkestatutako pertsona gehienek ez dakitela euren udalerrian Tokiko Agenda 21 prozesua abian dagoela.

7.3. Interpretazioak

Azpi atal honi heldu asmoz, udalerrian sortu daitezkeen problematika eta egoerak aztertu nahi izan ditugu.

Lurreta Durangotik bereizteak ondorioak izan ditu udalerraren ondorengo garapenean, ikuspegi ekonomiko, urbanistiko eta sozialetik. Diagnostikoan zehazten den moduan, lurreta erregio ezberdinen lotura gune gisa zehazten den eremuan dago. Bere kokapen estrategikoagatik udalerriz gaindiko hainbat azpiegiturek zeharkatzen dute eta hainbat industria enpresen ezarpen leku da, guzti horrek udalerraren garapena baldintzatu du eta gaur egun antolamendu arazoak sortu ditu, udalerraren zonalde ezberdinen elkartzea zailtzen du guzti honek. Azpiegitura eta industria horiek kutsadura eta zarata, lurraren okupazioa eta antzeko arazoak sortzen dituzte.

Gainera, azken hamarkadan udalerrian etxebizitzarik ez dela eraiki ikusten da, horrek eragin du lurretako biztanleak eskualdeko beste herrietara joatea bizitzera, bereziki Durangora. Hala ere, Udalak epe motzean etxebizitza berrien antolaketa du aurreikusita. Hirigintzaren gaiari lotuta, udalerriak ingurune naturalaz gozatzeko aukera ona eskaintzen duen arren, hirigunean aisialdirako eremuak falta dira, interesgarria litzateke hau kontuan hartzea etorkizuneko bizitegitarako ezarriko diren eremuetan.

Ikus dezakegu udalerrian industriaren ezarpena handia dela baina biztanleriaren erdiak zerbitzuen sektorean lan egiten duela. Kontrakotasun honen aurrean, itauntzen da ze neurritan balio duen horrenbeste industria hartzea udalerrian egungo baldintzetan, ingurumen kostua handia denean.

Bestalde, EAEn bezala, biztanleriaren zahartzea ikusten da; alegia, biztanleriaren egituraren adinekoren garrantzia handia dela bizitza esperantzaren igoeraren ondorioz. Beraz, orain arte lanerako adinetik kanpoko gisa ikusi den talde honek garrantzia handia du, eta handiagoa izango du etorkizunean. Beraz, garrantzia hartzen ari den errealitate baten aurrean gaude, eta gainera biztanlerian kezka sortzen duena; baina modu egokian kudeatuz gero etekina atera ahalko litzateke pertsona hauek eskaintzen duten potentzialitateak. Modu berean, beharrezkoa da pertsona hauen behar ekonomiko eta sozialak aztertzea kolektibo honen bizitza kalitatea hobetzeko.

Ingurune fisikoari dagokionez, kontuan izan behar da lurretaren natura garrantzia eta bera mantentzeko beharra. Hala ere, ikusten da industriaren ezarpena landaketarako egokienak diren lurretan egin dela. Baserriak eta berari lotutako bizitzak izan duten garrantzia ikusita, interesgarria litzateke eraikin hauek mantentzea, udalerraren ondasunaren parte direlako.

Mugikortasunari dagokionez, ikusten da udalerriak dituen garraio publikorako zerbitzuek gutxi gora behera ase ditzakeela biztanleen beharrak. Hala ere, inkesta prozesuan jasotako erantzunei begiratuz gero, eta kontuan hartuz lurreta eta Durangoren arteko loturak handia izaten jarraitzen duela, lurretako asko Durangora joaten delako lanera edo hainbat gestio egitera edo bertan dauden hainbat zerbitzu erabiltzera, txirriinduren erabilera bultzatzea interesgarria izango litzateke mugikortasun iraunkorra bultzatzeko eta Durango inguruko pilaketa arintzeko. Gainera, orografiak laguntzen du norabide honetan lan egiteko, eremu nahiko laua baita.

Ingurumen balioei dagokionez, azpimarratzen dugu udalerrria zeharkatzen duten azpiegiturek eragiten duten atmosferaren eta akustikaren kutsadura. Honen eraginak arintzeko bitartekoak jarri beharko lirateke (landaredi pantaila akustikoak...). Energiaren kontsumoak gora egiten du, eta bereziki industriaren energia erabilpenak. Honek energiaren arazoizko erabilera bultzatzeko bideak ireki beharko liratekeela pentsatzera garamatza, eta biztanleak kontzientziatu beharko liratekeela gai honen inguruan. Hondakinei dagokionez, ikusten da sorrera balioek gora egiten dutela birziklapenarenak garrantzitsuak ez diren bitartean, beraz, neurriak hartu behar dira jendeak ohiturak aldatu ditzan, birziklatzeko modurik egokiena hondakinak ez sortzea baita.

Azkenik, azpimarratu nahiko genuke ezaugarri baikor eta eredugarri gisa, lurretako biztanleek euren herriarekiko duten identitate sentimendu indartsua.